



KOHTUOTSUS

EESTI VABARIIGI NIMEL

Kohus	Harju Maakohus
Otsuse tegemise aeg ja koht	27. september 2024, Tallinn
Kriminaalasja number	1-21-8170 (21221000003)
Kohtukoosseis	Märt Toming
Kohtuistungi sekretär	Eda Loor
Tõlk	Ines Üprus
Kriminaalasi	Mailis Reps süüdistus KarS § 201 lg 2 p 3 ja KarS § 209 lg 2 p 2 järgi üldmenetluses
Prokurörid	Denis Tšasovskih, Kadri Väling, abiprokurörid Gerd Raudsepp, Teeli Mägi
Süüdistatav	Mailis Reps Ik: xxxx, xxxx kodanik, kxxxx, emakeel: eesti keel, töökoht: kohtuliku arutamise ajal xxxx, kohtuotsuse kuulutamise aja seisuga kohtul andmed võimaliku sissetuleku kohta puuduvad, elukoht: xxxx. Tõkend: ei ole kohaldatud. Varasem karistatus: kehtivaid karistusi ei ole.
Kaitsjad	Advokaat Paul Keres, advokaat Andri Rohtla
Kannatanu esindaja	Advokaat Marko Kairjak

RESOLUTSIOON

1. Lõpetada kriminaalmenetlus Mailis Repsi süüdistuses KarS § 201 lg 2 p 3 ettenähtud kuriteo toimepanemises kütusekaardi kasutamise episoodis (p 2.1.2.) KrMS § 199 lg 1 p 1 ja § 274 lg 1 alusel Mailis Repsi tegevuse väärteo tunnustele vastavuse tõttu.
2. Mailis Reps süüdi tunnistada KarS § 201 lg 2 p 3 ettenähtud kuriteo toimepanemises ja mõista temale karistuseks tähtajaline vangistus 8 (kaheksa) kuud.
3. Mailis Reps süüdi tunnistada KarS § 209 lg 2 p 2 ettenähtud kuriteo toimepanemises ja mõista temale karistuseks tähtajaline vangistus 1 (üks) aasta.
4. KarS § 64 lg 1 alusel, suurendades üksikkaristustest raskeimat, mõista kohtuotsuste kogumis liitkaristuseks tähtajaline vangistus 1 (üks) aasta ja 5 (viis) kuud.
5. KarS § 73 lg 1 ja 3 alusel jätta Mailis Repsile mõistetud ja ära kandmata karistus, s.o tähtajaline vangistus 1 (üks) aasta ja 5 (viis) kuud Mailis Repsi suhtes tingimisi kohaldamata, jättes selle karistuse Mailis Repsi suhtes täies ulatuses täitmisele pööramata

tingimusel, et Mailis Reps temale määratud 2 (kaks) aastase katseaja jooksul ei pane toime uut tahtlikku kuritegu.

6. KarS § 78 p 1 kohaselt arvestada Mailis Repsile määratud 2-aastase katseaja kulgemist alates kohtuotsuse kuulutamisest, s.o alates 27.09.2024.

Tsiviilhagi

7. Kannatanu Eesti Vabariigi Haridus- ja Teadusministeeriumi kaudu esitatud tsiviilhagi varalise kahju nõudes summas 118 819 (ükssada kaheksateist tuhat kaheksasada üheksateist) eurot ja 77 (seitsekümmend seitse) senti rahuldada osaliselt ning Mailis Repsilt VÕS § 1043 ja § 1045 lg 1 p 5, 7, 8 alusel välja mõista 6070 (kuus tuhat seitsekümmend) eurot, mis tuleb hüvitada Eesti Vabariigile Haridus- ja Teadusministeeriumi kaudu. Kuivõrd tsiviilhagis ei ole väljamõistetava summa saaja arvelduskontot märgitud, peab sissenõudja otsuse jõustumisel ja süüdlase poolt kahju hüvitamata jätmisel ise pöörduma täitmisavaldusega kohtutäituri poole TMS § 23 sätestatud korras.
8. Ülejäänud varalise kahju nõudes summas 112 749 (sada kaksteist tuhat seitsesada nelikümmend üheksa) eurot ja 77 (seitsekümmend seitse) senti jätta kannatanu Eesti Vabariigi Haridus- ja Teadusministeeriumi kaudu esitatud tsiviilhagi rahuldamata.
9. Välja mõista Mailis Repsilt Eesti Vabariigi kasuks Haridus- ja Teadusministeeriumi kaudu viivis rahuldatud põhinõudelt 6070 eurot ajavahemiku eest 29.11.2021 kuni 27.09.2024 kindlas summas 1742 (üks tuhat seitsesada nelikümmend kaks) eurot ja 10 (kümme) senti ning alates kohtuotsuse kuulutamise päevast VÕS § 113 lg 1 teises lauses sätestatud määras kuni välja mõistetud põhinõude kohase täitmiseni, kuid mitte rohkem kui põhinõue. Kuivõrd tsiviilhagis ei ole väljamõistetava summa saaja arvelduskontot märgitud, peab sissenõudja otsuse jõustumisel ja süüdlase poolt kahju hüvitamata ja viivise tasumata jätmisel ise pöörduma täitmisavaldusega kohtutäituri poole TMS § 23 sätestatud korras.

Menetluskulud

10. Mailis Repsil välja mõista KrMS § 173 lg 1 p 1; § 175 lg 1 p 9; § 179 lg 1 p 2; § 180 lg 1 alusel teise astme kuriteos süüdimõistva kohtuotsusega kaasnev sundraha 1230 (üks tuhat kakssada kolmkümmend) eurot, mis tuleb kohtuotsuse jõustumisest 30 päeva jooksul tasuda kohtuotsuse lisana koostatavas makseinfos märgitud Maksu- ja Tolliameti arveldusarvele, märkides kohustusliku viitenumbri ja selgituse: „Mailis Reps, 1-21-8170, menetluskulud“. Makseinfo koos viitenumbriga edastatakse kohtuistungil kätteandmise võimatusel Mailis Repsile tema avaldatud e-posti aadressile elektrooniliselt ja tehakse kättetoimetatavaks e-toimiku süsteemis. Menetluskulude tähtaegse tasumata jätmise korral loetakse maksetähtaeg saabunuks ja kogu nõue suunatakse täitemenetluse läbiviimiseks kohtutäiturile täitemenetluse seadustikus sätestatud korras.
11. Mailis Repsilt välja mõista kannatanu Eesti Vabariigi Haridus- ja Teadusministeeriumi kaudu kasuks KrMS § 173 lg 1 p 1, § 175 lg 1 p 1, § 180 lg 1, § 182 lg 3 alusel kannatanul Eesti Vabariigil Haridus- ja Teadusministeeriumi kaudu kriminaalmenetluses valitud esindajale õigusteenuse eest tasu maksmise tõttu tekkinud menetluskulust summas 77 546 (seitsekümmend seitse tuhat viissada nelikümmend kuus) eurot osa kulust, s.o 3877 (kolm tuhat kaheksasada seitsekümmend seitse) eurot ja 30 (kolmkümmend) senti, mis tuleb 30 päeva jooksul kohtuotsuse jõustumisest hüvitada Eesti Vabariigile Haridus- ja Teadusministeeriumi kaudu, märkides maksekorraldusele selgitusena „Mailis Reps, 1-21-8170, kannatanu valitud esindaja tasu hüvitamine“. Kuivõrd menetluskulu hüvitamise taotluses ei ole väljamõistetava summa saaja arvelduskontot märgitud, peab võlgnik ise astuma samme arvelduskonto teada saamiseks. Kohtuotsuse jõustumisest 30-päevase tähtaja möödumisel peab sissenõudja ise pöörduma täitmisavaldusega kohtutäituri poole TMS § 23 sätestatud korras.

Edasikaebamise kord

Kohtuotsusele võib KrMS § 318 lg 1 ja § 319 lg 2 alusel kohtumenetluse pool, kui ta esimese astme kohtu otsusega ei nõustu, esitada apellatsioon. Apellatsioon esitatakse ringkonnakohtule kirjalikult 30 päeva jooksul alates otsuse avalikult teatavakstegemisest. Vahistatud või muul alusel kinnipidamisasutuses viibiva menetlusosalise ja kinnipidamisasutuses viibiva süüdistatava kaitsja puhul arvutatakse apellatsioonitähtaega kohtuotsuse kättetoimetamisest kinnipidamiskohas viibivale isikule. KrMS § 319 lg 4 kohaselt jäetakse apellatsioon läbi vaatamata ja tagastatakse kohtumääruse alusel, kui apellatsioonitähtaeg on mööda lastud.

Menetluskulusid on võimalik vaidlustada vastavalt KrMS § 189 lg-le 3 kohtuotsusest eraldi, s.o määruskaebemenetluse korras vastavalt KrMS § 387 lg-le 1, esitades määruskaebuse 15 päeva jooksul, alates päevast, mil isik sai vaidlustatavast kohtumäärusest teada või pidi teada saama, vaidlustatava kohtumääruse teinud kohtule.

1. SÜÜDISTUSE SISU

Mailis Repsi süüdistatakse karistusseadustiku (KarS) § 201 lg 2 p 3 ([RT I, 12.07.2014, 1](#) - jõust. 01.01.2015, kehtib) ja KarS § 209 lg 2 p 2 ([RT I, 12.07.2014, 1](#) - jõust. 01.01.2015, kehtib) sätestatud kuritegude toimepanemises ametiisikuna KarS § 288 lg 1 ([RT I, 05.07.2013, 2](#) - jõust. 15.07.2013, kehtib) mõttes, kelle õiguspädevuses oli käsutada ja kasutada temale usaldatud riigivara (süüdistuse osa „I“).

Mailis Repsi süüdistatakse KarS § 201 lg 2 p 3 järgi kvalifitseeritava osategudest moodustuva jätkuva kuriteo toimepanemises, mis seisneb selles, et Mailis Reps on ametiisikuna ebaseaduslikult pööranud enda kasuks temale usaldatud võõrast vara kokku mitte vähem kui 3579,06 eurot (süüdistuse osa „I“ ja teo kirjeldus osas „II“).

Samuti süüdistatakse Mailis Repsi KarS § 209 lg 2 p 2 järgi kvalifitseeritava osategudest moodustuva jätkuva kuriteo toimepanemises, mis seisneb selles, et Mailis Reps ametiisikuna tekitas tegelikest asjaoludest teadvalt ebaõige ettekujutuse loomise teel varalise kasu saamise eesmärgil Eesti Vabariigile varalise kahju kokku 6155,15 eurot (süüdistuse osa „I“ ja teo kirjeldus osas „III“).

I. Ametiisiku ja ametiseisundi mõisted

KarS § 288 lg 1 kohaselt KarS § 201 lg 2 p 3 ja KarS § 209 lg 2 p 2 nimetatud ametiisik on füüsiline isik, kellel on avaliku ülesande täitmiseks ametiseisund, sõltumata sellest, kas ta täidab talle pandud ülesandeid alaliselt või ajutiselt, tasu eest või tasuta, teenistuses olles või vabakutselisena või lepingu, nimetamise või valimise alusel.

Ametiseisund seisneb tulenevalt korruptsioonivastase seaduse (KVS; [RT I, 29.06.2012, 1](#) jõust. 01.04.2013, kehtib) § 2 lg 2 kohaselt õigusaktist, aktist, tehingust või asutuse töökorraldusest tulenevas õiguses ja kohustuses avaliku ülesande täitmisel:

1) teha otsus, sealhulgas osaleda selle tegemises või selle sisulises suunamises. Otsus on teise isiku, sealhulgas avalikku ülesannet täitva asutuse õiguse või kohustuse tekitamisele, muutmisele või lõpetamisele suunatud otsustus, millega reguleeritakse üksikjuhtumit või piiritlemata arvu juhtusid, sealhulgas õiguse üldakt, haldusakt haldusmenetluse seaduse tähenduses, kohtulahend, samuti asutuse siseakt;

2) teha toiming, sealhulgas osaleda selles või selle sisulises suunamises. Toiming on teisele isikule, sealhulgas avalikku ülesannet täitvale asutusele õiguslikku või vältimatut faktilist tagajärge põhjustav tegevus, mis ei ole otsuse tegemine. Toiming võib seisneda ka menetlustoimingu tegemises, tegevusetuses või viivituses.

Mailis Repsi tegevus ametiisikuna ja teiste ametiisikute pädevus vara käsutada

Mailis Reps oli 22.11.2016 jõustunud Vabariigi Presidendi otsusega nr 24 nimetatud Vabariigi Valitsuse koosseisu haridus- ja teadusminister. 24.04.2019 jõustunud Vabariigi Presidendi otsusega nr 444 nimetati Mailis Repsi taaskord Vabariigi Valitsuse koosseisu haridus- ja teadusministriks ning seega täitis Mailis Reps haridus- ja teadusministri ülesandeid alates 22.11.2016 kuni Vabariigi Presidendi otsuse nr 652 jõustumiseni 21.11.2020, millega vabastati Mailis Reps haridus- ja teadusministri ametist.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse seaduse (edaspidi VVS; [RT I 1995, 94, 1628](#), jõust. 01.01.1996, koos hilisemate muudatuste ja täiendustega) § 1 lg-le 1 teostab Vabariigi Valitsus täidesaatvat riigivõimu Eesti Vabariigi põhiseaduse ja seaduste alusel vahetult või valitsusasutuste kaudu.

VVS § 46 lg 1 järgi on ministeerium valitsusasutus, mis täidab seadusest tulenevaid ja Vabariigi Valitsuse seaduse alusel antud ülesandeid. VVS § 45 p 1 järgi on valitsemisalade korraldamiseks moodustatud mh Haridus- ja Teadusministeerium. VVS § 3 lg 1, § 38 lg 1, § 39 lg 3, § 45 p 1, § 46 lg 1 kohaselt on Haridus- ja Teadusministeeriumi (edaspidi HTM) minister täidesaatvat riigivõimu teostava valitsusasutuse juht, kelle pädevuses on vastavalt VVS § 49 lg 1 p 1 ([RT I, 29.06.2014, 109](#) - jõust. 01.07.2014, kehtib), 2, 4, 7 ([RT I, 06.07.2012, 1](#) - jõust. 01.04.2013, kehtib), 8 ja lg 4 ([RT I 2005, 73, 565](#) - jõust. 08.01.2006, kehtib) muuhulgas:

- juhtida ministeeriumit;
- vastutada põhiseaduse ja valitsemisala korraldavate seaduste täitmise eest;
- valvata ministeeriumi struktuuriüksuste ja teha teenistujärelevalvet ministeeriumi ametnike otsuste ja tegevuse üle VVS §-s 95 sätestatud korras;
- nimetada ametisse ja vabastada ametist ministrile vahetult alluv xxxx või sõlmida ja lõpetada temaga tööleping;
- otsustada eelarvevahendite kasutamise ning valvata eelarve täpse ja otstarbeka täitmise üle;
- vastutada riigivara säilimise ja heaperemeheliku kasutamise eest ning korraldada seda kooskõlas riigivara seadusega.

VVS § 95 lg 1 kohaselt valvab minister ministeeriumi struktuuriüksuste, ministeeriumi valitsemisala valitsusasutuste ja nende ametiisikute, samuti muude ministeeriumi hallatavate riigiasutuste tegevuse seaduslikkuse ja otstarbekuse üle.

HTM põhimääruse ([RT I 2005, 11, 45](#) – jõust. 15.04.2005; kehtivus alates 16.09.2016 kuni 31.12.2017) § 23 lg p-de 4, 15, 19 ja 22 kohaselt on haridus- ja teadusministril muuhulgas pädevus:

- otsustada oma pädevuse piires seaduses sätestatud ulatuses ministeeriumi eelarvevahendite kasutamise;
- vastutada riigivara säilimise ja heaperemeheliku kasutamise eest ning otsustada ministeeriumi valitsemisel oleva riigivara seotud küsimusi kooskõlas „Riigivara seadusega“;
- nimetada ametikohale ja vabastada ametikohalt ministri nõunikud, asekanterid, koolivõrgu juhi, ministeeriumi osakondade juhatajad ja ministeeriumi valitsemisalas olevate valitsusasutuste juhid või sõlmida ja lõpetada nendega töölepingud või anda selleks volituse kantslerile;
- teostada teenistuslikku järelevalvet ministeeriumi struktuuriüksuste, ministeeriumi valitsemisalas olevate valitsusasutuste ja nende ametnike ja töötajate, samuti ministeeriumi hallatavate riigiasutuste töö seaduslikkuse ja otstarbekuse üle;

HTM põhimääruse (RT I, 29.12.2017, 60 – jõust. 01.01.2018, kehtib) § 6 p-de 8, 10, 11 ja 12 kohaselt on haridus- ja teadusministril muuhulgas pädevus:

- kinnitada ministeeriumi eelarve ja otsustada ministeeriumi eelarvevahendite kasutamise ning valvata eelarve täpse ja otstarbeka täitmise üle;

- vastutada riigivara säilimise ja heaperemeheliku kasutamise eest ning otsustada ministeeriumi riigihangete korraldamise ja ministeeriumi valitsemisel oleva riigivara küsimusi või anda selleks volitus kantslerile;
- olla ametikohale nimetamise õigust omav isik või tööandja ministri xxxx, asekancleritele, osakonnajuhatajatele ja ministeeriumi valitsemisala asutuste juhtidele ning volitada nende ülesannete täitmise ministeeriumi teenistujatele, kui seadusega ei ole ette nähtud teisiti;
- teha teenistuslikku järelevalvet ministeeriumi struktuuriüksuste, ministeeriumi valitsemisala asutuste ja nende ametiisikute tegevuse seaduslikkuse ja otstarbekuse üle.

VVS § 53 lg 9 kohaselt korraldab ministeeriumi kantsler riigivara kasutamist ministrilt saadud volituste piirides kooskõlas riigivaraseadusega. HTM põhimääruse (RT I, 29.12.2017, 60) § 7 lg 2 p 8 ja 9 kohaselt korraldab riigivara valitsemist ministrilt saadud volituste HTM kantsler, kes käsutab ministri kinnitatud eelarve alusel ministeeriumi eelarvevahendeid ja võib selleks volitada ministeeriumi teenistujaid, vastutades eelarve täpse ja otstarbeka täitmise eest. VVS § 56 lg 3 ja HTM põhimääruse § 7 lg 3 kohaselt asendab kantslerit tema äraolekul ministri määratud asekancler.

HTM 28.12.2018 käskkirjaga nr 1.1-3/18/427 kinnitatud „Haridus- ja Teadusministeeriumi 2019. aasta tööplaan ja asutuse kaudsete kulude kinnitamine“ lisa 5 „Haridus- ja Teadusministeeriumi 2019. aasta kaudsete kulude eelarve“ kohaselt vastutab ministri (kood KG101010) ja ministri xxxx (kood KG101012) eelarveliste vahendite kasutamise eest kantsler, ministri üldkulude (kood KG101011) eelarveliste vahendite kasutamise eest vastutab ministri xxxx ning haldusosakonna eelarveliste vahendite kasutamise eest vastutab haldusosakonna juhataja. Nimetatud vastutajad jäid samaks antud käskkirja hilisematel muutmistel vastavalt 19.06.2019 kantsleri käskkirjale nr 1.1-3/19/125; 04.11.2019 kantsleri käskkirjale nr 1.1-3/19/275 ja 23.03.2020 kantsleri käskkirjale nr 1.1-3/20/78.

HTM 09.01.2020 käskkirjaga nr 1.1-3/20/8 kinnitatud „Haridus- ja Teadusministeeriumi 2020. aasta kaudsete kulude kinnitamine“ lisa 4 „Haridus- ja Teadusministeeriumi 2020. aasta kaudsete kulude eelarve“ kohaselt vastutab ministri kulude (sh nõunikud) (kood KG101010) eelarveliste vahendite kasutamise eest kantsler ning haldusosakonna (kood KG102080) eelarveliste vahendite kasutamise eest vastutab haldusosakonna juhataja. Nimetatud vastutajad jäid samaks antud käskkirja muutmistel vastavalt 07.05.2020 kantsleri käskkirjale nr 1.1-3/20/117 ja 24.07.2020 kantsleri käskkirjale nr 1.1-3/20/177.

Riigivara seaduse (edaspidi RVS; [RT I 2009, 57, 381](#) – jõust. 01.01.2010) § 1 lg 2 ja 3 kohaselt on riigivara riigile kuuluvate rahaliselt hinnatavate õiguste ja kohustuste kogum ning riigivara valitsemine on vara Eesti Vabariigi nimel omandamine, kasutamiseks võtmine, valdamine, kasutamine ja käsutamine.

RVS § 4 lg 1 ja lg 2 kohaselt on ministeerium riigivara valitseja, kes korraldab riigi nimel vara riigile omandamist, riigivara valdamist, kasutamist ja käsutamist.

RVS § 8 lg 1, 4, 5 ja 6 kohaselt on riigivara valitseja kohustatud riigivara valitsema eesmärgipäraselt, otstarbekalt, säästlikult ja heaperemehelikult; tehes riigivaraga mis tahes toiminguid või tehinguid, peab riigivara valitseja juhinduma põhimõttest suurendada kasu ja vältida kahju, mis riik võib neist toimingutest või tehingutest saada; riigivara valitseja peab tegema riigivaraga tehinguid kooskõlas õigusaktidega ning läbipaistvalt ja kontrollitavalt; riigivara valitseja kehtestab oma valitsemisala teenistujatele riigivara valdamise ja kasutamise nõuded.

RVS § 10 lg 1 kohaselt riigivara valitsetakse riigivõimu teostamiseks, muul riigivara valitseja määratud avalikul eesmärgil, tulu saamiseks, reservina säilitamiseks.

KVS § 3 lg 1 p 2, 3 ja 4 järgi on ametiisikul keelatud ametiseisundi, avaliku vahendi ja mõju korruptiivne kasutamine, mis KVS § 5 lg 1, 2 ja 3 mõistes on vastavalt:

- ametiisiku poolt ametikohustust rikkudes enda või kolmanda isiku huvides ametiisiku pädevuses oleva otsuse või toimingu tegemine, selles osalemine või selle sisuline suunamine, kui see toob kaasa avaliku huvi seisukohast ebavõrdse või põhjendamatu eelise ametiisikule või kolmandale isikule;
- ametiisiku poolt ametikohustust rikkudes avaliku ülesande täitmiseks mõeldud materiaalse või muu ressursi kasutamine ametiisiku enda või kolmanda isiku huvides, kui see toob kaasa avaliku huvi seisukohast ebavõrdse või põhjendamatu eelise ametiisikule või kolmandale isikule;
- ametiisiku poolt ametikohustust rikkudes tema tegeliku või eeldatava mõju kasutamine eesmärgiga saavutada teise isiku poolt teo toimepanemist või toime panemata jätmist ametiisiku enda või kolmanda isiku huvides, kui see toob kaasa avaliku huvi seisukohast ebavõrdse või põhjendamatu eelise ametiisikule või kolmandale isikule.

VVS, HTM põhimäärusega ja HTM siseaktidega kehtestatud pädevuse raames täitsid Mailis Reps haridus- ja teadusministrina ning ministeeriumi ametnikud täidesaatvat riigivõimu teostades ja riigivara valitsemisel avalikku ülesannet ning ministeeriumi töötajad riigivara valitsemisel avalikku ülesannet ning neil oli õiguspädevus teha selle täitmiseks kolmandate isikute suhtes siduvaid otsustusi või õiguslikke toiminguid või osaleda otsuste kujundamise protsessis, olles seega KarS § 288 lg 1 mõistes ametiisikuks, kelle suhtes kehtisid KVS § 3 lg 1 p 2, 3, 4 sätestatud keelud ja kes pidi järgima usaldatud riigivara käsutamisel ja kasutamisel RVS § 8 lg 1, 4, 5 ja 6 ja § 10 lg 1 sätestatud kohustusi.

II. Mailis Repsi poolt temale usaldatud võõra vara ebaseaduslikult enda kasuks pööramine

Ametiisikuna oli Mailis Repsil ministeeriumi juhtimisel ametiseisundist tulenev pädevus otsustada ministeeriumi eelarveliste vahendite kasutamise üle. Ta oli kohustatud tagama riigivara säilimise ja heaperemeheliku kasutamise kooskõlas RVS-ga. Mailis Reps oli seega ministrina kohustatud tagama ministeeriumi eelarveliste vahendite kui riigivara eesmärgipärase, otstarbeka, säästliku ja heaperemeheliku valitsemise. Järelikult oli Mailis Repsil õiguspädevus korraldada ministeeriumi vara ja tal oli õigus käsutada temale usaldatud ministeeriumi vara, mis tähendab, et nimetatud vahendeid tuleb KarS § 201 tähenduses käsitleda kui temale usaldatud võõrast vara.

1. Olles seadnud endale eesmärgiks isiklike rahaliste kulutuste vältimise seoses erinevate temale ja tema perele vajalike teenustega, mille hulka kuulusid laste eest hoolitsemine (mh transport, hoid, abistamine jms), enda ja teiste isikute transport ning kauba soetamine ja selle vedu, isikuna kellel oli tööandja esindajana õigus nõuda töötegemist, kasutas Mailis Reps viidatud ametiülesannetega mitteseonduvate isiklike vajaduste rahuldamiseks tema alluvuses olevaid HTM töötajaid kui temale usaldatud tööjõudu. Mailis Reps, olles pädev käsutama temale usaldatud ministeeriumi vara, andis Eesti Vabariigi territooriumil, valdavalt Harjumaal, nimetatud eesmärgi saavutamiseks korraldusi enda alluvatele ja teda ametiülesannete täitmisel abistama määratud ministeeriumi koosseisuliste töötajatele: X (ministri xxxx), Y (ministri xxxx), C (xxxx-xxxx), Q (xxxx, ministri xxxx ja xxxx), F (ministeri xxxx) ja W (ministri xxxx).

Mailis Reps andis kriminaalmenetluses täpselt tuvastamata ajal, kuid vähemalt ajavahemikul 15.03.2017 kuni 21.11.2020, X, C, Y, Q, W ja F süsteemselt korraldusi tagada enda laste R. R. (sünd. xxxx.a.), E. R. (sünd. xxxx.a.), K. R. R. (sünd. xxxx.a.), H. R. R. (sünd. xxxx.a.), F. R. (sünd. xxxx.a.) ja C. R. (sünd. xxxx.a.) hoid ja regulaarsed logistilised vajadused, mh transport kooli, lasteaeda, huviringidesse ja koju.

Xi, Yi, Ci, Qi, F ja Wi ning HTM vahel kehtisid erinevatel aegadel ajavahemikus 10.03.2017 kuni 21.11.2020 töölepingulised suhted. Töölepingu seaduse ([RT I 2009, 5, 35](#) – jõust. 01.07.2009) § 1 lg 1 kohaselt töölepingu alusel teeb töötaja tööandjale tööd, alludes tema juhtimisele ja kontrollile ning tööandja maksab töötajale töö eest tasu.

Kehtinud töölepingute alusel olid loetletud HTM töötajad kohustatud täitma töölepingutes ettenähtud tööülesandeid, alludes HTM juhtimisele ja kontrollile ning HTM oli tööandjana kohustatud maksuma töötajatele nende töö eest tasu HTM eelarveliste vahendite arvelt. Mailis Repsil HTM-i juhina oli nimetatud töötajate üle juhtimise ja kontrollimise õiguspädevus, sh pädevus määrata töö tegemise koht, aeg, viis ja sisu.

Mailis Repsil puudus õigus kohustada nimetatud töötajad korralduste kaudu tegema töölepingus kokku leppimata tööd HTM makstava töötasu eest.

Kuivõrd HTM-i koosseisulised töötajad olid kohustatud alluma Mailis Repsile, siis oli Mailis Repsile usaldatud HTM rahaliselt hinnatavad nõuded töötajate vastu. Täpsemalt usaldas HTM Mailis Repsile õigused nõuda töötasu eest töö tegemist. Järelikult oli Mailis Repsil õiguspädevus käsutada ministeeriumi vara, andes töötajatele korraldusi töölepingutest tulenevate tööülesannete täitmiseks.

HTM töötajate ametijuhenditest ega töölepingutest ei tulene töötajate kohustust abistada ministrit tööülesannetega mitteseonduvate eraeluliste vajaduste rahuldamisel, sh laste eest hoolitsemisel (mh transport, hoid, abistamine jms), enda ja teiste isikute transportimisel ning kauba soetamisel ja selle veol. Mailis Reps oli teadlik, et nimetatud tegevused ei ole käsitatavad HTM töötajate tööülesannetena, mistõttu puudus temal pädevus anda nende täitmiseks HTM töötajatele korraldusi.

Töötajatele töölepinguväliste ülesannete andmisel tugines Mailis Reps enda positsioonist ja autoriteedist tulenevale vahetule ja faktilise võimule ning kasutas ära enda positsiooni juhina ja ministeeriumi juhina.

HTM töötajate ja HTM vahelised töösuhted kujunesid eelnimetatu tulemusel sellisteks, kus osa töötajate töötundides mõõdetavast tööajast kulus süsteemselt Mailis Repsilt saadud tööülesannetega mitteseotud korralduste täitmisele.

Täpsemalt seisnesid töötajatele Mailis Repsi antud töölepinguvälised ülesanded järgnevas.

X tegeles ajavahemikus 15.03.2017 kuni 31.08.2020 koos Yiga muuhulgas regulaarselt Mailis Repsi lapse H. R. R. Xxxx muusikakooli viimisega, tema ootamisega ja HTM-i viimisega. Samuti tegelesid X ja Y regulaarselt Mailis Repsi laste koolist ja lasteaiast koju viimisega. Samuti tegeles X koos Yiga ja Qiga regulaarselt K. R., E., F. ja H. R. kodust ujumistrenni ja koju viimisega. Ujumistrenni ajal käis Y F. ja H. R.ga trennis kaasas ning X ootas samal ajal autos koos C.. Samuti tegeles X koos Yiga ja Qiga laste erapidudele viimisega. Samuti tegeles X Mailis Repsile soetatud kauba soetamise ja toomisega (sh sularaha toimetamine V. J. märtsis 2020, lastele soetatud arvuti koju viimisega märtsis 2020, soetatud liiva koju viimisega 2020 kevadel).

C tegeles ajavahemikul 03.09.2020 kuni 21.11.2020 regulaarselt laste pärast kooli ja lasteaeda transportimisega, muuhulgas üksikutel kordadel K. R. viulitundi ja koju tagasi viimisega, H. R. sünnipäevale ja koju tagasi viimisega ning sõidutas ministrit koos lastega WRC rallile.

Y käis ajavahemikul 21.05.2018 kuni 21.11.2020 regulaarselt F. xxxx juures. Alates 2020 aasta märtsist kuni 2020 aasta jaanipäevani käis Y regulaarselt Mailis Repsi kodus, kus tegeles laste hoidmisega ja aitas õppimisega. Samuti viis koos Xiga H. R.t Mailis Repsi Xxxx asuvast suvekodust Xxxx viulilaagrisse ja tegeles HTM-s H. R. hoidmisega. HTM-s aitas Y H. R.t õppimisega.

Q tegeles ajavahemikel 15.03.2017 kuni 05.07.2018 ja 28.11.2018 kuni 21.11.2020 muuhulgas regulaarselt H. R., F.u ja C. lasteaedadesse viimisega, võttis osa laste klassikoosolekutest ja andis seejärel nendest Mailis Repsile tagasisidet, aitas lapsi kooliülesannetega, korraldas laste sünnipäevapid, tegeles C. hoidmisega ministeeriumis (sh valvas last magamise ajal ja sõidutas õues vankriga) ning tegeles Mailis Repsi perereiside ja ürituste korraldamisega.

F aitas ajavahemikul 01.03.2017 kuni 28.09.2018 regulaarselt laste, sh E., R. ja K. R., koolitöödega, samuti tegeles HTM-s C. hoidmisega, ning laste hoidmisega Mailis Repsi kodus.

W tegeles ajavahemikul 10.09.2018 kuni 24.04.2019 regulaarselt C. hoidmisega ning teiste laste huviringidesse viimise ja toomisega.

HTM tegi samal ajal töötajatele töölepingust tulenevate rahaliste kohustuste täitmiseks perioodilisi töötasu ja ühekordsete tasude näol väljamakseid HTM eelarveliste vahendite arvelt alljärgnevalt.

X töötas ministeeriumi üldosakonna/haldusosakonna/üldosakonna haldusbüroo xxxx ametikohal perioodil 21.09.2015-31.08.2020, tema töötasu oli 1600-2000€/kuus.

Nimetatud perioodil maksti X lisatasu/tulemuspalka või tõsteti töötasu muuhulgas tulenevalt suurenenud töökoormusest, mis seondus ka ministrilt saadud tööülesannetena mitte käsitletavate korralduste täitmisega järgmiselt:

- 13.03.2017 määrati kantsleri käskkirjaga nr nr 4.1-4/17/38 X ühekordne lisatasu 1570 eurot seoses täiendavate tööülesannete täitmisega ministri ja ministeeriumi teenindamisel perioodil 01.12.2016-28.02.2017.a.
- 30.05.2017 määrati kantsleri käskkirjaga nr 4.1-4/17/69 Xil ühekordne lisatasu 839 eurot seoses täiendavate tööülesannete täitmisega ministri ja ministeeriumi teenindamisel perioodil 01.03-30.04.2017.
- 13.06.2017 töölepingu lisa 1 kohaselt maksti X perioodil 01.05-31.12.2017 lisatasu 550 eurot/kuus täiendavate ülesannete täitmise eest (transporditeenuse osutamine väljaspool tavapärasest tööaega).
- 22.11.2017 määrati kantsleri käskkirjaga nr nr 4.1-4/17/164 muuhulgas X tulemustasu 1100 eurot oodatust tulemuslikuma töö ning tööülesannete täitmise eest tihti ka nädalavahetustel ning lisaks ministrilt saadud muude logistiliste ülesannete täitmise eest.
- 26.01.2018 töölepingu lisa 2 kohaselt määrati X perioodil 01.01.30.06.2018 töötasuks 1950 eurot/kuus seoses töömahu olulise suurenemisega.
- 02.08.2018 töölepingu lisa 4 kohaselt määrati X perioodil 01.07.2018-31.05.2019 töötasuks 1950 eurot/kuus seoses töömahu olulise suurenemisega.
- 22.11.2018 määrati kantsleri käskkirjaga nr 4.1-4/18/242 muuhulgas X tulemuspalk 2150 eurot nõutavast tulemuslikuma töö ja suure mahus lisatööülesannete täitmise eest. - 11.07.2019 töölepingu lisa 5 maksti X alates 01.06.2019 töötasu 2000 eurot/kuus.
- 20.11.2019 määrati kantsleri käskkirjaga nr 4.1 4/19/170 muuhulgas X tulemuspalk 1150 eurot tööülesannete eeskujuliku täitmise eest.
- 23.03.2020 määrati kantsleri käskkirjaga nr 4.1 4/20/28 X ühekordne lisatasu 495 eurot täiendavate tööülesannete (ministri teenindamisega seotud töömahu suurenemine) täitmise eest perioodil 01.02-31.03.2020 .a.
- 26.08.2020 töölepingu lisa 7 kohaselt täitis X perioodil 01.03.-31.07.2020 täiendavaid tööülesandeid (transporditeenuse osutamine väljaspool tavapärasest tööaega) ning nende eest maksti talle tasu 4000 eurot.
- 26.08.2020 töölepingu lisa 8 kohaselt lõpetati Xi tööleping ning muuhulgas maksti X tulemuspalka 2000 eurot tööülesannete tulemusliku ja kvaliteetse täitmise eest 2020 aastal.

HTM-i töötajatele C, Y, Q, F ja W maksti muuhulgas seoses ministrilt saadud tööülesannetena mitte käsitletavate korralduste täitmisega töötasu järgmiselt:

- C töötab alates 03.09.2020 ministeeriumi üldosakonna haldusbüroo (haldus) xxxx ametikohal, tema töötasu on 2000 eurot/kuus.
- Y töötas ministri xxxx perioodidel 21.05.2018-24.04.2019 ja 25.04.2019-21.11.2020, tema töötasu oli 2000-2500 eurot/kuus.
- Q on töötanud ministeeriumis alates 01.04.2013 kuni 21.11.2020 k.a. (v.a perioodil 06.07.2018-27.11.2018) erinevatel ametikohtadel, sh üldosakonna xxxx alates 01.07.2017, üldosakonna xxxx alates 18.09.2017, ministri xxxx perioodidel 11.11.2017-06.07.2018 ja

28.11.2018-07.02.2019, haldusosakonna asejuhatajana alates 08.02.2019 ning täitis ka ministri abi ülesandeid. Qi töötasu on olnud vahemikus 1300-2100 eurot/kuus.

- F töötas ministri xxxx perioodil 01.03.2017-28.09.2018, tema töötasu oli 1200-2000 eurot/kuus.

- W töötas ministri xxxx perioodil 10.09.2018-24.04.2019, tema töötasu oli 2000 eurot/kuus.

Seega korraldas Mailis Reps temale usaldatud ministeeriumi vara arvelt ministeeriumi huvidega vastuolus olevate avaliku võimu teostamisega mitteseonduvate isiklike kulutuste rahastamise, pöörates enda kasuks ministeeriumi vara kokku enam kui 200 eurot.

2. Olles seadnud endale eesmärgiks kütuse soetamise HTM eelarveliste vahendite arvelt selle isiklikuks kasutamiseks eesmärgiga vältida isiklike rahalisi kulutusi ning omades pädevust käsutada temale usaldatud ministeeriumi vara, soetas Mailis Reps tema valduses olnud HTM sõiduki Mercedes Benz reg.nr xxxx jaoks väljastatud HTM kütusekaardiga nr xxxx Olerexi tanklatest kütust järgmiselt:

- 12.06.2019 kell 05:14 Sauga tanklas 57,12 liitrit diislit summas 71,12 eurot ametiautosse Mercedes Benz reg.nr xxxx tööülesannete väliseks erasõiduks Horvaatia Vabariiki ja Eestisse tagasi.

- 29.06.2019 kell 14:29 Tallinnas Vabaduse pst tanklas 47,99 liitrit bensiini 98 summas 60,06 eurot selle isiklikuks kasutamiseks enda maakodus.

- 03.08.2019 kell 13:44 Tallinn Vabaduse pst tanklas 49,2 liitrit diislit summas 59,88 eurot ametiautosse Mercedes Benz reg.nr xxxx tööülesannete väliseks erasõiduks Soome Vabariiki ja Eestisse tagasi.

Mailis Reps oli teadlik, et HTM kütusekaardiga isiklikuks kasutamiseks mõeldud kütuse soetamine ei ole kooskõlas riigivara valitsemise põhimõtetega ja HTM sisekorraga, mistõttu puudus seaduslik alus selle soetamiseks HTM eelarveliste vahendite arvelt.

8.02.2018 nr 1.1-3/18/32 HTM kantsleri käskkirjaga kinnitatud Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisel või kasutuses olevate ametiautode kasutamise ja isikliku sõiduauto kasutamise hüvitamise korra punkti 1.1. kohaselt on ministeeriumi ametiauto ettenähtud töösõitudeks ja tööülesannete täitmiseks ja muud, ehk isiklikud, sõidud loetakse üldjuhul keelatud. Korra punkti 1.6. kohaselt teenindab ministrit üldjuhul transpordialaselt ministri xxxx, kes on ministri ametiauto kasutaja ning vajadusel võib määrata kasutajaks ka ministri. Sama korra punkti 3.2. kohaselt ametiauto kütuse kasutamiseks antakse ametiauto kasutajale üle kütusefirma krediitkaart.

Korra punkti 3.8. kohaselt on ametiauto kasutajal õigus kasutada autot isiklikul otstarbel ning parkida autot töövälisel ajal elukohas või elukoha lähedal paiknevas parklas juhul, kui see on kasutusse andmise aktis vastavalt sätestatud. Korra punkti 3.10. kohaselt ei ole puhkuse ajal lubatud autoga sõita ega kasutada ministeeriumi kasutusse antud kütusefirma krediitkaarti. Vastavalt sama käskkirjaga kinnitatud vara kasutusse andmise akti vormi punktile 5, isiklikud sõidud väljaspool Eesti Vabariiki on keelatud.

Xiga 15.03.2017 vormistatud Mercedes Benz reg.nr xxxx vara kasutusse andmise akti kohaselt oli ametiautoga lubatud parkida väljaspool töökohta. Ametiauto kasutusse andmise ajal lähtuti 19.02.2013 nr 31 kantsleri kinnitatud ametiautode kasutamise korrast, mille punkti 3.19 kohaselt isiklikud sõidud ametiautoga väljaspool Eesti Vabariiki on keelatud.

Kuivõrd 12.06.2019 ja 03.08.2019 tankimistele järgnesid ametiautoga Mercedes Benz reg.nr xxxx viidatud korra järgi keelatud tööülesannete välised erasõidud Horvaatiasse ja Soome ning Eestisse tagasi, siis puudus Mailis Repsil õigus kasutada nende sõitude tarbeks kütuse soetamiseks ametiauto ametialaseks kasutamiseks väljastatud kütusekaarti.

29.06.2019 soetas Mailis Reps kütust isiklikuks kasutamiseks enda maakodus, mis viidatud korra kohaselt on samuti lubamatu, sest kütuse soetus ei olnud mõeldud ametiauto kasutamiseks.

Seega soetades isiklikuks kasutamiseks kütust, tasus Mailis Reps temale usaldatud ministeeriumi vara arvelt ministeeriumi huvidega vastuolus olevat ja enda ametiülesannete täitmiseks mitteseotud kulu, kattes sellega isiklike kulutusi kokku summas 191,06 eurot.

Horvaatia ja Soome erasõitudeks kasutas Mailis Reps tema kui ametiisiku kasutuses olnud ametiautot Mercedes Benz reg.nr xxxx ning seda omakasu eesmärgiga. Enda sõiduauto kasutamiseks kaasneb välismaareisiga turuväärtust vähendav amortiseerumine ja läbisõidu kasv ning rendiauto kasutamiseks kaasneb rendikulu. Vastavalt KVS § 5 lg 2 ja § 17 taoline avalikku vahendi enda huvides omakasu eesmärgil kasutamine, millega kaasneb avaliku huvi seisukohast ebavõrdne ja põhjendamatu eelis, on kvalifitseeritav väärtena. Juhindudes KarS § 2 lg 3 ja § 3 lg 5 antud väärtegu iseseisvalt ei menetleta, kuna nii kütuse tankimine ja kasutus erasõiduks välisriigis kui ametiauto kasutus välisriigis on tihedas omavahelises ajalises ja ruumilises seoses, mistõttu käsitletavad ühe ja sama teona.

3. Olles seadnud endale eesmärgiks katta HTM eelarveliste vahendite arvelt enda sünnipäeva korraldamise kulud, sh külaliste toitlustamise kulud, seoses HTM-is korraldatud 13.01.2020 üritusega, ning omades pädevust käsutada temale usaldatud ministeeriumi vara, korraldas Mailis Reps HTM-is (aadressil Tõnismägi 5a, Tallinn) peetud sünnipäeva ürituse kulude hüvitamise temale kui ministrile usaldatud HTM eelarvelistest vahenditest, pöörates need ebaseaduslikult enda kasuks järgmiselt.

Sünnipäeva üritusel pakkusid toitlustusteenuseid Tallinna Teeninduskool ja Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool, kes osutasid Mailis Repsi toitlustusteenuseid hinnanguliselt ca 150 inimesele kogusummas 3188,00 eurot.

Mailis Reps korraldas nimetatud teenuste sisseostmise ja teenuste eest tasumise HTM eelarveliste vahendite arvelt järgnevalt.

Ajavahemikul 16.12.2019 kuni 07.01.2020 kooskõlastas Mailis Reps Qi vahendusel Tallinna Teeninduskooliga ja Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooliga 13.01.2020 ürituse raames pakutava menüü ning kinnitas Qi vahendusel tellimuse, millega võttis HTMLle teenuse eest tasumise kohustuse. Q ei teadvustanud Mailis Repsi ebaseadusliku omakasu saamise eesmärki.

Tallinna Teeninduskooli ja Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooli osutatud teenuse eest esitas Tallinna Teeninduskool 20.01.2020 HTM-le arve summas 3188 eurot, mille tasumine toimus HTM eelarveliste vahendite arvelt. HTM kandis Mailis Repsi spontaanselt korraldatud sünnipäeva puhul peetud ürituse kulud ministri arengukulude arvelt, tasudes teenuse eest 03.02.2020. Arve tasumise põhjendatuse kinnitas kantsler G, kes ei teadvustanud Mailis Repsi ebaseadusliku omakasu saamise eesmärki ja lähtus arusaamast, et Mailis Repsi ministrina võetud rahaline kohustus tuleb täita.

Mailis Reps oli teadlik, et enda sünnipäeva puhul korraldatud toitlustusteenuste sisseost ei ole kooskõlas riigivara valitsemise põhimõtetega, mistõttu puudus seaduslik alus nende eest tasumiseks HTM eelarveliste vahendite arvelt.

HTM kantsleri 04.11.2019 nr 1.1-3/19/275 käskkirjaga muudeti 28.12.2018 käskkiri nr 427 „Haridus- ja Teadusministeeriumi 2019. aasta tööplaani ja asutuse kaudsete kulude kinnitamine“ ning kehtestatud HTM 2019. aasta kaudsete kulude eelarve, millega töötajatele korraldatavate ürituste jm motivatsioonikulude eelarveks oli kokku 154 000 eurot, millest 10 700 oli haldusosakonna kuludeks ja 143 300 personali- ja dokumendihalduse osakonna kuludeks.

HTM kantsleri 09.01.2020 nr 1.1-3/20/0 käskkirjaga kinnitatud Haridus- ja Teadusministeeriumi 2020. aasta asutuse kaudsete kulude eelarve, millega töötajatele korraldatavate ürituste jm motivatsioonikulude eelarveks oli kokku 158 000 eurot, millest 15 000 oli haldusosakonna kuludeks ja 143 500 personali- ja dokumendihalduse osakonna kuludeks.

Ministri enda korraldatud juubelisünnipäeva pidamise kulud ei ole käsitatavad töötaja(te)le korraldatud ürituse motivatsioonikuludena.

VVS § 31¹ kohaselt tasutakse ministrile igakuiselt 20 protsenti ametipalgast esinduskuludeks.

Järelikult ei olnud HTM-l 13.01.2020 HTM-i ruumides korraldatud Mailis Repsi sünnipäeva pidamiseks ja külaliste vastuvõtmiseks eelarvelisi vahendeid ette nähtud.

Seega korraldas Mailis Reps temale usaldatud ministeeriumi vara arvelt ministeeriumi huvidega vastuolus olevat ja enda ametiülesannete täitmise mitteseotud kulu, kattes sellega isiklikke kulutusi kokku 3188,00 eurot.

Selliselt, süüdistuse osas I ja osa II punktides 1-3 toodud viisil, omastas Mailis Reps ministrina temale kui ametiisikule avalikke ülesannete täitmiseks usaldatud ministeeriumi vara, rikkudes KVS § 3 lg 1 p 2, 3, 4 ja KVS § 5 lg 1, 2 ja 3 sätestatud keelde ja eirates usaldatud riigivara käsutamisel RVS § 8 lg 1 ja § 10 lg 1 sätestatud kohustusi. Süüdistuse osas I ja osa II punktides 1-3 toodud osateod on käsitletavad ühe jätkuva teona kuivõrd on kantud ühtsest tahtlusest ja omavad ajalis-ruumilist seost ning on suunatud sama õigushüve kahjustamisele ja sama kannatanu vastu.

Seega süüdistatakse Mailis Repsi KarS § 201 lg 2 p 3 järgi kvalifitseeritava kuriteo toimepanemises, mis seisneb selles, et Mailis Reps Eesti Vabariigi haridus- ja teadusministrina, s.o ametiisikuna, on pööranud jätkuva teona temale usaldatud Haridus- ja Teadusministeeriumi eelarvelisi vahendeid ebaseaduslikult enda kasuks kokku vähemalt 3579,06 eurot.

III. Mailis Repsi poolt Eesti Vabariigile varalise kahju tekitamine tegelikest asjaoludest ebaõige ettekujutuse loomise teel varalise kasu saamise eesmärgil.

1. Selleks, et vältida isiklikke rahalisi kulutusi seoses enda lapse C. R. kaasas reisimisega ajavahemikul 05-12.01.2019 toimunud välislähetusel Ameerika Ühendriikidesse (edaspidi ka USA), korraldas Mailis Reps lapse reisikulude tasumise temale kui ministrile usaldatud HTM eelarvelistest vahenditest, pöörates need pettuse teel ebaseaduslikult enda kasuks järgmiselt.

Mailis Reps viibis ajavahemikul 05-12.01.2019 välislähetusel Ameerika Ühendriikides (31.12.2018 välislähetuse korraldus nr G100-1.1-5/15/4716). Tulenevalt oma tööülesannetest pöördus HTM-i Euroopa Liidu ja rahvusvahelise koostöö osakonna töötaja L. L.-K. CWT Estonia AS poole, et osta lennupiletid ja majutus teiste hulgas Mailis Repsile ja Mailis Repsi lapsele C. R. Seoses C. R. lennupiletitega väljastas CWT Estonia AS Mailis Repsile tasumiseks järgmised arved:

- nr 2019 1409729, 20.12.2018 summas 530,45 eurot (C. R. lennupiletid suunal Tallinn-Frankfurt-Los Angeles-San Francisco-München ja suunal München-Tallinn).
- nr 2020 140299, 14.01.2019 summas 282,20 eurot (C. R. lennupiletid suunal Tallinn-Frankfurt-Los Angeles-San Francisco-München).

VVS § 31 kohaselt tasutakse Vabariigi Valitsuse liikmele teenistuslähete kulud avaliku teenistuse seaduses (edaspidi ATS; [RT I, 06.07.2012, 1-](#) jõust. 27.03.2013) sätestatud alustel.

Lähtudes ATS § 44 lg 5 ning Vabariigi Valitsuse määruse nr 112 (vastu võetud 19.12.2012) § 3 lg 3 hüvitab ametiasutus ametnikule lähete seotud dokumentaalselt tõendatud sõidu- ja majutuskulu ning muu läheteülesande täitmise seotud kulu ja maksab lähetes viibimise aja eest päevaraha samas määruses sätestatud tingimustel ja ulatuses.

HTM kantseri 2.07.2018 nr 1.1-3/18/173 käskkirjaga kinnitatud HTM-i lähetejuhendi punkti 2 kohaselt on lähete teenistuja suunamine teenistus- või tööülesande täitmiseks või koolitusele väljapoole alalist teenistus- või töökoha asukohta kindlaksmääratud ajavahemikuks ning teenistuja läheteamine riigi piires on siselähete, teenistuja läheteamine välisriiki on välislähete. Juhendi punkti 4 kohaselt lähete korraldades jälgitakse ressurside (raha, tööaeg jms) vastutustundlikku ja säästlikku kasutamist.

Kuivõrd Mailis Reps ei tasunud CWT Estonia AS-ile C. R. lennupiletite eest tähtaegselt, s.o vastavalt 31.12.2018 ja 17.02.2019, pöördus CWT Estonia AS muuhulgas 10.04.2019 HTM töötaja L. L.-K. poole meeldetuletusega tasumata arvete kohta. Mailis Reps oli teadlik, et tema lapse eeltoodud reisikulud ei ole lähetusülesande täitmise seotud kulu, mistõttu puudus seaduslik alus lapse reisikulude hüvitamiseks HTM eelarveliste vahendite arvelt.

Seejärel, olles seadnud eesmärgiks enda lapse reisikulude hüvitamise HTM eelarveliste vahendite arvelt ehk varalise kasu saamise ning pidades seda võimalikuks ja omades pädevust käsutada temale usaldatud HTM vara, andis Mailis Reps HTM töötajale L. L.-K. le korralduse lasta CWT Estonia AS-l vormistada arved ümber HTM-le ja esitada need HTM-le tasumiseks USA välislähetuse kuludena.

Mailis Repsi tegutsemise eesmärgiks oli luua arvete muutmise kaudu HTM-i ametiisikutele, kelle korralduses olid HTM välislähetuste kulude kandmiseks mõeldud vara, kulu põhjendatuse osas ekslik ettekujutus. Mailis Reps, tuginedes enda positsioonist ja autoriteedist tulenevale vahetule ja faktilise võimule, andis HTM töötajale L. L.-K. le korralduse arvete muutmise korraldamiseks ja muudetud arvete HTM-le esitamiseks. Nimetatud korraldusega kaasnes L. L.-K. le psühholoogilise surve avaldamine. Mailis Repsi korraldus oli suunatud kulu põhjendatuse osas tegelikest asjaoludest ebaõige ettekujutuse loomisele, kajastades isiklikku kulu tema USA reisiga seotud õiguspärasele hüvitamisele kuuluva kuluna. Asekantsler Ri, kes asendas HTM-i kantslerit Ga kulu põhjendatuse hindamisel, eksimusse viimisel valitses Mailis Reps L. L.-K. tege vahendliku täideviimise vormis ülekaaluka teadmisega. L. L.-K., kellel puudus teo kaudu varalise kasu saamise eesmärk, toimis enda teoga varakäsitajaid eksimusse viies KarS § 21 lg 1 mõttes Mailis Repsi vahendina. Mailis Repsi ja L. L.-K. vaheline ärakasutamissuhe seisnes selles, et Mailis Reps kasutas ära L. L.-K. eksimust selles, nagu oleks HTM kantsler, kelle käsutuses oli HTM välislähetuste kulude kandmiseks mõeldud vara, nõus, et konkreetse kulu hüvitab HTM. Selliselt ei teadvustanud vahendina tegutsenud L. L.-K., et tema teo kaudu viiakse HTM vara käsutajad eksitusse kulu põhjendatuse osas. L. L.-K. ekslikku arusaama hüvitamise põhjendatusest tugevdas asjaolu, et korralduse oli andnud ministri juht.

Olles veendunud, et arvete ümbervormistamine ei ole õige, täitis L. L.-K. ministri korralduse ning palus CWT Estonia AS-l C. R. lennupiletite eest varasemalt väljastatud arved ümber vormistada HTM-ile järgmiselt, jättes Mailis Repsi korraldusel arvele märkimata reisija eesnime:

- arve nr 2020 1403628, 07.05.2019 summas 282,20 eurot (C. R. lennupiletid suunal Tallinn-Frankfurt-Los Angeles-San Francisco-München);
- arve nr 2020 1403629, 07.05.2019 summas 530,45 eurot (C. R. lennupiletid suunal Tallinn-Frankfurt-Los Angeles-San Francisco-München ja suunal München-Tallinn).

Nimetatud arved esitati Mailis Repsi Ameerika Ühendriikide välislähetuse reisikuludena hüvitamiseks HTM-le. Asekantsler R, kes ei teadnud, et tegemist oli Mailis Repsi lapse reisikuluga, mida HTM ei peaks tasuma, ega teadvustanud Mailis Repsi ebaseadusliku omakasu saamise eesmärki, leidis, et konkreetse kulu hüvitamine on põhjendatud.

Eksimusse viidud HTM asekantsler R, kinnitades 17.05.2019 riigivara valitseja esindajana arvete põhjendatust, tegi varakäsituse, mille tulemusel teostati 28.05.2019.a arvete alusel väljamaksed, millega tasuti eelnimetatud arved kogusummas 812,65 eurot HTM eelarveliste vahendite arvelt.

Seega korraldas Mailis Reps varalise kasu saamise eesmärgil temale usaldatud ministri vara arvelt ministri huvidega vastuolus oleva ja enda ametiülesannete täitmise mitteseotud reisikulude tasumise, luues vahendlikult varakäsituse teinud isikule teadlikult vale ettekujutuse kulude põhjendatusest kattes isiklike kulutusi ja tekitades varakäsituse tagajärjena Eesti Vabariigile kahju kokku 812,65 eurot.

2. Selleks, et vältida isiklike rahalisi kulutusi koduseks kasutamiseks vajaliku kohvimasina soetamisele, korraldas Mailis Reps kohvimasina Jura X8 Platin soetamise temale kui ministrile usaldatud HTM eelarvelistest vahenditest, pöörates need pettuse teel ebaseaduslikult enda kasuks järgmiselt.

Mailis Reps oli teadlik, et endale kodus kasutamiseks mõeldud ja tema soovidele vastava kohvimasina soetamine, mis ei ole kodus töötamiseks ja kaugtöö vormis ametiülesannete täitmiseks vajalik tehnikavahend, ei ole kooskõlas riigivara valitsemise põhimõtetega, mistõttu puudus HTM eelarveliste vahendite arvelt selle soetamiseks seaduslik alus.

Olles seadnud endale eesmärgiks soetada isiklikuks kasutamiseks kohvimasin HTM-i eelarveliste vahendite arvelt (ehk tegutsedes varalise kasu saamise eesmärgil), pidades soetamist võimalikuks ning omades pädevust käsutada temale usaldatud ministeeriumi vara, andis Mailis Reps 2019. a maikuu Qi vahendusel HTM üldosakonna haldusbüroo juhile J. L. korralduse soetada kindlatele kriteeriumitele (ilma veeühenduseta, piimatemperatuuri muutmise võimalusega) vastav kohvimasin. Q ei teadvustanud Mailis Repsi ebaseadusliku omakasu saamise eesmärki. Täites ministri korraldust, soetas HTM üldosakonna haldusbüroo juht J. L. Joogiekspert OÜ-lt kohvimasina Jura X8 Platin. J. L. kinnitas tellimuse 13.05.2019. J. L. ei teadvustanud Mailis Repsi ebaseadusliku omakasu saamise eesmärki ning lähtus arusaamast, et tegemist on HTM juhtkonna tarbeks, aadressil Tallinn, Tõnismägi 5a, kasutamiseks mõeldud soetatava varaga.

Mailis Repsi tegutsemise eesmärgiks oli luua HTM-i ametiisikutele, kelle korralduses oli HTM vara, kulu põhjendatuse osas ekslik ettekujutus. Mailis Reps andis korralduse tuginedes enda positsioonist ja autoriteedist tulenevale vahetule ja faktilise võimule.

Joogiekspert OÜ esitas 13.05.2019 HTM-ile tasumiseks Jura X8 Platin soetamise arve nr 173392 summas 2100 eurot. Seejärel kinnitati HTM-le esitatud arve tasumine, mille tulemusel tehti 03.06.2019 Joogiekspert OÜ esitatud arve alusel väljamakse, tasudes nimetatud arve kogusummas 2100 eurot HTM eelarveliste vahendite arvelt.

Nimetatud arve kinnitas enne selle tasumist riigivara valitseja esindajana kantslerit Ga asendanud asekancler R, olles sattunud temale loodud vale ettekujutuse tõttu eksimusse, et tegemist on HTM tarbeks aadressile Tallinn, Tõnismägi 5a soetatava varaga ja tehes arve kinnitamise teel varakäsituse.

Mailis Repsi korraldusel toimetas X kohvimasina eeluurimisel täpsemalt tuvastamata ajal 2019 aasta mais tema koju aadressile Xxxx, kus see oli Mailis Repsi isiklikus kasutuses kuni tema ametist vabastamiseni, misjärel toimetas tuvastamata isik kohvimasina HTM-i ruumidesse.

Seega korraldas Mailis Reps varalise kasu saamise eesmärgil temale usaldatud ministeeriumi vara arvelt ministeeriumi huvidega vastuolus olevat ja enda ametiülesannete täitmisega mitteseotud kulu tasumise, luues varakäsituse teinud isikule teadlikult vale ettekujutuse kulu põhjendatusest, kattes isiklike kulutusi ja tekitades varakäsituse tagajärjena Eesti Vabariigile kahju summas kokku 2100 eurot.

3. Olles seadnud endale eesmärgiks katta HTM eelarveliste vahendite arvelt enda sünnipäeva korraldamise kulud, sh külaliste toitlustamise kulud, seoses restoranis Mon Repos 13.01.2020 toimunud üritusega ning omades pädevust käsutada temale usaldatud ministeeriumi vara, korraldas Mailis Reps restoranis Mon Repos (aadressil Narva mnt 92, Tallinn) peetud sünnipäeva ürituse kulude hüvitamise temale kui ministrile usaldatud HTM eelarvelistest vahenditest, pöörates need pettuse teel ebaseaduslikult enda kasuks järgmiselt.

Restoranis Mon Repos Mailis Repsi sünnipäeva puhul toimunud ürituse raames osutas restoran toitlustusteenuseid 35 külalisele. OÜ Mon Repos väljastas 13.01.2020 Mailis Repsi soovil nimetatud teenuste osutamise eest arve nr 2002178 HTM-ile summas 2762,50 eurot. Mailis Reps korraldas nimetatud teenuste eest tasumise HTM eelarveliste vahendite arvelt.

Mailis Reps korraldas nimetatud teenuste sisseostmise ja teenuste eest tasumise HTM eelarveliste vahendite arvelt järgnevalt.

Ajavahemikul 27.12.2019 kuni 10.01.2020 kooskõlastas Mailis Reps Qi vahendusel OÜ-ga Mon Repos 13.01.2020 ürituse raames pakutava menüü ning kinnitas Qi vahendusel tellimuse, millega võttis HTM-le teenuse eest tasumise kohustuse. Q ei teadvustanud Mailis Repsi ebaseadusliku omakasu saamise eesmärki. Ühtlasi kinnitas OÜ-le Mon Repos HTM-le kohustuse võtmist Qi palvel HTM-i esindajana J. L., väljastades 07.01.2020 HTM-i võetud kohustuse täitmist garanteeriva kinnistuskirja. J. L. ei teadvustanud Mailis Repsi ebaseadusliku omakasu saamise eesmärki.

OÜ Mon Repos esitas 13.01.2020 HTM-le osutatud teenuse eest arve 2762,50 eurot, mille tasumine toimus HTM eelarveliste vahendite arvelt järgnevalt.

Olles seadnud eesmärgiks enda sünnipäeva puhul peetud ürituse kulude hüvitamise HTM eelarveliste vahendite arvelt, ehk varalise kasu saamise eesmärgil, ning pidades seda võimalikuks ja omades pädevust käsutada temale usaldatud HTM vara, lõi Mailis Reps HTM kantslerile Gale, kelle korralduses oli ministri kulude kandmiseks mõeldud vara, kulu põhjendatuse osas eksliku ettekujutuse. Tegelikest asjaoludest ebaõige ettekujutuse loomine seisnes selles, et kantslerile selgitas Mailis Reps, et tegemist oli ministri vastuvõtuga. Seetõttu G, kes ei teadnud, et tegemist oli Mailis Repsi sünnipäeva üritusega ja kelle eksliku arusaama hüvitamise põhjendatusest tugevdas asjaolu, et selgituse oli andnud ministeeriumi juht, leidis, et konkreetse kulu hüvitamine on põhjendatud. Selliselt ei teadvustanud G Mailis Repsi ebaseadusliku omakasu saamise eesmärki ja lähtus arusaamast, et Mailis Repsi ministrina võetud rahaline kohustus tuleb täita.

Eksimusse viidud HTM kantsler G tegi arve põhjendatust kinnitades varakäsituse, mille tulemusena kandis HTM Mailis Repsi spontaanselt korraldatud sünnipäeva puhul peetud ürituse kulud kantsleri arengukulude arvelt, tasudes toitlustamise eest 20.01.2020.

Mailis Reps oli teadlik, et enda sünnipäeva puhul korraldatud toitlustusteenuste sisseost ei ole kooskõlas riigivara valitsemise põhimõtetega, mistõttu puudus seaduslik alus nende eest tasumiseks HTM eelarveliste vahendite arvelt.

HTM kantsleri 04.11.2019 nr 1.1-3/19/275 käskkirjaga muudeti 28.12.2018 käskkiri nr 427 „Haridus- ja Teadusministeeriumi 2019. aasta tööplaani ja asutuse kaudsete kulude kinnitamine“ ning kehtestatud HTM 2019. aasta kaudsete kulude eelarve, millega töötajatele korraldatavate ürituste jm motivatsioonikulude eelarve oli kokku 154 000 eurot, millest 10 700 olid haldusosakonna kulud ja 143 300 personali- ja dokumendihalduse osakonna kulud.

HTM kantsleri 09.01.2020 nr 1.1-3/20/0 käskkirjaga kinnitatud Haridus- ja Teadusministeeriumi 2020. aasta asutuse kaudsete kulude eelarve, millega töötajatele korraldatavate ürituste jm motivatsioonikulude eelarve oli kokku 158 000 eurot, millest 15 000 oli haldusosakonna kulud ja 143 500 personali- ja dokumendihalduse osakonna kulud.

Ministri enda korraldatud juubelisünnipäeva pidamise kulud ei ole käsitletavad töötaja(te)le korraldatud ürituse motivatsioonikuludena.

VVS § 31¹ kohaselt tasutakse ministrile igakuiselt 20 protsenti ametipalgast esinduskuludeks.

Järelikult ei olnud HTM-l 13.01.2020 OÜ Mon Repos restoranis korraldatud Mailis Repsi sünnipäeva pidamiseks ja külaliste vastuvõtmiseks eelarvelisi vahendeid ette nähtud.

Seega korraldas Mailis Reps varalise kasu saamise eesmärgil temale usaldatud ministeeriumi vara arvelt ministeeriumi huvidega vastuolus olevat ja enda ametiülesannete täitmisega mitteseotud kulutuse võtmise ja tasumise, luues varakäsituse teinud isikule teadlikult vale ettekujutuse kulu põhjendatusest, kattes isiklike kulutusi ja tekitades varakäsituste tagajärjena Eesti Vabariigile kahju kokku 2762,50 eurot.

4. Olles seadnud endale eesmärgiks katta HTM eelarveliste vahendite arvelt enda ja pereliikmete majutuse kulu seoses 04-05.09.2020 Lõuna-Eestis toimunud WRC Rally Estonia külastusega, ehk varalise kasu saamise eesmärgil, ning omades pädevust käsutada temale usaldatud ministeeriumi vara, lasi Mailis Reps HTM-il pettuse teel hüvitada hotellis Pallas tekkinud majutusteenuse kulu lähetusega seonduvate kuludena. Vastavalt Estonian Autosport Events MTÜ 01.10.2020 väljastatud arve nr 112582 osutati majutusteenust Mailis Repsile kui eraisikule kogusummas 360 eurot. Samuti tasus ministeerium pettuse tulemusel spetsialistautojuhi Ci majutusega seotud kulu, mis tekkis seoses Mailis Repsi ja tema laste transportimisega WRC Rally Estonia külastamisele. Seoses Ci majutusega väljastas Maastikuarhitektuuri Büroo OÜ 12.09.2020 HTM-ile arve nr 20200912 kogusummas 120 eurot.

VVS § 31 kohaselt tasutakse Vabariigi Valitsuse liikmele teenistuslähete kulud avaliku teenistuse seaduses (ATS) sätestatud alustel. Lähtudes ATS § 44 lg-st 5 ning Vabariigi Valitsuse määruse nr 112 (vastu võetud 19.12.2012) § 3 lg-st 3 hüvitab ametiasutus ametnikule lähete seotud dokumentaalselt tõendatud sõidu- ja majutuskulu ning muu lähete ülesande täitmise seotud kulu ja maksab lähetes viibimise aja eest päevaraha samas määru ses sätestatud tingimustel ja ulatuses.

HTM kantsleri 2.07.2018 nr 1.1-3/18/173 käskkirjaga kinnitatud HTM-i lähete juhendi punkti 2 kohaselt lähete on teenistuja suunamine teenistus- või tööülesande täitmiseks või koolitusele väljapoole alalist teenistus- või töökoha asukohta kindlaksmääratud ajavahemikuks ning teenistuja läheteamine riigi piires on siselähete, teenistuja läheteamine välisriiki on välislähete. Juhendi punkti 4 kohaselt lähete korraldades jälgitakse ressursside (raha, tööaeg jms) vastutustundlikku ja säästlikku kasutamist.

Mailis Reps oli teadlik, et WRC Rally Estonia külastus ei ole teenistuslähete, kuivõrd selle raames ei teostanud Mailis Reps ministrina avalikku võimu ning seega ei ole kooskõlas riigivara valitsemise põhimõtetega, mistõttu puudus seaduslik alus majutuskulude tasumiseks HTM eelarveliste vahendite arvelt.

Estonian Autosport Events MTÜ väljastatud arve esitas Mailis Reps siselähete (siselähete korraldus G100-1.1-5/15/1793) majutuskuluna hüvitamiseks HTM-ile, mille tulemusel tehti arve alusel väljamakse, millega tasuti eelnimetatud arve summas 360 eurot HTM eelarveliste vahendite arvelt. Samuti esitati Maastikuarhitektuuri Büroo OÜ poolt väljastatud arve Ci siselähete (siselähete korraldus G100-1.1-5/15/1801) majutuskuluna hüvitamiseks HTM-ile, mille tulemusel teostati 04.11.2020 arve alusel väljamakse, millega tasuti eelnimetatud arve summas 120 eurot HTM eelarveliste vahendite arvelt.

Estonian Autosport Events MTÜ väljastatud arve 360 eurot kinnitas riigivara valitseja esindajana kantsler G, olles sattunud temale loodud vale ettekujutuse tõttu eksimusse, et tegemist on siselähete kuluga, mille peab tasuma HTM, ja tehes arve kinnitamise teel varakäsu tuse. G ei teadvustanud Mailis Repsi ebaseadusliku omakasu saamise eesmärki.

Maastikuarhitektuuri Büroo OÜ väljastatud arve 120 eurot kinnitas riigivara valitseja esindajana üldosakonna haldusbüroo juht J. L., olles sattunud temale loodud vale ettekujutuse tõttu eksimusse, et tegemist on siselähete kuluga, mille peab tasuma HTM, ja tehes arve kinnitamise teel varakäsu tuse. J. L. ei teadvustanud Mailis Repsi ebaseadusliku omakasu saamise eesmärki.

Seega korraldas Mailis Reps varalise kasu saamise eesmärgil temale usaldatud ministeeriumi vara arvelt ministeeriumi huvidega vastuolus olevat ja enda ametiülesannete täitmise mitteseotud kulu tasumise, luues varakäsu tuse teinud isikule teadlikult vale ettekujutuse kulu põhjendatusest, kattes isiklike kulutusi ja tekitades varakäsu tuste tagajärjena Eesti Vabariigile kahju kokku 480 eurot.

Süüdistuse osas I ja osa III punktides 1-4 toodud osateod on käsitletavad ühe jätkuva teona kuivõrd on kantud ühtsest tahtlusest ja omavad ajalisi-ruumilist seost ning on suunatud sama õigushüve kahjustamisele ja sama kannatanu vastu.

Seega süüdistatakse Mailis Repsi KarS § 209 lg 2 p 2 järgi kvalifitseeritava kuriteo toimepanemises, mis seisneb selles, et Mailis Reps on jätkuva teona tegelikest asjaoludest teadvalt ebaõige ettekujutuse loomise teel tekitanud ametiisikuna varalise kasu saamise eesmärgil Eesti Vabariigile varalise kahju summas 6155,15 eurot.

2. MAAKOHTU SEISUKOHT JA PÕHJENDUSED

Kohus, kuulanud ära kohtu alla antud süüdistatava süüd eitavad ütlused, tunnistajate ütlused, kaitsjate, kannatanu esindaja ja prokuröri seisukohad ja kontrollinud kriminaalasjas kogutud ning kohtule esitatud kirjalikke tõendeid, asub seisukohale, et süüdistatava süü talle inkrimineeritud kuritegude toimepanemises on valdavas osas tõendamist leidnud. Sellisele seisukohale asumist põhjendab kohus järgmiselt.

Mailis Repsi süüdistatakse KarS § 201 lg 2 p 3 järgi omastamises, mis on toime pandud ametiisiku poolt ning KarS § 209 lg 2 p 2 järgi kelmuses, mis on toime pandud ametiisiku poolt. Ei ole vaidlust selles, et süüdistuses esitatud perioodil ehk 01.03.2017 kuni 21.11.2020 täitis Mailis Reps haridus- ja teadusministri ülesandeid (Vabariigi Presidendi otsustega perioodil 22.11.2016 kuni 21.11.2020) ning oli seega ametiisikuks KarS § 288 lg 1 mõttes.

Ministri pädevus ministeeriumi juhina on toodud Vabariigi Valitsuse seaduse (VVS) § 49 ning valitsemise ajal kehtinud Haridus- ja Teadusministeeriumi (HTM) põhimäärustes ([RT I 2005, 11, 45](#) (kehtivus 16.09.2016 kuni 31.12.2017) ja [RT I, 29.12.2017, 60](#) (kehtivus 01.01.2018 kuni 03.10.2019). Haridus- ja teadusministrina oli Mailis Repsil muuhulgas kohustus vastutada põhiseaduse ja valitsemisala korraldavate seaduste täitmise eest (VVS § 49 lg 1 p 2; kuni 31.12.2017 kehtinud HTM põhimäärus § 23 lg 2 p 2, alates 01.01.2018 kehtinud HTM põhimäärus § 6 lg 2 p 2), otsustada eelarvevahendite kasutamise ning valvata eelarve täpse ja otstarbeka täitmise üle (VVS § 49 lg 1 p 8; kuni 31.12.2017 kehtinud HTM põhimäärus § 23 lg 2 p 13, alates 01.01.2018 kehtinud HTM põhimäärus § 6 lg 2 p 8), samuti vastutada riigivara säilimise ja heaperemeheliku kasutamise eest ning korraldada seda kooskõlas riigivara seadusega (VVS § 49 lg 4; kuni 31.12.2017 kehtinud HTM põhimäärus § 23 lg 2 p 15, alates 01.01.2018 kehtinud HTM põhimäärus § 6 lg 2 p 10).

Riigivara seaduse (RVS) § 4 lg 1, 2 kohaselt on ministeerium riigivara valitseja, kes korraldab riigi nimel vara omandamist, riigivara valdamist, kasutamist ja käsutamist. Riigivara valitseja on vastavalt RVS § 8 lg 1, 4, 5 ja 6 kohustatud riigivara valitsema eesmärgipäraselt, otstarbekalt, säästlikult ja heaperemehelikult; tehes riigivara mis tahes toiminguid või tehinguid, peab riigivara valitseja juhinduma põhimõttest suurendada kasu ja vältida kahju, mis riik võib neist toimingutest või tehingutest saada; riigivara valitseja peab tegema riigivara tehinguid kooskõlas õigusaktidega ning läbipaistvalt ja kontrollitavalt; riigivara valitseja kehtestab oma valitsemisala teenistujatele riigivara valdamise ja kasutamise nõuded. RVS § 10 lg 1 kohaselt riigivara valitsetakse riigivõimu teostamiseks, muul riigivara valitseja määratud avalikul eesmärgil, tulu saamiseks, reservina säilitamiseks.

Seega oli Mailis Reps Haridus- ja Teadusministeeriumi ministrina riigivara valitseja ning talle kehtisid mh viidatud RVS-st tulenevad kohustused. Ministeeriumi vara käsutamine oli usaldatud ministrile, mis on ministri jaoks võõras vara ehk KarS § 201 tähenduses temale usaldatud võõras vara.

Lisaks eelnevale sisustab ametiseisundit ja sellega kaasnevaid keelde ning kohustusi Korruptsioonivastane seadus. KVS § 3 lg 1 p 2, 3 ja 4 järgi on ametiisikul keelatud ametiseisundi, avaliku vahendi ja mõju korruptiivne kasutamine, mis KVS § 5 lg 1, 2 ja 3 mõistes on vastavalt:

- ametiisiku poolt ametikohustust rikkudes enda või kolmanda isiku huvides ametiisiku pädevuses oleva otsuse või toimingu tegemine, selles osalemine või selle sisuline

suunamine, kui see toob kaasa avaliku huvi seisukohast ebavõrdse või põhjendamatu eelise ametiisikule või kolmandale isikule;

- ametiisiku poolt ametikohustust rikkudes avaliku ülesande täitmiseks mõeldud materiaalse või muu ressursi kasutamine ametiisiku enda või kolmanda isiku huvides, kui see toob kaasa avaliku huvi seisukohast ebavõrdse või põhjendamatu eelise ametiisikule või kolmandale isikule;
- ametiisiku poolt ametikohustust rikkudes tema tegeliku või eeldatava mõju kasutamine eesmärgiga saavutada teise isiku poolt teo toimepanemist või toime panemata jätmist ametiisiku enda või kolmanda isiku huvides, kui see toob kaasa avaliku huvi seisukohast ebavõrdse või põhjendamatu eelise ametiisikule või kolmandale isikule.

VVS, HTM põhimäärusega ja HTM siseaktidega kehtestatud pädevuse raames täitsid nii Mailis Reps haridus- ja teadusministrina kui ka ministeeriumi ametnikud täidesaatvat riigivõimu teostades ja riigivara valitsedes avalikku ülesannet ja sellest tulenevalt oli neil õiguspädevus teha selle täitmiseks kolmandate isikute suhtes siduvaid otsustusi või õiguslikke toiminguid, samuti osaleda otsuste kujundamise protsessis. Seega olid nad KarS § 288 lg 1 tähenduses ametiisikuks, kelle suhtes kehtisid KVS § 3 lg 1 p 2, 3, 4 sätestatud keelud ja kes pidid neile usaldatud riigivara käsutamisel ja kasutamisel järgima RVS § 8 lg 1, 4, 5 ja 6 ja § 10 lg 1 sätestatud kohustusi. Samas ei ole süüdistatava ametiseisundit kui niisugust sisuliselt vaidlustatud.

2.1. KarS § 201 lg 2 p 3 järgi toimepandud teod

KarS § 201 sätestab, et omastamine on valduses oleva võõra vallasasja või isikule usaldatud muu võõra vara ebaseaduslikult enda või kolmanda isiku kasuks pööramine.

2.1.1. Süsteemsed korraldused töötajatele tööväliste ülesannete täitmiseks

Süüdistuse kohaselt andis Mailis Reps vähemalt ajavahemikul 15.03.2017 kuni 21.11.2020 HTM-i töötajatele X, Y, C, Q, F ja W süsteemseid korraldusi, et tagada enda laste hoid ja logistilised vajadused, mh transport kooli, lasteaeda, huviringidesse ja koju.

Nimetatud HTM-i töötajate üle oli Mailis Repsil haridus- ja teadusministrina juhtimise ja kontrollimise pädevus, mh pädevus määrata töö tegemise koht, aeg, viis ja sisu, seda vastavalt sõlmitud töölepingule ja ametikohale. Ühegi nimetatud töötaja ametijuhendites ei olnud kohustust tegeleda ministri lastega, neid hoida, valvata, aidata neil õppida või sõidutada. Samas ilmneb kriminaalasjas kogutud tõenditest, et süüdistatav, olles mitme lapse ema, ei tulnud oma laste elu korraldamisega oma tööaja ja tööülesannete ning kodu piirides toime ja tõi lapsi tööle kaasa, lasi lastel tulla ministeeriumi hoonesse või lasi lapsi tuua ministeeriumi hoonesse, ning kuna tööülesannete täitmise tõttu ei saanud ta samaaegselt lapsevanema kohuseid täita, lapsi trenni viia, laste muusikariistu kooli toimetada, lastega koduseid kooliülesandeid teha, huviringidesse viia, lastevanemate koosolekutel käia, lõi ta olukorra, kus tema lastega pidid hakkama tegelema ministeeriumi töötajad, vastasel juhul oleks ministril ministri ülesanded jäänud täitmata. Seejärel, pärast viimase lapse sündi läks süüdistatav tööle ja kuna lapse puhul oli tegemist imikuga, siis võttis ta taas lapse tööle kaasa ning taaskord lõi olukorra, kus ministeeriumi töötajad pidid nii imiku kui ka teiste lastega tegelema hakkama, sest vastasel juhul oleks ministril ministri töö jäänud tegemata. Seejuures kasutas ta ära asjaolu, et ta lõi mulje emast, kes suudab ka väikese lapse kõrvalt oma vastutusrikast tööd teha, mis seadis aga sundseisu ministeeriumi töötajad, sest ministri poolt tööülesannete täitmisel pidi keegi tööle kaasa võetud imikuga tegelema. Kohtulikult arutamisel püüti kohtule luua muljet, et kui süüdistatav käis koos väikelapsega lähetustes, siis oli see ka reklaamiks, kuid kohtu arvates on tegemist ministeeriumi töötajate heatahtlikkuse ja inimlikkuse ärakasutamisega ja ministeeriumile lisakulu tekitamisega, s.t süüdistatav lahendas oma pereelu küsimusi ja laste kasvatamisega kaasnevat logistikat ning lapsevanema ülesandeid ministeeriumi töötajate tööaja ja vaba aja ning ministeeriumi rahaliste vahendite arvelt.

X

X töötas HTM-is xxxx 21.09.2015 kuni 31.08.2020 (tööleping ametijuhendiga kr. toimik I kd, tl 8-13; töölepingu muutmised tl 14-29; töölepingu lõpetamine tl 30). Ametijuhendi kohaselt oli Xi vahetuteks ülemusteks minister ehk Mailis Reps ja haldusjuht ehk J. L..

X on oma kohtus antud ütlustes (08.04.2022 kohtuistungi protokoll) öelnud, et minister Mailis Repsi xxxx töötades oli tema põhitegevus lastega tegelemine ja ministri enda teenindamine oli teisejärguline. Mailis Repsi heaks töötades tekkisid tal ületunnid, tasustatud oli lepingu järgselt 30 ületundi, kuid tal tekkis keskmiselt iga kuu 100 ületundi, mis kõik üles kirjutas ja kuu lõpus osakonna juhatajale esitas. Kui Mailis Reps sai ministriks andis ta käsu osta Mercedes Benz buss, mis saabus 15. märtsil 2017 ning Mailis Reps lasi sellele paigaldada järelkärakonksu. Tema hinnangul ministeeriumil endal seda konksu vaja ei olnud, kuna neil järeelhaagiseid ei olnud.

Kohtuistungil antud ütluste kohaselt nägi tunnistaja Xi lastega tegelemine 2016. aasta lõpust kuni 2020. aasta märtsini välja järgnev. Igapäevane tööruutin alates 2016. aasta lõpust oli, et ta startis kell 07.00 kodust, et olla Xxxx ehk ministri juures kell 07.15 ja sealt hakkasid koos ministri ja nelja lapsega liikuma kell 07.30 (viies laps oli hoidjaga ehk tädiga kodus). Siis viidi koos suuremad lapsed kooli, väiksem lasteaeda. Esmaspäeval, kolmapäeval ja neljapäeval pidi minister kell 08.00 Stenbockis olema, siis viis kõigepealt ministri sinna ja seejärel lapsed kooli ja lasteaeda. Kui ministrit ennast ei olnud, siis ootas lasteaia juures xxxx, kes lapse lasteaeda viis (08.04.2022 kohtuistungi protokoll). Reedeti üritas minister lasteaia lapsed koju jätta ja püüdis nendega koos koju jääda, kui tal endal ei olnud võimalik jääda, siis olid lastega nõunikud. X viis koolilapsed kooli ka reedeti. Õhtupoolikul sai lastega poole viie-viie ajal parklas kokku ja sõitsid koju. Kahel korral nädalas, teisipäeval ja neljapäeval, oli lastel ujumine, siis sõitsid Kalevi ujulasse, kuhu tuli ka hoidja, kes lastega ujumistrenni läks. X ootas parklas tund-poolteist, kuni trenn lõppeb ja siis viis lapsed nende koju (26.04.2022 kohtuistungi protokoll).

Alates 2017. aasta kevadest kui C. sündis oli hommikune rutiin sama, kuid hommikuti pärast teiste laste kooli ja lasteaeda viimist valvas veel C.t autos paar tundi kui viimane magas. Kui laps ärkas, siis otsis koos nõunikega ema üles, et last sööta ja siis mindi ministeeriumisse tagasi ja nõunikud tegelesid lapsega edasi. Vahepeal käidi last ema juures söötmas. Peamiselt tegeles lapsega ministri xxxx Q, kes jagas ülesandeid ka A, hiljem F. Perioodil 2018. aasta lõpust kuni 2019. aasta sügiseni viis tunnistaja C. 10-11 ajal koos Qiga viimase koju Xxxx (teinekord läks Q ise ühistranspordiga või jala) ja õhtul läksid ministriga lapsele sinna järgi. Umbes samal ajal muutus ka õhtune koju viimine. Kõigepealt tõi lapsed ministeeriumisse, nõunikud aitasid neid õppimises. Vastavalt ministri ajakavale läksid kõik koos 7-8 ajal koju või viis tunnistaja kõigepealt lapsed koju ja tuli hiljem ministrile järgi (26.04.2022 kohtuistungi protokoll).

Kui minister tuli uuesti ametisse 2019. aasta aprillist võttis ta bussi enda kasutusse ja tunnistaja ise sõitis edasi kantsleri kasutuses olnud Audiga. Sellel perioodil sõitis Mailis Reps ise HTM-i bussiga lastega kesklinna, sai Xiga kokku, vahetasid kohad ja X sõitis ise lastega edasi, viis lapsed kooli, lasteaeda, lastesõime. Ministril hakkasid kell 08 nõupidamised ja lasteaed avati ka kell 08. 2019. aasta septembrist kuni 15. märtsini 2020 võttis nõunikuga F.u ja C. lasteaiast peale, kui teised lapsed käisid ujumas ootas tunnistaja koos C. seni umbes poolteist tundi parklas ja seejärel viis lapsed koju. F.uga käis sel perioodil ujumistrennis kaasas Y (26.04.2022, 27.04.2022 kohtuistungi protokollid).

Samuti oli tunnistajal X tema sõnade kohaselt (26.04.2022, 27.04.2022 kohtuistungi protokollid) ka teisi lisaülesandeid. Nelja aasta jooksul on kevadel ministri kodust tema suvekoju Xxxx viinud järeelhaagisega neli ATV-d ja murutraktori, millised on sügisel tagasi Tallinnasse toonud. Mõnel korral on vedanud ka ehitusmaterjali, liiva. Ministri korraldusel tõi ühe aluse täie liiva Silikaadist liivakastide jaoks. Seda, et Mailis Reps silikaadist liivakasti liiva kohta on küsinud, kinnitab tema e-kiri (kr. toimik VII kd, tl 136-139). Samuti palus minister korraldada vanemale pojale uue arvuti eest maksmise ja transpordi. Minister jättis xxxx sõnumi,

kuhu on vaja viia 300 eurot ja arvuti tuua ning ministri koju viia (08.04.2022 kohtuistungil protokoll), mida kinnitavad Mailis Repsi e-postkasti väljavõtted kokkulepetest V. J.ga (kr. toimik VII kd, tl 124-127). Kvartalis korra või pikema aja tagant pidi Keilast loomapoest vuttidele süüa tooma. 2017. aasta septembrist kuni 15. märtsini 2020 viis iga neljapäev Yi koos F. xxxx juurde, ootas samal ajal umbes tund aega autos ja pärast seda viis lasteaeda (26.04.2022 kohtuistungil protokoll). Samuti viis Mailis Repsi palvel lapsi sünnipäevadele, üritustele, paar korda kuus. Mõnikord oli järjest üritusi ja siis jäi väike paus sisse. Väiksemate lastega läksid üritustele nõunikud kaasa, Y või W.

Xi telefonist tehtud ekraanitõmmistel (kr. toimik II kd, tl 140-159, CD-plaat 160) nähtub sõnumisuhtlus Mailis Repsiga perioodil 02.05.2019-26.07.2020. Sõnumites palub Mailis Reps Xil R. koju viia, ujujatele kell 16.15 järgi minna, mitmel korral lapsed ära tuua/viia, C. koos kastidel järgi käia (millest saab aru, et C. on Xiga koos), annab teada, mis kell millisel lapsel päeva algus on, palub R. kaasa võtta ja temaga koos sõita või ministeeriumis oodata, edastab lapse sünnipäeva aja ja koha, kontaktandmed. Palub lapsed ujuma viia ja väiksema koju tuua, annab teada, keda lastest ujumas ei ole, annab teada millistel päevadel lapsed lasteaeda ei lähe, palub V. J. käest arvuti koju tuua ja raha üle anda, palub Y enda juurde tuua, selgitab samas sõnumis juurde, et R. on juba kaks päeva õpingutest maas. Palub esmaspäeval Y uuesti appi ja ütleb, et muidu R. õppimisega hakkama ei saa, teistega proovib tasapisi hakkama saada. Palub suurematest lastest paar tükki kaasa võtta, aidata K.-R. tšello viimisega, palub kahel korral tuua vuttidele süüa, palub lapsed peale võtta, et saaks nendega silmaarsti juurde minna.

Xi kohtuistungil antud ütlusi kinnitavad järgnevad kohtuistungil üle kuulatud tunnistajate ütlused. J. L. HTM-i haldusvaldkonna juhina oli Xiga korduvalt rääkinud, et sellise lastega tegelemine oli ja see oli pidev ning see oli muutunud vastumeelseks. Lastega tegelemine, nende sõidutamine ei olnud xxxx ülesanne, seda ei ole ametijuhendis. Ametijuhendi punkt 4 reguleerib igasugused võimalikud tegevused, mis ei ole mahtunud sellesse ametijuhendisse, see on see sama teema, et igat detaili ei suuda ette näha, võib olla mõnda kolleegi vaja viia, aidata mingis osas, tassida mingit kirjandust, midagi sellist, mis on teistmoodi, riigilippe vaja värskendada või vahetada, mingid sellised teemad. Töökoormus oli suur, hommikuti viia kooli-lasteaeda, päeva peale koolist koju või trenni ja õhtul olid ministril oma kohtumised. Tööpäevad olid teinekord hommikul 06st õhtul 11ni, miks pidi tegelema teise pere lastega, sellega kaasnes ka lisakoristamisi ning oli ka jutuks, et ei taha lasteaias juurde ise lastele jäi minna, et tuttavad ei näeks. Ei ole ministriga auto kasutamise korrast rääkinud, kasutamise eeskirjas on kirjas, et ametialaseks kasutamiseks ja leiab, et see on iseenesest mõistetav, tema ei tee järelevalvet. Kui ministril oleks olnud küsimus oleks saanud alati tema poole pöörduda aga ta ei teinud seda. Xxxx andis tööülesandeid minister, mis kell kuskil peab olema või siis läbi Qi (04.03.2022 kohtuistungil protokoll). Qi ütluste kohaselt pakkus Mailis Reps välja, et hommikuti kui lapsed kooli viivad (nende lapsed käisid samas koolis) ka Q sealt tema bussi peale tuleks, xxxx oli X, hiljem C. Kooli said lapsed üldiselt ministri autoga. Oli kordi kui õhtul oli vaja lasteaeda laste järgi minna, siis Xiga läksid, lasteaiast läks Q ise koju, lapsed pani auto peale. Kuhu lapsed täpselt edasi läksid, ei tea, kas otse koju või võeti enne minister peale. Pärast ujumistrenne pani lapsed auto peale, suuremad lapsed tulid ise ja X viis nad koju. Ei oska hinnata kui palju neid kordi oli, kui X õhtuti lapsed ilma ministriga koju viis, aga palju. Kui C. oli väiksem ja enne koroonat oli palju üritusi, siis X rääkis talle, et ta on väsinud ja ei jõua enam nii. X on talle ka rääkinud sellest, et on ministri suvekoju pidanud asju viima (21.03.2022, 08.04.2022 kohtuistungil protokollid). Yi ütluste kohaselt on Xiga sõitnud Mailis Repsi suvekoju selleks, et F. viiulilaagrisse viia, viisid R. ujumistrenni, mille ajal ootasid autos ning pärast trenni viis X kõik lapsed koju. 2019 aasta sügis-talv Xiga käisid üks kuni kolm korda nädalas C.l ja F.ul lasteaias järel (16.08.2022 kohtuistungil protokoll).

Sellest, et X lastega tegeles, oli teadlik ka tunnistaja T. V. (20.05.2022 kohtuistungil protokoll), kellele X on rääkinud laste kooli viimisest, lasteaeda viimisest, lasteaiast ära toomisest, koolist ära toomisest. T. V. on ise näinud, et C. on toodud ministeeriumisse autoga, Xiga, kes on tulnud ministriga koos, ministri süles laps, aga on tulnud ka nii, et ise lapsega, et minister on kas Riigikogus või kuhugi sõitnud otse. Kui X tuli ilma ministriga, siis andis lapse Qi kätte, kes

lapsega edasi tegeles. Ü. N., Mailis Repsi lapsehoidja sõnul (06.09.2022 kohtuistungis protokoll) tõi X üpris tihti lapsi õhtuti koju. K. A. ütluste kohaselt (08.09.2022) teadis, et X käis aeg-ajalt lastel hommikul ja õhtul järgi, hommikul võttis kodust peale, õhtuti läks kooli või trenni järgi ja tõi koju. Xxxx lasteaias õpetaja L. N. ütluste (21.09.2022 kohtuistungis protokoll) kohaselt käisid tema lasteaias C. ja F., kellel käis 2019 aastal X vahel järgi. G. K. (16.08.2022 kohtuistungis protokoll) Xxxx lasteaias xxxx nägi, et aeg-ajalt käis lastel järel vanem meesterahvas.

Kaitsjad on kaitsekõne punktis 3 toonud välja, miks nad leiavad, et Xi ütlused on ebausaldusväärsed. Leitakse, et X on näidanud end üdini ebausaldusväärseks, kuna tal on kättemaksumotiiv, andnud valeütlusi ja ütlused on vastuolus teiste tõenditega. T. K. ütluste (30.09.2022 kohtuistungis protokoll) kohaselt oli Xi sõnum temale, et tema seda asja nii ei jäta ja teeb kõik selleks, et Mailis Repsi halvas valguses näidata. Y (16.08.2022 kohtuistungis protokoll) oli X purjus peaga telefoni teel öelnud, et maksame koos Mailisele kätte ja ta oli õnnelik, et meedias uudis välja tuli. Samuti on kaitsjad välja toonud, et tema kättemaksumotiiv väljendus selles, et kui X temaga töösuhte lõpetamisest rääkis (08.04.2022 kohtuistungis protokoll) tõi ta välja, et põhimõtteliselt oli ta nagu ori 4 aastat ning ministriga arusaamatusi ei olnud, sest lapsed olid veetud, pestud, kammitud, õpitud, nädalas 5 päeva tegelesime nõunikega lastega kõik need päevad. See, et X tegeles 4 aastase koostöö jooksul minister Mailis Repsiga pidevalt tema lastega, mida kinnitavad ka kõik eelpool välja toodud tõendid ning teiste tunnistajate ütlused, ja, et ta ise pidas seda sellest tulenevalt orjatööks, ei muuda tema ütlusi ebausaldusväärseks. Seda enam, et tal oli pikaajaline tööleping HTM-iga xxxx ja tema kohustuste hulgas ei olnud kellegi lastega tegelemine. Seega on arusaadav, miks aja jooksul tekkis Xil pahameel, et talle on sellised ülesanded antud ja ta neid tegema peab. Pahameelt on ta jutuka inimesena HTM-is pidevalt ka väljendanud ning maja peal oli Xi suhtumine teada. X tuli ka töösuhte lõpetamine üllatusena, Mailis Reps talle endale rahulolematust väljendanud ei olnud. Q (21.03.2022 kohtuistungis protokoll) ja J. L. (04.03.2022 kohtuistungis protokoll) on andnud ütlusi, et neil Xiga probleeme ei olnud ja Qi poolt antud ülesanded olid tal alati täidetud. Seega taaskord on mõistetav Xi pahameel ja pettumus, kui ta pikaajaliselt on ministeeriumis töötanud, viimasel neljal aastal teinud pikki tööpäevi ja täitnud ülesandeid, mis ei olnud xxxx ülesandeks ning siis ta ootamatult ka töölt vabastatakse. Muidugi ei kõla T. K. ja Y väljaõeldu kenasti, kuid pigem kõlab, et X tahtis rääkida, kuidas asjad tema hinnangul tegelikud käisid. Menetluses ei ole ka tuvastatud, et X oleks kõige kohta valetanud, midagi välja mõelnud, vastupidi, tema ütlusi kinnitavad ulatuslikud tõendid. Kaitsjad on toonud välja, et kindlasti ei saa Xit pidada usaldusväärseks tõendiallikaks, kui varjas ütluste andmisel seda, et kes talle ütles, et minister olla väitnud auto odomeetri näiduks 50 tuhat. Küsitluse jätkudes X ütles, et seda informatsiooni oli talle jaganud J. L., kuid ei tahtnud seda nime lihtsalt öelda. See, et tunnistaja ei tahtnud ühte nime öelda, kellelt informatsiooni sai, ei tahtnud seda jagada, ei tähenda veel, et ta valetas ja andis valeütlusi, mis annavad põhjuse kahelda tema kolme päeva jooksul antud ütluste tõe vastavuses. Kaitsekõnes on ka väljatoodud, et Xi ütlused on vastuolus teiste tõenditega. Nimelt ei osanud X selgitada, miks ta sai 12.06.2019 liiklustrahvi, miks ta seal ministri autoga sõitis ja miks ta sõitis autoga 31.05.2020. Kaitsjate hinnangul teeskles X mittemäletamist, kuna tegemist oli ebamugavate küsimustega. Kohtu hinnangul aga on mõistetav, et xxxx töötav tunnistaja ei mäleta kuupäeva täpsusega kus, miks ja millal ta sõitis, ning miks ta liiklustrahvi sai. Liiklustrahvide saamist ei ole tunnistaja ise ka eitanud. Samuti ei ole tõendeid selle kohta, et X enda sõidustiili kohta tulnud kaebuste kohta valetas, kui ütles, et keegi pole selle üle kurtnud. Nõunikud on küll andnud ütlusi, et tundsid Xi sõidustiili pärast teinekord ohtu, kuid nad ei ole seda X ise öelnud. F andis ütlusi, et kuulis ühel korral, et Mailis Reps ütles xxxx, et ta tõmbaks rahulikumaks. Seega ei olnud X xxxx arvamusest tema sõidustiili kohta teadlik ja ei saanud selle kohta ka selgelt valetada. Kaitsjate hinnangul see, et X nimetas nõunikke lapsehoidjateks, näitab taunivat suhtumist nõunikesse. Arusaadavalt olid nõunikel enda töölepingust tulenevad ülesanded, mida ka X teadis, kuid oma väljaütlemisega ei olnud tema pahameel suunatud xxxx vaid pigem ülesannete vastu, et nad peavad lastega tegelema, põhitööna pidas silmas seda, et sellega ei tegeletud vaid natukene, vaid tema hinnangul suure osa ajast. Seda, et nõunikud pidid ministri lastega tegelema on välja

toodud järgmistes punktides ja kohus ei saa nõustuda kaitsjatega selles, et see on vaid Xi narratiiv. Kaitsjad on ka leidnud, et X valetas selle kohta, et Q oleks C.t enda juurde koju viinud, kuid just seda Q ise oma ütlustes ütles (08.04.2022 kohtuistung protokoll), et kui päevad pikaks venisid võttis mõnikord C. enda koju kaasa, et saaks ka enda lapsega samal ajal tegeleda. Kaitsjad on ka leidnud, et ebausutav on see, et kui C. oli veel rinnalaps sõitis X nõunikega lapse ema otsima, et teda saaks süüa, kuna sellised sündmused on välistanud F. Vastupidiselt on F andnud ütlusi (13.06.2022), et ta viis lapse Xiga koos Mailis Repsi juurde ja ühte korda mäletab kui Mailis Reps jättis lapse Xiga kahekesi autosse, kui laps ärkas võttis X lapse enda kätte. Samuti ei leia kohus, et Xi väited, et W tuletas ministri meelde tasumata arveid, mida W ise eitas, mitte paikapidavus oleks selgelt valetamine. Samamoodi see, et ministeeriumisse loodi lastetuba (sõna ehitus kasutati esitatud küsimuses), kus lapsed saavad aega veeta, ei ole vale, xxxx tuba tehti ümber nii, et see oleks mugavam laste jaoks, mida kinnitavad ka L. L. ütlused (10.06.2022 kohtuistung protokoll), et seal olid mänguasjad, seal oli lapse mängutekk maas, piimapudel, söögipurk, midagi sellist, lihtsalt tema asjad olid seal. Kaitsjad tõid välja, et Riigikohus on selgitanud, et ütluste usaldusväärsust mõjutavad asjaolud on: 1) ütluste eluline usutavus (ehk see, milline on vastava asjaolu esinemise üldine tõenäosus); 2) kas ütlused on järjepidevad või sisaldavad vasturääkivusi; 3) tunnistaja isikuomadustest ja tajumise asjaoludest; 4) tunnistaja erapooletus; 5) kas tunnistaja ütlused riimuvad teiste tõenditega. Kohus ei ole antud juhul tuvastanud Xi ütlustes asjaolusid, mille alusel saaks teda pidada ebausaldusväärseks tunnistajaks, vastupidi tema ütlustega riimuvad ka teised tõendid.

C

C töötas HTM-is üldosakonna haldusbüroo xxxx alates 03.09.2020, vahetuks juhiks haldusbüroo juht ning tööülesandeks oli mh ministri teenindamine. Alates 23.11.2020 xxxx töökohal (kr. toimik I kd, tl 31-39).

Ci ütluste kohaselt, töövestlusel HTM-is küsiti, kas tal on midagi selle vastu, kui peab lapsi sõidutama, millele vastas, et ei ole. Keegi talle ei selgitanud, mida tähendab tööjuhendis toodud ministri abistamine aga sai aru, et ka laste kooli viimist. Tavapäraselt sõitis hommikuti Mailis Reps bussiga koos lastega Rahvusraamatukogu ette, kus vahetasid tavaliselt kohad. Seejärel sõitsid kõik koos Stenbocki ja tunnistaja sealt lastega edasi kooli juurde (Aia tn parkimisplatsile). Teinekord läks Mailis Reps kohe raamatukogu juurest tööle ja tunnistaja viis lapsed kooli juurde. Kõige väiksema lapse C. viis Kadriorgu lasteaeda. Seda oli nädalas umbes 2-3 korda. Õhtuti käis ka lastel järel, C.l lasteaias ja teised lapsed tulid ise bussi. Viis C.t lasteaeda, kuna minister palus, kellelgi teisel ei olnud võimalik ja kuivõrd leidis, et aitab ministrit. Õhtuti viis lapsed koju või ministeeriumisse, vastavalt sellele, mida Q või minister ütles. Teinekord oli buss ka ministri käes, käis ise lastel järel või sõitis ka tunnistajaga kaasa lastele järgi (kord nädalas või kahe nädala jooksul). Kahel korral on R. viinud sünnipäevale ja pärast talle järgi läinud. Ühel korral on K. R. päeval kodust tšelloga linna tšellotundi toonud. Ühel siselähetusel on tegelenud C. ajal, kui Mailis Repsil oli tegemist. Temale näidatud videos tundis ära ministeeriumi bussi juures enda ja arvab, et tegemist võis olla korraga, kui Mailis Reps palus lastele poest piima tuua, umbes 8-10 pakki, ja viis need ministri koju (23.08.2022 kohtuistung protokoll).

Õhtulehe ajakirjandusliku vaatluse videost (kr. toimik III kd, tl 172, CD plaat tl 173), kus C end ära tundis, nähtub, kuidas C kolmel päeval ilma Mailis Repsita ootab lapsi koolist autosse või bussi, transpordib neid koju, vahepeal käib poes ning ühe väikese lapse toob ka käekõrval autosse.

Ci ütlusi kinnitavad järgmised tunnistajate ütlused. J. L. sõnul C puutus sama moodi ja samal määral kokku laste sõidutamise nägu X (04.03.2022 kohtuistung protokoll). Y teab, et on viinud lapsi lasteaiast ja koolist koju, C ise ütles (16.08.2022 kohtuistung protokoll). Q andis ütlusi, et kui C tööle võeti, siis minister selgitas, et hommikul ei tulda kodust otse tööle vaid sõidetakse ka kooli või lasteaiast juurest läbi. C pani oma sõidud alguse poole ka korralikult kirja ja saatis Q teadmiseks (21.03.2022 kohtuistung protokoll). C e-kirjast (kr toimik V kd, tl 204)

on ka näha, et viiest ülesandest kolm on lastega seotud, erinevatel kellaegadel laste koju või kooli viimised.

Y

Y töötas alates 21.05.2018 kuni 21.11.2020 HTM-is ministri xxxx, kelle ülesanne oli ministri nõustamine siseriiklikes küsimustes, viisitide ja kohtumiste ettevalmistamine, nende osas ettepanekute tegemine, ajakava koostamine, ministri antud ühekordsete ülesannete täitmine. Töölepingut muudeti ühel korral töötasu osas (kr. toimik II kd, tl 45-58).

Y on Mailis Repsi lastega kokku puutunud oma ütluste (16.08.2022 kohtuistungi protokoll) kohaselt järgnevalt. 2019 aasta suvel viis 2-3 korral Xiga Xxxx (Mailis Repsi suvekodust) R. xxxx viiulilaagrisse. Sõitsid hommikul Xxxx, viisid R. laagrisse ja õhtul sõitsid Tallinnasse tagasi, kõik võttis aega umbes 5 tundi. 2019. aasta sügisel on alla kümne korra R. pärast kooli ministeeriumisse toonud. 2019. aasta sügis-talv Xiga käisid üks kuni kolm korda nädalas C.l ja F.ul lasteaias järel ja viisid nad kas Kalev SPA-sse, ministeeriumisse või koju. 2019 aasta sügisel viisid Xiga R. ujumistundi Kalev SPA-sse, oodates ise samal ajal autos. Pärast trenni viis X kõik lapsed, kes ujumas olid, vahepeal koos Yiga, koju. Sel perioodil on ka üksikutel kordadel kuni 2 tundi õhtul oodanud ministri juures kodus, kuni viimane koju jõuab. 2019. aasta sügisel enne koroonat on umbes viiel korral F.uga xxxx juures käinud, millele kokku kulus natuke üle tunni. Samuti on 2-3 korral F.ule xxxx visiidi lõpuks juurde järgi läinud ja ta lasteaeda viinud. Samuti on käinud mõnel korral Mailis Repsi palvel kaasas F.u viiulitunnis. 2020. aastal on ministri kodus olnud mõnedel päevadel mõned tunnid.

Ka Qi e-kirjadest nähtub, et kui Mailis Reps palus Q lapse lasteaiast ujuma viia, vastab Q, et saavad Y hakkama, lepivad kokku (kr. toimik V kd, tl 139).

Xi ütluste kohaselt (26.04.2022, 27.04.2022 kohtuistungi protokollid) alates 2019. aasta sügisest jagasid lapsehoidmist Y ja Q. Ajal, mis Q ära oli, ehk 2018. aasta juuni kuni detsember, tegeles C. Y, kellele alates septembrist tuli appi W. Kui Q tuli tagasi, jagasid kohustusi kolmekesi. 2020. aasta 15. märtsist kuni jaanipäevani viis X Y igal hommikul Mailis Repsi juurde, kes hoidis seal lapsi, aitas R. ja F. õppimisega. Järgi läks talle 15-16 ajal. Enne koroonakriisi viis ja tõi Y lapsi lasteaiast, veebruari kuus viis lapsi ujuma. 2018. aasta jaanuarist kuni 15. märtsini 2020 viis Y R. teispäeviti ja neljapäevini muusikakooli ja käis seal vastas. F. käis xxxx juures neljapäeviti kell 09, 2017. aasta septembrist kuni 15. märtsini 2020. Kui Mailis Reps oli lähetuses, siis Y tegeles lastega ja jäi Mailis Repsi juurde ka ööseks (alates 2019. aasta sügisest, kui lapsehoidjat enam ei olnud). Y ja W hoidsid reedeti lasteaia lapsi ministri kodus. W oli Y käest kuulnud, et ta käis lastega tegelemas ka ministri kodus (27.05.2022 kohtuistungi protokoll). Qi ütluste kohaselt vaatasid C. järgi mh nõunikud W, Y ja F, nii ministeeriumis kui siselähetustel. Y tegeles H. R.ga kui ta ministeeriumis käis, aitas õppida (21.03.2022 kohtuistungi protokoll). Ü. N., Mailis Repsi lapsehoidja, sõnul tõi mõned korrad lapsi koolist või huvialaringist koju (06.09.2022 kohtuistungi protokoll).

Mailis Repsi e-kirjade vaatlusest (kr. toimik VII kd) nähtuvalt on Mailis Reps edastanud Y koduse ülesande, mida teha lastega koos (tl 33), info viiuli peaproovist (tl 56). Samuti on Y tegelenud lapse sünnipäeva korraldamisega (tl 54-55), Mailis Reps edastatud kirjad laseaiast seoses fotograafi tõusnud tasuga ning fotograafi kirja (tl 79-80), ujumisvõistluste kohta (81), teade ujumiskooli infopäeva kohta (tl 93), fotode linke laste üritustest (tl 87-89), palunud lapsega haiglasse kaasa minna (tl 107), kõneravist saadetud sõnajarjutusi, mida R. teha (tl 131-133), tagasisidet harjutuste osas anda (tl 134), kodutöid teha ja nii edasi (vt edasi kd VII). E-kirjadest nähtub, et Y tegeles pidevalt laste kõneravi harjutustega, tema oskas koolile selle kohta tagasisidet anda, mitte Mailis Reps. St, et Y tegeles lastega rohkem kui ise ütles, enda panust pisendades.

Q

Q töötas 24.11.2016 HTM-is üldosakonna xxxx, alates 01.07.2017 üldosakonna xxxx, alates 18.09.2017 üldosakonna xxxx. Alates 11.11.2017 asus tööle ministri xxxx. Töösuhe lõpetati

alates 06.07.2018 ning Q tuli HTM-i tagasi tööle 29.11.2018 ministri xxxx. 08.02.2019 jätkas haldusosakonna xxxx töökohal, kelle tööeesmärgiks lisaks haldusküsimustele oli ministri ajakava planeerimine ja korraldamine, kohtumiste koordineerimine ja ettevalmistamine, ministri töö tõrgeteta toimimise tagamine. HTM-is töötamise aja jooksul muudeti ka mitmel korral töölepingut tasu osas (kr. toimik II kd, tl 7-44, 116-120, 121-122).

Qi ütluste kohaselt 2017-2020 aastal oli C. ministriga peaaegu iga päev tööl kaasas. Pea igapäevaselt (perioodil mai 2017 kuni juuli 2018) vaatas ta C. järgi, kui minister ei saanud last kohtumistele või ettekannetele kaasa võtta. Valvas last kui ta magas, kui laps oli ärkvel tegeles temaga, kui laps oli suurem, ka söötis teda, kussutas magama või läks vankriga õue, on palju kordi mähkmeid vahetanud. Üksi tegeles lapsega olenevalt päevast kas tund või 3-4 tundi, teinekord ka nii, et minister oli kõrval siis võis olla kuni 4-5 tundi. Minister palus lapsega tegeleda ja tema ei keeldunud, ei näinud, et oleks ka teist varianti kui lapsega tegeleda, kui laps ministeeriumis on. Sel perioodil ei tegelenud C. koolivaheaegadel, nädalavahetustel ja üksikutel välislähetustel ja -reisidel, kui teda kaasas ei olnud. Kui ministril olid väljasõidud Tallinnast välja siis Qi kaasa minekul üheks põhjuseks oli see, et oli vaja vahepeal C.t hoida. 2-3 korral viis väiksemaid lapsi H. R. või F.u ujuma või viiulisse, võttis lapsed lasteaiast ja viis lähedalasuvasse trenni kohta. F.u viis ujulasse sisse, ootas kuni trenn läbi saab ja siis viis ta auto peale. Kokku võttis see umbes tunni. Kui sel perioodil oli F. Xxxx lastaias, siis enne trenni võttis lapse koos Xiga autoga peale. Kui lapsed olid enne trenni ministeeriumis ja ministrit ei olnud, siis aitas lastel õppida, oli olemas abi saamiseks, seda oli 2-3 kuulisel perioodil 2 korda nädalas. Oli hea kui teised nõunikud ka sel ajal seal olid, üksi ei jõudnud vastata. Paaril korral on käinud lastevanemate koosolekul, kui Mailis Reps minna ei saanud ja tegi ministri palvel märkmeid. Kui pidi õhtuti ministri lastega tegelema, siis oma lastega kahjuks tegeleda ei jõudnud, aitasid abikaasa ja ema-isa. Sellise olukorraga ta rahul ei olnud, Mailis Repsile seda konkreetselt ei öelnud, oli olukorraga leppinud. Tegeles kahe lapse sünnipäevade korraldamisega, aegade kokku leppimisega. Kahe sünnipäeva puhul, mis ministri kodus peeti, viis ta neid ise läbi (korraldas mängu, tegevusi) ja tellis tordi. Kui tuli HTM-i tööle tagasi, käis C. juba lasteaias, siis üksikutel kordadel enne koroonat oli vaja laps lasteaeda viia. J. teadis, et tal olid pikad päevad ja pidi aeg-ajalt ministri lapsi vaatama ning ei saanud ühele kohtumisele tulla, kuna pidi minema Mailis Repsi lapse lastevanemate koosolekule (21.03.2022 kohtuistung protokoll). Mõningatel kordadel võttis C. ka endale koju kaasa, kui nägi, et päev venib pikemaks ja ministril on kohtumised, seda üldiselt enda soovil, et saaks ka enda lapsega tegeleda. Seda oli umbes 5-6 korda, mõnikord 2-3 tundi (08.04.2022 kohtuistung protokoll).

Qi ütlusi kinnitavad järgmised tunnistajate ütlused. J. L. teab, et Q puutus kokku Mailis Repsi lastega perioodil 2017-2020, on lapsi lasteaeda viinud-toonud, kui lapsed olid ministeeriumis, siis Q vaatas nende järgi mingi aja. Ükskord nägi kõige väiksema lapsega vankriga, Q jutu järgi välisvisiitidel hoidis väikest last ajal, kui ministril oli kohtumised. (04.03.2022 kohtuistung protokoll). Xi sõnade kohaselt peamiselt tegeles C. ministri xxxx Q, kes jagas ülesandeid ka teiste nõunikega, perioodil 2018. aasta lõpust kuni 2019. aasta sügiseni viis Q lapse enda juurde koju, kuhu X ministriga hiljem järgi läks (26.04.2022 kohtuistung protokoll). X rääkisid nõunikud, et lähetustel tegelesid lapse hoidmisega, hoidsid hotellis last, käisid lapsega jalutamas, rohkem käis Q aga ka W (27.04.2022 kohtuistung protokoll). L. L. ütluste kohaselt kahe Võrumaa ja ühe Lääne-Viru visiidi puhul oli seal Qi ülesandeks lapsega olla, kui minister oli visiitidel. Nägi teinekord ka Qit ministri kabinetis, tegi seal tööd ja valvas samal ajal lapse järgi (10.06.2022 kohtuistung protokoll). Yi ütluste kohaselt on Q aidanud F.u ja C. lasteaeda viimisega, seda on talle rääkinud X (16.08.2022 kohtuistung protokoll). L. L.-K.-le on Q rääkinud, et tegeles C. või ministri teiste lastega ministeeriumis, kui minister oli hõivatud (03.03.2022 kohtuistung protokoll). T. V.u ütluste kohaselt hoidis Q C.t tihti. Koosolekud, kohtumised, kus minister last päris ise hoida ei saanud, hoidis last Q. Kui hommikuti X C. ilma ministriga majja tuli, andis lapse Qi kätte, kes lapsega edasi tegeles (20.05.2022 kohtuistung protokoll). F arvamuse kohaselt tegeles Q C. väga palju, põhimõtteliselt igapäevaselt, hoidis, mängis, tegeles, jalutas, andis süüa ja viis ka enda juurde koju (13.06.2022 kohtuistung protokoll).

Qi HTM-i elektronpostkasti vaatlusest (kr. toimik V kd) nähtub, et Mailis Reps on perioodil 04.01.2019-20.11.2020 andnud Q korduvalt tema lastega seonduvaid ülesandeid. Muuhulgas kooli mineva lapse avalduse täitmine, selle esitamine, lapse passiandmete sisestamine koori reisi jaoks, katta viiulitund, edastanud teade, et H. R. on VHK-sse sisse saanud, kus on ka avalduse täitmise link, millise avalduse Q ka kooli saadab (tl 32-36, 39, 45, 47-48). Edastanud lapse koolilepingu sõlmimiseks e-kirja, edastanud E. presentatsiooni tšillidest, saatnud pilte reisist, mida Q saaks lapse ettekandesse lisada, palunud välja printida lapse iseloomustus ja see Xele edasi anda (tl 50, 69-85). Q on andud Mailis Repsile infot, et on K. R.ga tema koori mapi korda teinud, õppinud laule, edastanud viiulitunni koduülesandeid, andnud Mailis Repsile teada, millal ja kus R. kontsert on (tl 37-38). Samuti kirjutanud mõtteid E. sünnipäevaks tegevuste ja toitute osas, andnud teada, et tegid R. perereisist kooli jaoks ettekande, broneerinud kohta ja pidanud läbirääkimisi xxxx-aastase lapse sünnipäevaks, kontrollinud ja parandanud R. tõlketööd kooli jaoks (tl 50, 51-60, 61-62, 63-67). Qi elektronpostkastist on veel hulgaliselt Mailis Repsi lastega, nende kodutööde (millega on Q ka oma abikaasa abi palunud), sünnipäevade, kooli ja lasteaiaga otseselt seotud e-kirju (vt edasi kr. toimik V kd).

Mailis Repsi e-kirjade vaatlusest (kr. toimik VII kd) nähtuvalt on Mailis Reps palunud Qil talle laen summas 10 000€ vormistada ja andnud selleks juhendid. Q on korraldanud, uurinud perega spaa-sse minekut (tl 43-44), E. sünnipäeva (tl 46-47). Samuti on Mailis Reps edastanud lasteaiaga info kostüümiproovi kohta (tl 45), edastanud R. xxxx saadetud küsimustiku (49), palunud laste kodutööd välja printida (tl 84) ja nii edasi (vt edasi kd VII).

F

F töötas HTM-is Mailis Repsi xxxx 01.03.2017 kuni 28.09.2018, ühel korral muudeti töölepingus töötasu (kr. toimik II kd, tl 64-71).

F ütluste kohaselt ministri lastega puutus kokku nii palju, et pidi vahel hoidma väiksemat last, vahepeal käisid suuremad lapsed ministeeriumis õppimas peale kooli, mingitel hommikutel viisid lapsed lasteaeda ja kooli. Kui minister oli hõivatud, oli C. tihti tema ja Qi kabinetis, lapsega tegeles põhiliselt Q, seda oli iganädalaselt. Kui Qit ei olnud, siis rohkem kui kümnel korral kärutas C.t magama RaRa taga pargis. Kui C. oli väiksem, siis lapse ärgates sõitsid xxxx Xiga sinna, kus minister oli, et minister saaks last süüa ja siis ministeeriumisse tagasi. Sõltuvalt päevast valvas last 30 minutit kuni paar tundi. Enam kui kümnel korral käis Mailis Repsi kodus C.t hoidmas, kui lapsehoidjat ei olnud, sõltuvalt päevast oli seal 2-6 tundi. Samuti käis lapsi hoidmas mõnel nädalavahetusel, kui ministril oli tööalaselt tegemisi. Ühel korral 2018 aasta suvel käis ühel korral Mailis Repsi lapsi valvamas tema suvekodus Xxxx, kui Mailis Repsil oli erakorraline koosolek Tallinnas. Xxxx sai xxxx Xiga ja kohapeal oli kindlasti kauem kui tund aega. Sise- ja välisreisidel hoidis C.t ajal kui Mailis Repsil olid kohtumised ja ta ise seda teinud ei saanud. Sisereiside kohtumiste ajal ootas C. ja Xiga autos, valvas last kui ta magas, kui oli ärkvel siis tegeles temaga, teinekord tegeles ka X lapsega. Kui lapsed olid ministeeriumis siis vahel aitas neid ka koolitöödega. Paaril korral on viinud R. ja F.u lasteaeda. Ühel korral on R. ujumistrenni viinud, mis võttis aega kuni poolteist tundi ja tööpäeva lõpus teda sealt mitmeid kordi ära toonud. Ühel või kahel korral aitas ministri kodus E. tunnike õppimisega kui Mailis Reps ära oli (13.06.2022 kohtuistungis protokoll).

F ütlusi kinnitavad järgnevad tunnistajate ütlused. Qi ütluste kohaselt vaatasid C. järgi mh nõunikud W, Y ja F, nii ministeeriumis kui siselähetustel (21.03.2022 kohtuistungis protokoll). Xi ütluste kohaselt ühel aastal suvel kui minister viibis maal, siis kord nädalas viis X F maale, võttis sealt ministri ja sõitis linna, õhtul tagasi (27.04.2022 kohtuistungis protokoll). L. L. andis ütlusi, et Haapsalu visiidil tegeles C. ajal kui Mailis Repsil olid kohtumised. Ka muul ajal tegeles F aeg-ajalt ministri väikese lapsega, kindlasti tihedamini kui kord kuus. Kohtumiste ajal valvas F lapse järgi, pani teda magama. Tunnistaja on seda ise näinud ja F on talle sellest rääkinud ning viimane on seoses lapse hoidmisega ka rahulolematust väljendanud, seda tavaliselt peale seda kui oli just lapsega tegelenud või teada saanud, et ta peab tegelema. Samuti muretses selle pärast, et peab lapsega kesklinnas jalutama, ei taha, et teda sellises olukorras

nähakse. Teab, et F on lastega kokku puutunud, ka nooremate lastega mingil hetkel, ta vist õppimisega seoses ja kokku puutunud ka laste kooli, lasteaeda, trenni, huviringi viimisega (10.06.2022 kohtuistung protokoll). L. L.-K. ütluste kohaselt välisvisiitidel tegeles F lapsega kui teised ametnikud osalesid kohtumisel (03.03.2022 kohtuistung protokoll). M. K. on teda näinud paaril korral ja vaatas laste järele umbes tund aega (24.10.2023 kohtuistung protokoll).

Mailis Repsi e-kirjade vaatlusest (kr. toimik VII kd) nähtuvalt on Mailis Reps palunud FI tuua ära raamat ja panna see neile koju ootele, kuna laps peab raamatu läbi lugema (tl 29).

W

W töötas HTM-is Mailis Repsi xxxx 10.09.2018 kuni 24.04.2019 (kr. toimik II kd, tl 59-63).

W ütluste kohaselt 2018. aastal vahepeal kui minister pidi minema kuskile vastuvõtule või olid riigikogus pikad päevad, siis Mailis Repsi kodus tegeles tema lastega koos lapsehoidjaga. Üldiselt nädalas korra, olenes perioodist, vahepeal rohkem vahel vähem. Tegeles lastega kuna minister vajas abi, võttis seda kui ülemuse antud ülesannet, mida peab tegema. Tegeles C. ja F., vahepeal ka R., teistega mitte eriti. Olenevalt päevast viibis seal paar tundi või terve päeva, mõnikord seal oleku ajal mõned korrad tegi ka arvutis tööd, seal olemine ei takistanud töö tegemist. Üldiselt aitas lapsehoidja M., jutustas lastega, vahetas mähet, pani multikaid, tegi süüa soojaks. Samuti käis R. viulitunnis ning R. ja F. ujumistundides. R. viulitunnid kestsid 45 minutit kuni tund aega, pakub, et toimusid mõned korrad kuus, tunnistaja oli terve aja seal, kuna sai ministrilt vastava ülesande. Samal ajal sai tavaliselt tööd teha. Umbes kord nädalas olid ujumistunnid. Selleks läks võttis, kas R. või F. lasteaiast (ujumistunnid olid lastel erinevatel aegadel, mõlemal kord nädalas) ja läksid ujumistundi. Teinekord viis neid tundi X. Kui lapsed olid trennis tegi tema tööd. Pärast ujumistundi tulid vanemad lapsed ka, siis nad läksid lapsed koos koju, kas koos rongiga või Xiga. Ministeeriumis tegeles lastega üksikutel kordadel kui nad õhtul ema ootasid, samamoodi C. üksikutel kordadel. Välislähetustel tegeles C., kui minister pidi lapsest eemal olema, nõupidamiste, kõnede ajal. On tal vahetanud mähkmeid, söötud, mänginud, magama pannud. Leiab, et ei ole lapsehoidja, lastega aja koos veetmine ei olnud vastumeelde ega ebameeldiv.

W ütlusi kinnitavad järgmised tunnistajad. Xi ütluste kohaselt Y ja W hoidsid reedeti lasteaia lapsi ministri kodus. Nõunikud rääkisid talle, et lähetustel tegelesid lapse hoidmisega, hoidsid hotellis last, käisid lapsega jalutamas, rohkem käis Q aga ka W (27.04.2022 kohtuistung protokoll). Qi ütluste kohaselt vaatasid C. järgi mh nõunikud W, Y ja F, nii ministeeriumis kui siselähetustel (21.03.2022 kohtuistung protokoll). L. L.-K. ütluste kohaselt tegeles W välisvisiitidel C. (03.03.2022 kohtuistung protokoll).

Mailis Repsi e-kirjade vaatlusest (kr. toimik VII kd) nähtuvalt on Mailis Reps palunud W1 korraldada temale ja tema lastele viibimine Tervise paradiisis koos massaažidega (tl 32). Samuti edastanud lasteaiast saadetud koduse ülesande, mida teha lastega koos (tl 33), palunud uurida, kes parandab lastevankreid (tl 37).

Kokkuvõtteks. Eeltoodud asjaolud tõendavad selgelt seda, et Mailis Reps andis xxxx Q, F, W ja Y ning xxxx X ja C ajavahemikul 15.03.2017 kuni 21.11.2020 süsteemselt ülesandeid, mis olid seotud tema pere ja laste vajadustega. Antud ülesanded olid süsteemsed ja neid oli aja jooksul palju, mitte üksikuid, nagu kaitsjad leiavad. Xxxx ja xxxx vahetumisel neil lasunud ülesanded kandusid edasi uutele, kusjuures uue xxxx käest töövestlusel suisa küsiti kuidas ta suhtub lastega tegelemisesse. Seega oli lastega tegelemine ja nõustumine lastega tegeleda töö saamise eelduseks. Eeltoodud kõikvõimalikud erinevad ülesanded ei olnud kuidagi seotud mitte ühegi nende HTM-i töötaja töölepingust või ametijuhendist toodud ülesandega. Minister Mailis Repsil oli õigus oma töötajatele anda korraldusi seoses nende ametiülesannete ja kooskõlas avalike huvidega. Seega konkreetselt ministeeriumi tegevusega ja ministri ülesannetest kõrvale kalduvate või isegi vastuolus olevate ülesannete andmine ei olnud mitte mingil viisil ministri õigus. Olles mitmendat ametiaega minister, pidi Mailis Reps seda teadma ning sellest aru saama. Ei ole mingil määral usutav, et töötajad ministri eraelulisi soove oma vabast ajast ja

vabast tahtest täitsid, vastupidiselt on nad väljendanud selliste ülesannete osas pahameelt, kuid ei ole seda julgenud välja öelda ja ministriga sellest rääkida. Mailis Reps, olles ministri positsioonil, kes annab töötajatele ülesandeid aga ka nad palkab, töölt vabastab, lepib kokku nende töötasud ja tulemustasud, on autoriteetsel kõrgemal võimupositsioonil, mida ta antud juhul ära kasutas. Arusaadavalt tegid töötajad seda, mida neilt paluti või millisesse sundolukorda nad jäeti, et nad oma töökohta ministeeriumis ei kaotaks. Samas oli Mailis Reps ministri ametis mitu ametiaega, mistõttu iga kord uuesti ametisse astudes oli tal ilmselgelt juba ootus, et kõik jätkub vanaviisi ja ta saab taaskord ministeeriumi ametnikke oma huvides ja oma pereelu korraldamisel ära kasutada. Arvestades tunnistajate ütlusi võib järeldada, et ka tunnistajatele oli selge, et Mailis Repsi ametisse astudes hakkab kõik jälle samamoodi otsast peale nagu oli toimunud varem.

Kaitsjad on leidnud, et eeltoodud ülesannete andmiseks oli ministril õigus vastavalt SoVS § 11 lg 1 p 3, mis sätestab, et tööandja peab naiste ja meeste võrdõiguslikkust edendades kujundama töötingimused sobivaks nii naistele kui ka meestele ning tõhustama töö- ja pereelu ühitamist, arvestades sealjuures töötajate vajadusi. [Töö- ja pereelu ühitamise](#) all peetakse aga silmas nii riigi kui tööandja poolset toetamist, et saaks hoida mõlemat elu osa tasakaalus, et ei tekiks olukorda, kus töötaja peab nende vahel valima. Seeläbi pakkuda puhkuseid (isa-, ema-, sünnituspuhkus) perega aja veetmiseks ning paindlikumat töökorraldust (kui perest keegi on haige, saaks teha kodutööd, libisev tööaja algus- ja lõpu-aeg). Samuti pakuvad tööandjad nt vaba päeva lapse koolimineku päeval, kaasatakse peresid üritustele, lapsehoolduspuhkusel olevaid töötajaid kaasatakse soovi korral koolistustele jne. Seega töö- ja pereelu ühitamisega ei ole silmas peetud tööandja poolset abipersonali, kes tegeleks töötaja lastega, pakuks transporditeenust või tegeleks laste õpetamise või järele aitamisega või laste terviseprobleemidega. Kaitsjad on vastavale argumendile tuginenud kaitsekõnes läbivalt, leides, et tegemist on HTM-i kohustusega ning xxxx ja xxxx tööülesanded eeldavad tegeleda ministri lastega, mistõttu on ka selliste ülesannete andmine Mailis Repsi poolt seaduslik. Selline tõlgendus on aga kohtu hinnangul otsitud ning meelevaldne. Arusaadavalt on ministri töö Eesti riigi jaoks oluline ning ministri tööpäevad pikad ja teinekord pingelised, kuid see ei tähenda ja seda ei ole ka kuskil kohustusena toodud, et Eesti riik peaks tagama ministrile laste ja pere ülalpidamiseks tugipersonali või seda hüvitama või peaks seda tagama ministeeriumi töötajate tööaja või töövälise aja ning ministeeriumi eelarveliste vahendite arvelt. Ministeeriumi töötajate ülesanne oli aidata Mailis Repsi tema töös ning oma eraelu korraldamiseks peab minister vajadusel leidma endale muu tugipersonali. Kohtule on püütud küll tõendada, et Mailis Repsil oli lapsehoidja ja ka venna naine tegeles aastaid tema lastega, täites lapsehoidja ülesandeid, kuid kohtuistungil üle kuulatud tunnistajate ütlustest nähtub vastupidine ja aastate pikkune riigiasutuse ametnike omakasu eesmärgil ära kasutamine. Kohus peab vajalikuks märkida, et ka teistel Eesti Vabariigis elavatel isikutel võib olla palju lapsi ja samal ajal vajadus täita vastutusrikkaid ülesandeid, kuid see ei saa tähendada seda, et enda ja laste elu korraldamiseks saaks kasutada ettevõtte või asutuse rahalisi vahendeid, varasid ja personali oma toetusvõrgustiku loomiseks ja ülal pidamiseks. Käesoleval juhul lõi minister sellise olukorra, kus lisaks saadavale kõrgele palgale sai ta tulu ka ministeeriumi arvelt, kasutades nii ministeeriumi personali kui ka muid hüvesid, s.h ametisõidukit, vara ja rahalisi vahendeid, ise selleks kulu kandmata, korraldades selliselt ära nii laste hoidmise, kooli ja trennidesse toimetamise, laste koduste ülesannete tegemise ja muud olmeprobleemid.

X, C, Y, Q, F ja W maksti HTM-i poolt palka 1200 kuni 2500 eurot kuus (millised on välja toodud süüdistusakti lk 24-25) ning tulemustasusid nii heade tulemuste kui lisa ülesannete täitmise eest (kr. toimik I kd, tl 45-58; kr. toimik II kd, tl 72-88). Seega HTM maksis nimetatud töötajate töö- ja tulemustasusid, kuid osa tööajast kulus süsteemselt Mailis Repsilt saadud tööülesannetega mitte seotud korralduste täitmisele ja Mailis Reps korraldas temale usaldatud ministeeriumi vara arvelt ministeeriumi huvidega vastuolus olevate avalikuvõimu teostamisega mitte seonduvate isiklike kulutuste rahastamise, pöörates enda kasuks vara kokku enam kui 200 euro ulatuses. Seejuures ei nähtu selliseid konkreetseid lisaülesandeid, millised oli täiendavateks ülesanneteks lisaks põhiülesannetele. Lisaks sellele on keeruline leida ka

võrreldes varasemaga paremaid tulemusi, mille eest lisatasu maksta, kuivõrd ametnike tööülesanded ei muutunud ja nad täitsid samu ülesandeid. Seega pidid nad täitma lisaülesandeid, mis ei kattunud ametijuhendist tulenevate ülesannetega.

2.1.2. Kütusekaardi kasutamine erasõituteks

Sõiduauto reg. märgiga xxxx kütusekaardi nr xxxx kütusekulu väljatrüki kohaselt on 12.06.2019 ostetud diislikütust Sauga tanklast 71,12 euro eest, 29.06.2019 ostetud bensiini 98 Tallinna Vabaduse pst tanklast 60,06 euro eest ning 03.08.2019 diislikütust Tallinna Vabaduse pst tanklast 59,88 euro eest (kr. toimik I kd, tl 72, 73). Kokku summas 191,06 eurot.

Maksu- ja Tolliameti Automaatse numbrivastussüsteemi päringu vastuse kohaselt on tuvastatud, et Mercedes Benz buss reg. märgiga xxxx sõitis 12.06.2019 Eestist välja Läti suunal ning 25.06.2019 sõitis Eestisse tagasi (kr. toimik III kd, tl 166-168, 171). X andis ütlusi, et 2019 aastal minister helistas Pärnust, et armatuuris läks üks ohutuli põlema, ei töötanud midagi korralikult. Tunnistaja võttis Tallinna teenindustest anduri, sõitis Pärnusse, viis auto ja anduri Pärnu esindusse ja seal tehti see korda ning sõit jätkus. Teab, et siis käidi Horvaatias (08.04.2022 kohtuistungil protokoll). Mailis Reps tunnistas, et käis ministeeriumi bussiga koos lastega Horvaatias, ei tegelenud eraldi sellega, et sellega mitte Horvaatiasse minna, kuna sõitis selle bussiga iga päev. Keegi ministeeriumist ei öelnud ka, et ära mine. Kohus peab taolise süüdistatava selgituse kohta vajalikuks märkida, et süüdistataval oli endal olemas piisavalt suur isiklik transpordivahend, millega Horvaatiasse sõita ning tal puudus igasugune vajadus kasutada ministeeriumi vara välisreisile minekuks. Viide sellele, et ta kasutas seda bussi igapäevaselt näitab seda, et süüdistatav pidaski seda bussi enda omaks ja kasutas ka kütusekaarti kui enda oma, kasutades kütusekaarti nii sõituteks kui ka muudeks isiklikeks vajadusteks, muutes enda kulutused minimaalseks. Kui süüdistatav oleks vaevunud ennast vaatama kõrvalseisja pilguga, oleks ta ehk aru saanud, et selline käitumine oleks taunitav, kuid kuna süüdistatav oli juba harjunud ametisõidukit ja kütusekaarti oma isikliku elu korraldamiseks kasutama, ehk siis nii käituma mitmendat ametiaega järjest, siis pidas ta seda loomulikuks. Kuna ta oli minister, ei julgenud ka keegi talle midagi öelda. Väide, et Mailis Repsi äraolekust teadsid J. L., X ja Q ja ka kantsler ning asekanclerid, kuna koosolekul oli sellest juttu, et on eemal aga kättesaadav, ei muuda asja olemust. Ühegi viidatud isiku ütlustest ei nähtu, et Mailis Reps oleks neile teatanud, et läheb välisreisile koos lastega, kasutades selleks ministeeriumi bussi ja kütusekaarti. Minister andis sisuliselt teada seda, et ta ei võta puhkust välja, teda ei ole ministeeriumis, kuid on kättesaadav. See reis ei olnud ametiülesande täitmine ja asjaolu, et minister on kättesaadav või võimeline mõnda allkirja andma, ei ole õigusvastasust välistav asjaolu. Kuna minister oli poliitilisest olukorrast väsinud ja vajas puhkust, siis läsksi ta sisuliselt puhkusele koos lastega. Seega ei olnud tegemist tööalase välislähetusega ega mõne muu tööülesande täitmisega, mida pidi täitma Horvaatias. Mailis Reps võttis lapsed, ametisõiduki, tankis paagi ministeeriumi kütusekaardiga ja läks puhkusele, võttes kaasa ka telefoni ja arvuti. Seega tegemist oli puhkusereisiga välismaale koos perega. Pealegi nähtub kohtuistungil üle kuulatud tunnistajate ütlustest, et vaatamata Mailis Repsi väidetele T. V. sellest siiski midagi ei teadnud ning ka J. L. sai sellest teada hiljem kui pidi otsima roheline kaardi osas peetud e-kirjavahetust. (23.02.2024 kohtuistungil protokoll). Seejuures nähtub HTM valitsemisel või kasutuses olevate ametiautode kasutamise ja isikliku sõiduauto kasutamise korra punktist 3.10, et puhkuse ajal ei ole lubatud ametiautoga sõita ega kasutada ministeeriumi kasutusse antud kütusefirma krediitkaarti. Sama käskkirjaga kinnitatud vara kasutusse andmise akti vormi punkti 5 kohaselt on isiklikud sõidud väljaspool Eesti Vabariiki keelatud. Seega vältis süüdistatav puhkuse vormistamist Horvaatiasse sõiduks, sest vastasel juhul oleks ta läinud vastuollu sõiduki kasutamise korras punktis 3.10 sätestatud keeluga ja pidanuks ise kulu kandma, s.o kasutama oma enda väikebussi ja kulutama oma enda raha kütuse sõitmiseks. Olles telefoni teel kättesaadav ja andes mõne digiallkirja näitas ta, et ta täidab tööülesandeid, mistõttu ta kehtestatud keeldu ei riku. Seega püüdis süüdistatav jätta muljet, et tema käitumine ei ole vastuolus kehtestatud korras märgitud keeldudega, kuid sisuliselt oli ta puhkusel koos lastega, mitte lähetuses, kuivõrd tema kaasa võetud lapsed ei saanud täita ministeeriumi ametnike ülesandeid. Kohus peab vajalikuks viidata ka asjaolule, et vaidlusaluse sõiduki üleandmise akti

kohaselt on sõiduk üle antud X, kellel oli luba parkida sõidukit väljaspool töökohta ja sellel ajal kehtinud ametiautode korra kasutamise korrast tulenevalt olid isiklikud sõidud ametiautoga väljaspool Eesti Vabariiki keelatud. Samas aga kasutas sõidukit minister, kellele sõidukit aktiga üle ei antud ja kelle suhtes nagu ükski keeld ei kohalduks. Ometigi on tegemist ametiautoga ning ametiauto kasutusse võtnud isik peab teadma ametiauto kasutamist puudutavaid piiranguid ja keelde, vastasel juhul ei saaks ta ametiautot kasutada ja võib vastuollu minna kehtestatud reeglitega, millel võivad olla temale kahjulikud tagajärjed.

29.06.2019 ostetud bensiini kohta andis X ütlusi, et ükskord 2019 juuni kuus osakonna juhataja J. helistas talle, et on jama, et diisli kütusekaardiga on võetud bensiini aga sel ajal oli kütusekaart ministri käes. Arvab, et minister oli teel suvilasse, sest vist samal päeval läks ka sinna suvilasse ja nägi, et järelkärus oli kaks vähemalt 20 liitrist kanistrit bensiiniga. Minister kutsus ta sinna appi laste ATV-sid käivitama ja neist kanistritest valas ATV-de paagid täis. Tunnistaja ise sõitis sinna HTM-i Audi A6-ga (08.04.2022 kohtuistung protokoll). J. L. ütluste kohaselt tangiti kütusekaardiga bensiini, millest xxxx X ei teadnud midagi, hiljem minister oli öelnud, et oli tangitud mingisuguseks isiklikuks tarbeks. Pärast seda oli tal eeldus, et kuna xxxx ministriga rääkis, siis minister ka selle tasub, kuid seda ta ei teinud. Xxxx sõnul oli bensiini vaja ATV või murutraktori tarbeks (04.03.2022 kohtuistung protokoll). Mailis Repsi selgituste kohaselt aga ajas ta tööasju ja võttis xxxx oma venna ning tankis oma autot, et see sõit ära teha, s.t ta kasutas oma isiklikku autot töösõiduks. Samas, kuigi esialgselt taotleti tunnistajana ka Mailis Repsi venna R. R. ülekuulamist, siis kohtuliku uurimise lõpus kaitsjad sellest taotlusest loobusid. Seega loobusid kaitsjad ka võimalusest seda väidet mõne muu tõendiga kinnitada. Kohtuistungil üle kuulatud K. S. (21.10.2022 kohtuistung) ütlustest ilmnes, et Mailis Reps on käinud tema juures kodus Xxxx koos oma vennaga ning see pidi olema 2019 juuni lõpus, Peterburi reisi ja Euroopa reisi vahel ning kohtumise põhjuseks oli vajadus rääkida laiendatud juhtkonna koosolekust. Seega tahetakse väita, et tegemist oli ametialase vajadusega. Kohus nii siiski ei arva. Tunnistaja K. S. selgitustest saab järeldada, et ta läks Mailis Repsi juurde koju, kuid M. teatas, et Mailis Repsi ei ole kodus ning ta saatis sõnumi, et oleks vaja, et Mailis Reps tema juurest läbi käib. Sellisest väitest saaks järeldada, et K. S.l ei ole telefoni, millega kokkusaamine kokku leppida ja ta lihtsalt sõidab Mailis Repsi juurde, teadmata kas ta koduski on. Samas saatis ta kohe sõnumi, mis viitab telefoni olemasolule ning edaspidi olid kõik koosolekud Teamsis kui koroonahakkas. Kohtule jääb arusaamatuks, miks ei kasutanud K. S. sidevahendit Mailis Repsiga suhtlemiseks ja miks pidanuks Mailis Reps maha sõitma sadu kilomeetreid selleks, et K. S.ga natuke juttu ajada. Kohus leiab, et tegemist ei olnud mitte HTMil lasuvate ülesannete lahendamise, vaid erakondlike küsimuste lahendamise, milleks kasutati ministeeriumi kütusekaarti ja täideti isiklikus kasutuses oleva sõiduki kütusepaak. Kuigi X on väitnud, et umbes samal ajal nägi ta vähemalt kahte 20-liitrist bensiinkanistrit Mailis Repsi suvekodus ja täitis nendest ATVde kütusepaake, siis kütusekaardi kasutamise väljavõttest nähtuvalt on 29.06.2019 võetud bensiini 47,99 liitrit, mida on kahte 20-liitrilisse kanistrisse keeruline paigutada. Pigem viitab see tankimisele, kui tangitakse kütusepaak täis. Seega peab kohus võimalikuks, et seda bensiini kasutati sõidukis, mitte ATVde jaoks. Mailis Repsi väide selle kohta, et kui see ilmsiks tuli, siis ei palunud J. seda tagasi maksta, ei tähenda seda, et nii tulebki teha ja nii tehaksegi. Mailis Repsile oli üheselt teada, et tema kasutuses on väikebuss, mis kasutab kütusena diislit, seega võib ta selle kaardiga osta ainult diislit või osta muud väikebussu kasutamiseks vajalikku. Oli ilmselge, et ministeeriumi vahendeid kasutati mitte ministeeriumi huvidest lähtuvalt, vaid isiklikest ja ka erakondlikest huvidest lähtuvalt ning siis ei saa isegi tekkida küsimust, kas see tuleb tagasi maksta, vaid seda kütusekaarti ei oleks võinud sellisel otstarbel isegi kasutada. J. L. ei saa ette heita, et ta ei palunud tagasi maksta, kuivõrd J. L. on oma ametipositsioonilt selline, kellel ei olegi sisuliselt õigust ministrilt paluda omastatud kütus hüvitada.

Maksu- ja Tolliameti reisijate andmete riskianalüüsi andmebaasi väljatrüki kohaselt sõitis Mailis Reps koos oma kuue lapsega 03.08.2019 laevaga Soome ning sõitis tagasi Eestisse 05.08.2019 (kr. toimik III kd, tl 165). Maksu- ja Tolliameti Automaatse numbrivastussüsteemi päringu vastuse kohaselt on ka näha Mercedes Benz bussi reg. märgiga xxxx Tallinna

Vanasadam D terminalis, mille juhi kohalt on tuvastatav Mailis Reps (kr. toimik III kd, tl 169, 171). Xi ütluste kohaselt sõitis minister suvel lastega Soome, ministeeriumi bussiga. Kui tunnistaja autot ette valmistas, ütles minister, et lähivad lõbustusparki (08.04.2022 kohtuistungil protokoll). Kohtuistungil on püüdnud Mailis Reps selgitada seda, et ta ajas Soomes ka tööasju ning tal olid kohtumised, kuid sellise asjaolu kinnituseks ei ole esitatud ühtegi tõendit. Samas, kui isegi sellist asjaolu tõendada ja väita, et ta kohtus näiteks Soome haridusministeeriumi töötajatega ja arutas midagi, ei muuda see lõbureisi välislähetuseks ega anna õigust ministeeriumi vara enda kasuks pööramiseks. Arvestades seda, et Soomes viibimise aeg oli väga lühike, ei olekski midagi muud jõudnud teha kui lõbustusparki külastada ning Mailis Repsi X antud selgitus sõidu eesmärgi kohta on loogiline. Samas ei võtnud ta puhkust, mistõttu ei läinud ta formaalselt vastuollu ka keeluga kasutada sõidukit puhkuse ajal ja sõita sellega välisriiki ning kasutada kütusekaarti. Samas on süüdistatava käitumise vaatamisel kõrvaltvaataja pilgu läbi üheselt selge, et tegemist oli puhkusereisiga. Küll jääb kohtule arusaamatuks, miks Mailis Reps ei kasutanud Soome Vabariiki sõiduks enda isiklikku sõidukit, vaid pidi kindlasti minema teises riigis asuvasse lõbustusparki ministeeriumi bussiga ja bussi kasutamiseks kasutama ka ministeeriumi kütusekaarti. Taoline käitumine viitab üheselt sellele, et Mailis Reps kasutas ministeeriumi bussi kui oma pereautot ja selle tankimiseks kasutas ministeeriumi kütusekaarti, pidades sellist käitumist loomulikuks.

J. L. on kohtuistungil (04.03.2022) selgitanud, et kui sõiduk antakse ametnikule ametialaseks kasutamiseks, tähendab seda, et ta tohib seda kasutada oma tööülesannete täitmiseks ehk, et tööülesanded, mis on sätestatud ametniku ametijuhendis. Tollel ajal kehtis veel see erisus ka, et kui oli märgitud juurde, et on lubatud kodus garažeerida, siis võis koju sõita töölt õhtul ja hommikul tööle tagasi. Kohus eeldab, et samamoodi peaks ametisõidu ja ametisõiduki tähendusest aru saama ka minister ning juhul, kui ministril tekkis kahtlus selles, kas ette võetav sõit on ametisõit või mitte, saanuks ta küsida kantslerilt või asekanclerilt või veel mõnelt ametnikult, kes ametisõidukit kasutas või juristilt, keda ministeeriumis oli mitu ning lõpuks saanuks ta pöörduda ka ametiautode kasutamise ja isikliku sõiduauto kasutamise ja hüvitamise korra poole. Kohtule esitatud tõenditest saab järeldada, et süüdistatav seda vajalikuks ei pidanud ja kasutas sõidukit vastavalt oma äranägemisele, s.o pereautona ja s.h ka reisimisele.

Ametiautode kasutamise ja isikliku sõiduauto kasutamise ja hüvitamise korra punkti 1.1 kohaselt on ministeeriumi auto ettenähtud töösõitudeks ja tööülesannete täitmiseks. Töösõitudeks on ametijuhendites, töölepingutes ja muudes töökohustusi reguleerivates dokumentides fikseeritud ülesannete täitmiseks vajalikud ametisõidud. Muud sõidud loetakse üldjuhul tööülesannetega mitteseotuks ehk isiklikeks sõitudeks. Isiklikud sõidud on üldjuhul keelatud. Sellistel juhtumitel tasub ministeerium erisoodustusmaksu. Punkti 3.8 alusel on kasutajal õigus kasutada autot isiklikul otstarbel (mh parkida töövälisel ajal oma elukohas) juhul, kui see on märgitud kasutusse andmise aktis. Punkti 3.10 kohaselt ei ole auto ega kütusekaardi kasutamine puhkuse ajal lubatud (kr. toimik I kd, tl 65-67) 8.02.2018 nr 1.1-3/18/32 HTM kantsleri käskkirjaga kinnitatud vara kasutusse andmise akti vormi punktile 5, isiklikud sõidud väljaspool Eesti Vabariiki on keelatud (kr. toimik I kd, tl 108-109). Kuigi ülalviidatud korrast tulenevalt tasub ministeerium isiklike sõitude eest erisoodustusmaksu, tasutakse erisoodustusmaks samamoodi ministeeriumi vahenditest, ehk riigi vara arvelt ning kohtu arvates on selline kahekordne riigieelarve vahendite kulutamine sõiduki isiklikul otstarbel kasutamise eest ebaõige, kuivõrd kulutatakse riigi vara isiklikul otstarbel ja selle eest maksab riik veel erisoodustusmaksu. Käesoleval juhul, nagu kohus juba eelpool viitas, ei olnud aga minister aktiga sõidukit kasutusse võtnud ja teoreetiliselt vastutas keeldudest ülestasumise eest vaid xxxx, kes aktile alla kirjutas, mitte minister, kes keeldudest üle astus.

Kohus on seisukohal, et Mailis Reps pidi olema HTM-i ministrina teadlik, et vastavalt HTM-i sisekorrale ja riigivara valitsemise põhimõtetele isiklikuks tarbeks sõiduki ja kütusekaardi kasutamine ei ole lubatud. Kohus leiab ka seda, et juhul, kui minister võtab ametiauto kasutusse, siis ta tutvub ka ametiauto kasutamise korra ja sellest tulenevate piirangute ja keeldudega. Mailis Reps on ka oma ütlustes öelnud, et tal oli teadmine, et kui võtad ministeeriumi kütusekaardiga kütust, et siis mingi aeg võidakse küsida, mis sõiduga tegemist oli (19.02.2024

kohtuistungi protokoll), seega teadis ta, et sõidud ja kaardi kasutamine peavad olema seotud tööülesannetega. Oma erakonna asjade ja pereasjade ajamine ministeeriumi vara arvelt ilmselgelt ei kattu riigivara valitsemise põhimõtetega.

Mailis Repsil õigust kasutada ametiauto kütusekaarti isiklikuks tarbeks kütuse ostmiseks, sõita ametiautoga isiklikuks sõiduks väljaspoole Eesti Vabariiki ning selleks ka ametiautot tankida vastava ametiauto kütusekaardiga ei olnud. Seega soetas Mailis Reps isiklikuks kasutamiseks kütust temale usaldatud ministeeriumi vara arvelt, kattes sellega isiklike kulutusi kokku summas 191,06 eurot. Süüdistusaktis on Mailis Repsi süüdistatud ka ametiauto kasutamises Horvaatia ja Soome erasõitudeks, kuid leitud, et tegemist tulenevalt KVS § 5 lg 2 ja § 17 sätestatud põhimõttest väärteoga, mis on tihedas omavahelises ajalises ja ruumilises seoses, mistõttu käsitletakse seda ühe ja sama teona. Kuivõrd kohus hindab kütusekaardi kasutust väärteona, siis ei saa kohus ametisõiduki erasõiduks kasutamist süüdistatavale väärteona süüks arvata, sest kriminaalmenetluses ei ole võimalik väärteoasja menetleda. Küll peab kohus võimalikuks hinnata ametisõiduki kasutamist süüdistatavat iseloomustava käitumisena, millest saab järeldada, et süüdistatav kasutas ministeeriumi ametisõidukit oma pereautona, vähendades sellega oma isikliku sõiduki amortisatsiooni ja vältides sellega isikliku sõiduki hooldus- ja remondikulu tekkimist, lastes pere transportimiseks vajalikud kulud kanda ministeeriumil.

2.1.3. HTM-i vahenditest sünnipäeva külaliste toitlustamine HTM-i ruumides (summas 3188 eurot)

Tallinna Teeninduskooli poolt väljastatud dokumentide (kr. toimik III kd, tl 122-131) kohaselt tellis Q 13. jaanuariks 2020 15.00-18.00 ministri sünnipäeva tähistamiseks Tallinna Teeninduskoolilt toitlustuseks supid, kõrvale snäkke Olustvere koolist, tort, kohvi-tee. Arve väljastati summas 3188 eurot, mille tasus HTM 03.02.2020. Kinnitusringile pani Q kommentaariks „Ministri vastuvõtt. Meie majast 30 inimest. Kokku 150. Tasuda ministri realt.“ (kr. toimik II kd, tl 135-137).

Välja läks kutse sisuga „Armsad ja austatud kolleegid ning koostööpartnerid! Mul on uue aasta ja uue eluaasta vahel ainult kolmteist päeva. See nii lühike aeg, et korraka saab tähistada mõlemat. Kui Sul on juhtumisi järgmisel esmaspäeval kell ... tunnike vaba aega, siis oled oodatud HTM-i Tallinna esindusse, Tõnismägi 5a. sööme üheskonnas meie Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooli ning Tallinna Teeninduskooli tublide õppurite valmistatud suppi!“ (kr. toimik V kd, tl 160).

Qi ütluste kohaselt 2020 oli nõ ministri aasta alguse vastuvõtt koostööpartneritele, kus ühtlasi ministri sünnipäeva tähistati. Tema pidi tellima toitlustuse, broneeris saalid ja saatis kutsed välja. Minister arvas, et toitlustamise mõttes ei ole mõtet tellida kuskilt cateringi, et võiks oma kutsekoole toetada ja kasutada ja soovis kutsekoolist, et oleks lihtsalt soe supp inimestele ja selle palve edastas. Kutsed saatis minister @hm.ee meili alt, kutse sisu kooskõlastas ministriga, arwab, et ka kommunikatsiooni osakonna juhatajaga. Kutse läks meili teel, külalisi oli väga palju, kutsekoolide juhid, allasutuste juhid, ülikoolide juhid, olid ka, oma ministeeriumi inimesed, ametnikud. Minister ütles, et ta lihtsalt vabalt inimestega tahab suhelda, alguses teeb mingisuguse väikese kõne või tervituse ja siis suheldakse vabas õhkkonnas. Ministrile kingiti puukooli kinkekaardid väärtusega 300-500 eurot, millised tunnistaja tellis ja andis kantslerile. Tavaliselt on sünnipäevadel pakutu inimese enda kulu. Sellel üritusel tekkis toitlustamise kulu, mis läks ministri arenduskuludest, tasus HTM (21.03.2022 kohtuistungi protokoll).

Xi ütluste kohaselt 2020. aastal toimus ministri sünnipäeva tähistamine päeval ministeeriumis all saalis, ministrile toodi lilli, laud oli lilli täis, söödi suppi. Saal oli külalisi täis, oli ministeeriumi inimesi ja inimesi väljastpoolt maja. Minister võttis õnnitlusi vastu. Lilled viis õhtul koos Yiga ministrile koju. Sünnipäevale oli minister kutsunud kitarristi, kellel tunnistaja HTM-i bussiga järel käis ja hiljem koju viis (08.04.2022 kohtuistungi protokoll). D. T. ütluste kohaselt kutsuti ta Mailis Repsi poolt HTM-i üritusele, mille käigus toimus ka sünnipäev, esinema, kitarrimängima. Mailist õnnitleti sünnipäeva puhul, samuti mäletab lilli. Esinemise eest maksis talle Mailis Reps sularahas pärast üritust. Mailise poolt oli organiseeritud xxxx, kes

ta koos kitarri ja võimendiga ministeeriumisse viis (18.03.2022 kohtuistung protokoll). Ka tema ja Mailis Repsi kirjavahetusest (kr. toimik VII kd, tl 103) nähtub, et teda on kutsutud sünnipäevale esinema ja tahab laulusoovi täita. L. L.-K. käis ministri sünnipäeval, kinkisid ka oma osakonna poolt väikese kingituse, mille soetasid ise (03.03.2022 kohtuistung protokoll). J. L. ütluste kohaselt toimus ministri sünnipäeva vastuvõtt HTM töötajatele Tõnismägi 5a majas, käis seal ise kohal, õnnitleti ministrit, oli ligi 70 inimest, pakuti suppi ja suupisteid, mäletab ka torti. Ürituse kuludega ise kokku ei puutunud aga teab, et maksti HTM-i eelarvest. Ministrile kingiti kantsleri poolt kinkekaardid, nägi seal ka kingituste lauda, taustaks mängis pillimees (04.03.2022 kohtuistung protokoll). Ka teised ministeeriumi töötajad said aru, et tegemist on ministri sünnipäevaga, Qilt küsitakse, kas kingitusega korras, aga tuleb kõnede pidamine ja sellest peaks inimesi teavitama (kr. toimik V kd, tl 170). Samuti inimesed, kes vastasid kutsele, et nad ei saa üritusel osaleda, soovisid ministrile õnne sünnipäeva puhul, mitte uue kalendriaasta saabumine puhul (kr. toimik V kd, tl 174)

Seega kaitsjate väited, et tegemist oli ministeeriumi traditsioonilise aasta alguse vastuvõtuga, mis juhuslikult sattus ministri sünnipäeva peale, ei vasta tõele. Kutsest ja tunnistajate ütlustest nähtub selgelt, et minister korraldas endale sünnipäeva, kuhu kutsus kolleege. T. K. mäletab aasta alguse vastuvõttu siis, kui eelnev jõulupidu oli ära jäänud (30.09.2022). G nimetas ministeeriumis korraldatavate ürituste hulgas ka, et vahel korraldatakse aasta alguse vastuvõtt (27.04.2022 kohtuistung protokoll). Q tõi välja 25.01.2019 Tartus toimunud ürituse, mis oli uue kantsleri tutvustamine, mille korraldas personali osakond (25.03.2022 kohtuistung protokoll). 25.01.2019 uue aasta tervistusürituse siseveebi kutsest nähtub, et tegemist oli üritusega, kus oli päevakava, viidi läbi strateegia- ja meeskonnamäng, mh ministri tervitus, staažikate teenistujate tänamine (kr. toimik IX kd, tl 23). Sellisest kutsest saab järeldada, et tegemist oli üritusega, kus aasta lõpu üritus või jõulupidu oli ära jäänud, siis peeti kolleege meeles uue aasta alguses. Seega ei saa pidada aasta alguse vastuvõttu mingiks ministeeriumi traditsiooniks, seda enam, et minister soovis inimesed kokku kutsuda enda sünnipäeva puhul, mis ise on aasta alguses ja mis üheselt nähtub ka kutsest. Alusetu on ka kaitsjate poolt paralleeli toomine üldiselt ministeeriumis korraldatavate üritustega nagu Eesti Vabariigi aastapäev, emakeele päev, 1. septembri õppeaasta vastuvõtt, aasta õpetaja gala jne ja ka presidendi vastuvõtuga Kadrioru roosiaias, kuna selliste ürituste puhul ei ole tegemist ühe üksikisiku sünnipäeva pidamisega vaid suuremate tähtpäevade ja meelespidamistega.

Kohtuistungil üle kuulatud tunnistajate ütlustest nähtuvalt kehtis ministeeriumis põhimõte, et enda sünnipäeva pidamise kulud katab inimene ise, seda ei tehta ministeeriumi rahadest. T. V.u ütluste kohaselt tähistas iga osakond sünnipäevi ise, kutsuti siis ka teisi kohvile, inimesed ise viisid ka lilli nendele inimestele, kellel sünnipäevad olid, vastavalt sellele, kui palju keegi kellegagi ka läbi käis (20.05.2022 kohtuistung protokoll). L. L.-K. sõnul kattis oma sünnipäevaga tekkinud kulud teenistuja ise, kuna tegemist on eraelulise sündmusega (03.03.2022 kohtuistung protokoll). J. L. ütluste kohaselt ministeerium kellegi sünnipäevade pidamise kulutusi ei hüvitanud, seda teevad ametnikud ise (04.03.2022 kohtuistung protokoll). G leidis, et kuna tegu oli üritusega, mis oli suunatud HTM töötajatele ja partneritele, kus saadi kokku, räägiti, tähistati ministri sünnipäeva, oli tegemist põhjendatud kuluga. Käesoleval juhul tootlustuse kulu maksti ministri arengukuludest. Nägi ministrit kui esindusfiguuri, teiste töötajate, ka kantsleri sünnipäeva kulusid ministeeriumi vahenditest ei kaetud (27.04.2022). Ministeeriumi finantsosakonna juhi M. T. hinnangul ei ole ministeeriumil ka õigust kasutada eelarvelisi vahendeid töötajate sünnipäevade pidamiseks, kuna tegemist ei ole tööga seotud kuluga. Arengukulude reaal võis korraldada nõ pehmemaid üritusi, mis ei ole rangelt tööalased, nt psühholoogilisi või vaimse tervise koolitusi, nad on osa töötajate motivatsioonipaketist (18.08.2022 kohtuistung protokoll). P.-E. R. ütluste kohaselt arengukulude mõte ei ole pidada mõne töötaja sünnipäeva sest, et tegemist ei ole riigi raha otstarbeka kasutamisega, see ei ole töö eesmärkide täitmiseks vajalik kulu ja isiklikud kulud peab ikkagi isik ise katma (30.08.2022 kohtuistung protokoll). Seega loodi kulu kinnitama pidavale isikule mulje kui ministeeriumi üritusest, mis on korraldatud ministeeriumi töötajate ja allasutuste töötajate üritusena ning G ei saanud aru sellest, et ürituse eesmärk on tegelikult ministri sünnipäeva tähistamine, mida esitati

kui ministeeriumi üritust laiemalt. Samas õnnitleti ministrit sünnipäeva puhul ja millegipärast toodi ministrile ka lilli ning kingitusi, samuti esines muusik, kelle esinemise pidas minister vajalikuks oma vahenditest ära maksta. Kohtule esitatud tõenditest ei ole võimalik teha järeldusi, miks pidi sama ürituse raames tekkinud erinevad kulud hüvitama erinevad isikud, s.o muusiku eest maksis minister, toidu eest aga hoopis ministeerium.

Mailis Reps pidi HTM-i ministrina olema kursis ministeeriumi eelarveliste vahendite kasutamise põhimõtetega, s.h ka sellega, mille jaoks on arengukulud ette nähtud ning olema teadlik, et tal lasub kohustus valitseda riigivara eesmärgipäraselt, otstarbekalt, säästlikult ja heaperemehelikult. Mailis Repsi sünnipäeva pidamist ei saa pidada motivatsiooni ürituseks. Sünnipäeva kulude ministeeriumi poolne hüvitamine ei ole kuidagi ministeeriumi praktikaks, kuna tegemist ei ole tööga seotud kuluga. Seega Mailis Reps korraldas enda sünnipäeva temale usaldatud ministeeriumi vara arvelt, kattes sellega isiklike kulutusi kokku summas 3188 eurot ja motiveerida sai ta sellega vaid iseennast, kui suutis sünnipäeva pidamise kulu kokku hoida, lastes selle hüvitada ministeeriumil. Ministri sünnipäeva tähistamise kulud ei ole võimalik mahutada HTM tööplaani ja asutuse kaudsete kulude eelarvesse, kuivõrd rahaliste vahendite kasutamise eesmärk erineb ministeeriumi eesmärkidest. Samas irdub see ka ministri arengukulu kasutamise eesmärgist, kuivõrd arenema saab motiveerida ministeeriumi töötajaid, kuid ministrile lilled ja kingituste toomist ja samal ajal ministeeriumi kulul toitlustamist ei saa pidada arenemist soodustavaks motivatsiooniürituseks ühelegi üritusest osavõtjale.

Ülalviidatud episoodide osas on kaitsjate taotlusel kohtuistungil üle kuulatud M. H., J. H., J. A., T.L. ja U. R., saamaks teada kuidas korraldati üritusi ja kuidas ministrid kasutasid ametisõidukit või pidasid ministeeriumis oma sünnipäeva. Ühegi üle kuulatud tunnistaja ütlused aga ei saanud puudutada tõendamiseseme asjaolusid, kuivõrd neil puudus teadmine Mailis Repsi inkrimineeritud süütegude toimepanemise asjaolude osas. Seetõttu ei olnud viidatud isikud, kes tunnistajatena üle kuulati, olla tunnistajaks KrMS § 66 lg 1 tähenduses. Küll sisaldasid nende isikute ütlused asjaolusid, mis puudutasid nende isikute endi kogemust ametisõiduki kasutamise, samuti sünnipäevade korraldamise või ürituste korraldamise osas. Eelmärgitud tunnistajate ütlustest tulenes, et nende poolt ametisõiduki kasutamine erines oma mahult oluliselt süüdistatava poolt ametisõiduki kasutamisest, samamoodi ei pidanud ülekuulatud isikud oma sünnipäevi ministeeriumi arvelt. Seega saaks nende tunnistajate ütlusi võtta vaid võrdlusena süüdistatava käitumisega, kuid ilmselgelt oleks selle võrdluse tulemus süüdistatava kahjuks. Kuna aga nende tunnistajate ütlustest nähtus üheselt, et nad ei teadnud tõendamiseseme asjaolusid, tuleb nende tunnistajate ütlused tõendikogumist kõrvale jätta. Lisaks peab kohus vajalikuks märkida, et tunnistajate ülekuulamine selleks, et luua mingit võrdlusmomenti, ei saa kanda mingit karistusõiguslikku eesmärki. Kohus arutab kriminaalasja ainult süüdistatava suhtes ja ainult süüdistusakti järgi (vt KrMS § 268 lg 1). Seega juhul, kui tunnistaja ütlustest ilmneksid mõne süüteo tunnused tunnistaja süüdistatavaga sarnases käitumises, ei oleks kohtul selle teadmiselega midagi peale hakata, kuivõrd kohus ei aruta kriminaalasja tunnistaja süüküsimuse lahendamiseks. Soov käitumiste võrdlemisest saavutada mulje, et teised tegid ju ka, ei muuda kohtule edastatud süüdistusakti sisu ega saa mõjutada süüdistatava süü suurust, süüteo kvalifikatsiooni ega ka võimalikku karistust. Kuriteole viitava teabe ilmnemisel alustatakse kriminaalmenetlust sel juhul teiste isikute suhtes, kuid see ei saa mõjutada kohtu menetluses oleva kriminaalasja arutamist.

Kokkuvõtteks. Kohus ei nõustu aga prokuratuuri käsitlusega, et punktis 2.1. toodud kolme teo puhul on tegemist jätkuva süüteoga. Riigikohus on märkinud, et hindamaks, kas tegemist on õiguslikult ühe või mitme erineva teoga, tuleb esmajoones tähelepanu pöörata selle teo objektiivsele avaldumisele. Ühe teoga teoühtsuse mõttes on tegemist siis, kui mitu olemuselt sarnast käitumisakti on kantud ühisest tahtlusest ja nad on ajalis-ruumilise läheduse tõttu üksteisega sellisel määral seotud, et kogu käitumine on kolmandale isikule objektiivselt vaadeldav ühtse, kokkukuulava teona. Teisiti väljendatuna tähendab see, et õiguslikus mõttes on ühe teoga tegemist siis, kui koosseisu realiseerimisele suunatud osateod kujutavad endast objektiivse kõrvaltvaataja jaoks loomuliku elukäsitluse järgi ühtset käitumist (vt Riigikohtu

kriminaalkolleeegiumi 21. oktoobri 2004. a otsus asjas nr 3-1-1-99-04 - RT III 2004, 28, 306, p 10.4).

Jätkuva süüteo puhul on tegemist vähemalt kahe teoga, mis on suunatud ühe ja sama objekti vastu, hõlmatud ühise tahtlusega ja suunatud ühtse kuritegeliku tagajärje põhjustamisele või eesmärgi saavutamisele ning need teod on eraldatud üksteisest lühikese ajavahemikuga. Seega peavad jätkuva süüteo osateod olema suunatud sama objekti vastu ja sarnasel viisil toime pandud. Seejuures peavad need osateod olema eraldiseisvalt koosseisupärased, õigusvastased ja süülised ning neid osategusid saab lugeda ühtseks teoks kui osateod on kantud ühtsest tahtlusest. Jätkuva süüteo korral on oluline ühtne tahtlus, mis võimaldab konkreetset üksiktegu vaadelda eelnenud ja lõpule viidud süüteo jätkuna. Nõue, et jätkuvaid tegusid peab hõlmama ühtne tahtlus, tähendab, et toimepanija tahtlus hõlmab enne konkreetse osateo lõpuleviimist järgmist tegu.

Käesoleval juhul heidetakse Mailis Repsile ette oma töötajatele tööväliste ülesannete andmist, kütusekaardi kasutamist ning sünnipäeva kulude katmist HTM-i vahendistest. Kohus ei saa nõustuda, et tegude puhul on tegemist oma olemuselt sarnaste käitumisaktidega, kuna kõik kolm tegu on toime pandud erinevatel viisidel. Samuti ei ole teod ajalis-ruumiliselt tihedalt seotud, sest töötajad täitsid mitte tööalaseid ülesandeid 2017-2020 aastatel, kütusekaarti kasutati 2019 aastal ning sünnipäeva pidu korraldati 2020 aastal. Kohtu hinnangul ei ole antud teod vaadeldavad kui üks kokkukuuluv tegu ja tingimused selleks ei ole täidetud. Seejuures ei ole tuvastatud ka ühtset tahtlust, millest saaks järeldada, et teo toimepanija tahtlus hõlmab enne ühe osateo lõpuleviimist juba järgmist tegu.

Seega tuleb iga tegu vaadata eraldi ja hinnata neid tegusid korduvatena, kusjuures iga osategu peab olema eraldiseisvalt koosseisupärane, õigusvastane ja süüline, s.t sisaldama endas KarS § 201 lg 2 p 3 ettenähtud süüteoosseisu ning seda ka tekitatud varalise kahju suuruse osas. KarS § 201 lg 1 tunnustega süüteo kuriteona kvalifitseerimiseks, ka lõike 2 p 3 järgi kvalifitseerimiseks, peab süüdlane tekitama varalise kahju vähemalt 20 miinimumpäevamäär ulatuses, s.o KarS § 44 lg 2 sätetest tulenevalt vähemalt 200 euro ulatuses. Töötajatele antud ülesannete puhul ei ole tuvastatav, milline oli täpselt tundide arv, mille jooksul täideti töökohustustega mitte seotud ülesandeid, kuid ei ole kahtlust, et 2017-2020 aastatel kuue töötaja poolt panustatud aja väärtus ja selle eest ministeeriumi palgafondist makstud palk ületab 200 euro piiri. On tuvastatud, et Mailis Repsi sünnipäeva toitlustuse tasus HTM ja seda summas 3188 eurot.

Mailis Reps soetas isiklikuks kasutamiseks kütust temale usaldatud ministeeriumi vara arvelt, kattes sellega isiklike kulutusi kokku summas 191,06 eurot. Seega, kuna kütusekaardi kasutamisega seoses ette heidetava kolme süüteo esemeks olev koguväärtus on alla 200 euro, on tegemist väärtetegudega KarS § 218 lg 1 mõistes ehk varavastase süüteoga väheväärtusliku varalise õiguse vastu. Kuivõrd kohus ei saa kriminaalmenetluses väärteo tunnustele vastava teo eest süüdlast karistada ja süüdistatava teos puuduvad kohtu arvates kütusekaardi kasutamise osas kuriteo tunnused, s.t kriminaalmenetluse alus KrMS § 194 lg 2 tähenduses, on tegemist kriminaalmenetlust välistava asjaoluga KrMS § 199 lg 1 p 1 mõttes. Vastavalt KrMS § 274 lg 1 sätetele, kui KrMS § 199 lg 1 p 1 nimetatud juhul vastab süüdistatava tegevus väärteo tunnustele, lõpetab kohus kriminaalmenetluse määrusega. Seega tuleb kriminaalmenetlus Mailis Repsile inkrimineeritud kütusekaardi isiklikuks otstarbeks kasutamise süüteo (süüdistuse p 2.1.2.), millega tekitati varaline kahju HTM-ile summas 191,06 eurot, lõpetada KrMS § 199 lg 1 p 1 ja § 274 lg 1 alusel. Seega kuna kohus leiab, et süüdistatav ei ole temale inkrimineeritud süütegusid toime pannud jätkuva teona, vaid korduvate tegudena ning kütusekaardi kasutamise osas on tegemist väärteoga, milles kohus süüdistatavat süüdi mõista ei saa, leiab kohus, et süüdistatavale inkrimineeritud süüteod tuleks kvalifitseerida KarS § 201 lg 2 p 1 ja 3 järgi, s.o usaldatud vara ebaseaduslikult enda kasuks pööramisena, mis on toime pandud isiku poolt, kes on varem toime pannud omastamise ja kelmuse, kuivõrd eelnevalt on süüdistatav toime pannud ka KarS § 209 järgi kvalifitseeritavad teod, ja mis on toime pandud ametiisiku poolt. KarS § 201 lg 2 p 1 tunnust kohus süüdistuse formuleeringule ise lisada ei

saa, kuivõrd täiendava kvalifitseeriva tunnuse lisamine raskendaks süüdistatava olukorda ning seda saaks teha vaid KrMS § 268 lg 2 sätestatud korras süüdistust muutes. Kuivõrd süüdistust muudetud ei ole, peab kohus süüdistatava süüdi tunnustama KarS § 201 lg 2 p 3 ettenähtud kuriteo toimepanemises.

Mis puudutab subjektiivset külge, siis peab kohus vajalikuks märkida, et süüdistatav on ministrina samas ministeeriumis töötanud korduvalt ning talle on teada kõik ametihüved ja -kitsendused. Samamoodi on talle teada riigi vara valitsemist ja eelarveliste vahendite kasutamist puudutavad normatiivaktid. Vastasel juhul ei saaks ta ministrina Vabariigi Valitsuse seadusest tulenevaid ja temal lasuvaid ülesandeid täita, s.h otsustada eelarveliste vahendite kasutamise üle, valvata eelarve otstarbelise kasutamise üle, vastutada riigivara säilimise ja heaperemeheliku kasutamise eest ning teha otsustusi eelarveliste vahendite kasutamiseks. Lisaks sellele on süüdistatav pidanud vajalikuks rõhutada seda, et tal on kõrgem juriidiline haridus. Seega teadis süüdistatav temale süüks arvatud süütegusid toime pannes oma vastutusala ja oli ka ilmselges teadmises teo keelatusest ning kuivõrd süüdistatav on ka juriidilise kõrgharidusega, oli ta teadlik ka teo karistatavusest.

Käesoleval juhul on süüdistatav, kasutades ära ministeeriumi töötajaid töövälise ülesannete täitmiseks oma eraeluliste ja olmeküsimuste lahendamisel, kasutas süüdistatav temale avaliku ülesande täitmise tagamiseks usaldatud tööjõudu ja ministeeriumi vara, pöörates ministeeriumi palgafondist tasustatud töötajate töö enda kasuks selliselt, et töötajad täitsid tema ametiväliselt antud ülesandeid ministeeriumist saadava töötasu arvelt. Samamoodi andis ta korraldusi ürituse korraldamiseks ministeeriumi ruumides, luues mulje kui ministeeriumi üritusest ja pidas selle varjus oma sünnipäeva, lastes külaliste toitlustamise eest tasuta ministeeriumil ministeeriumi eelarveliste vahendite arvelt, millega pööras ministrile kui ametisikule avalike ülesannete täitmiseks usaldatud vara enda kasuks. Seejuures on tegemist olukorraga, kus toidu tellimine, kogu ürituse organiseerimine delegeeriti Q, kes süüdistatava korraldusi täites ürituse organiseeris ning kuivõrd tegemist oli eelarves ministri n.ö kulurea arvelt arve tasumisega, kooskõlastas selle kantser G, kes viidi eksitusse eelarveliste vahendite kasutamise õigusvastasest ja omakasu eesmärgist. Seega on tegemist vahendliku täideviimisega, kuivõrd süüdistatav kasutas ära ministeeriumi ametnike alluvussuhet ministrile ja oma võimupositsiooni, mis andis talle võimaluse anda korraldusi süüteo toimepanemiseks selliselt, et ärakasutamissuhtes ära kasutatavad ametnikud ei saanud aru teo õigusvastasusest. Kuigi ministeeriumi puhul on tegemist juriidilise isikuga, on kannatanuks riik, mistõttu isegi juhul, kui ametisik, kes on riigi esindaja, annab loa riigi rahaliste vahendite omastamiseks, on tegemist ametisikule avalike ülesannete täitmiseks usaldatud vara omastamisega, kuivõrd ametisik on teo toime pannud õigusvastaselt, s.o KVS § 3 lg 1 p 2, 3, 4 ja KVS § 5 lg 1, 2, 3 sätestatud keelde rikkudes ja RVS § 8 lg 1 ja § 10 lg 1 sätestatud kohustusi eirates.

Seetõttu leiab kohus, et süüdistatav pani temale inkrimineeritud teod toime vähemalt otsese tahtlusega, kuivõrd oma ametiseisundist ja sellega kaasnevast teadmismisvajadusest tulenevalt teadis süüdistatav, et ta teostab süüteo koosseisule vastava asjaolu ja ta tahtis või vähemalt mõõnis seda.

Seetõttu asub kohus seisukohale, et Mailis Reps pani Eesti Vabariigi teadus- ja haridusministrina, s.o ametisikuna, toime temale usaldatud Haridus- ja Teadusministeeriumi eelarveliste vahendite ebaseaduslikult enda kasuks pööramise kokku summas vähemalt 3388 eurot, s.o KarS § 201 lg 2 p 3 järgi kvalifitseeritava kuriteo.

2.2. KarS § 209 lg 2 p 2 järgi toimepandud teod

KarS § 209 lg 1 näeb ette vastutuse teisele isikule varalise kahju tekitamise eest tegelikelt asjaoludest teadvalt ebaõige ettekujutuse loomise teel varalise kasu saamise eesmärgil.

2.2.1. Enda lapse välislahetuse kulud

Haridus- ja Teadusministeeriumi lähetusjuhendi (kr. toimik VIII, tl 123-127) punktis 1 on märgitud, et juhendiga sätestatakse ministeeriumi ametnike ja töötajate lähetusse saatmine,

vormistamine, kulude hüvitamine, päevarahade maksmine ja aruandlus korraldus. Juhendis ei ole mainitud lähetatavate lähedasi, seega seda ka ei reguleerita.

Välislähetuskorralduse kohaselt oli Mailis Repsil 05.01.2019 kuni 12.01.2019 visiit Ameerika Ühendriikidesse, lähetuse eeldatavad kulud kokku 7834 eurot (kr. toimik I kd, tl 80-82). Kirjavahetustest CWT Estonia reisibüroo töötaja K. T. ja L. L. HTM-ist nähtub, kuidas detsembris 2018. aastal plaaneriti ja kooskõlastati HTM-i delegatsiooni lähetust Ameerikasse (kr. toimik III kd, tl 3-20, 21-45, 46-52). Planeeritud reisi pilet Tallinnast Ameerika Ühendriikidesse ja tagasi Euroopasse sülelapsele ehk C. R. le maksis 493,95 eurot (kr. toimik III kd, tl 23) ning ministri ja tema lapse C. R. piletite ümbervormistamisega oli lapse pileti eest lisanduv kulu 282,20 eurot (kr. toimik III kd, tl 46). CWT esitas vastavad arved L. L.: 20.12.2018 arve nr 2019 1409729 C. R. nimele summas 530,45 eurot (koos käibemaksuga), maksetähtajaga 31.12.2018 ja arve nr 14.01.2019 arve nr 2020 140299 C. R. nimele summas 282,20 eurot, maksetähtajaga 17.02.2019 (kr. toimik III kd, tl 55-56).

K. T. CWT-st saatis L. L. 07.02.2019 e-kirja, milles ütleb, et raamatupidamise andmetel on C. R. arve nr 2019 1409729, summas 530,45 eurot, tasumata ning L. L. lubab sellele tähelepanu pöörata (kr. toimik IV kd, tl 68-69, 70). K. T. tuletab 19.02.2019 taas meelde, et mõlemad C. R. puudutavad arved on tasumata ning L. L. 19.02.2019 vastab, et see on piinlik ja lubab taas arveid meelde tuletada (kr. toimik IV kd, tl 70-73). K. T. tuletab arveid meelde 07.03.2019, 05.04.2019 (kr. toimik IV kd, tl 73-75, 76-77).

CWT raamatupidaja M. K. ja HTM-i töötaja L. L. i kirjavahetuse (kr. toimik III kd, tl 53-54) kohaselt saatis M. K. 10.04.2019 arved ja meeldetuletuse, et Mailis Repsi poolt on arved tasumata, L. L. lubab talle isiklikult need arved viia ja vabandab. M. K. tuletab 22.04.2019 uuesti tasumata arveid meelde, L. L. palub makse lõpptähtajaks panna 30. aprill ja ütleb, et sel päeval just tuletas seda teemat nõunikule meelde. L. L. palub 30.04.2019 Qil arvete kohta uurida, viitab, et need on ajast kui W nendega tegeles (kr. toimik IV kd, tl 78-79). Q edastab 02.05.2019 tasumata arved Mailis Repsile, kirja sisuks „Mulle saadeti selline info.“ (kr. toimik V kd, tl 92-94).

CWT müügidirektori E. B. kirjade (kr. toimik III kd, tl 57-59) kohaselt leiab ta 02.05.2019 olukorra lahendamise ühe variandina teha arved ümber HTM-ile, kuna sealt telliti ning 06.05.2019 annab M. K. le teada, et ta oli L. L. rääkinud, kelle palve oli teha arved HTM-ile ja segadus olevat tekkinud xxxx vahetusest, lubati reisibüroole ära maksta. 07.05.2019 M. K. ka edastab L. L. ringi tehtud arved (kr. toimik III kd, tl 60-62). Saadetud arvete summad ja kirjeldus on samad, mis algselt saadetud arvetel, reisijaks on märgitud vaid Reps, ilma eesnimeta ning arvete numbrid on 2020 1403628 ja 2020 1403629 (kr. toimik III kd, tl 63-64). HTM tasus vastavad arved 28.05.2019 (kr. toimik III kd, tl 65-66).

Fitek väljavõtte kohaselt oli mõlema arve kinnitusringil mh G (asendades Ri), M. M., K. P.-M. (kr. toimik I kd, tl 154-15, 156).

L. L.-K. ütluste kohaselt välislähetuste korras ei olnud reguleeritud lähedaste kaasa võtmine, see ei olnud keelatud ja seda tehti. Lähedase kulud pidi katma lähetatav, ministrium seda ei tee. Kui lähetatavaks oli Mailis Reps, siis kulud kooskõlastatakse ministri nõunikuga, nendeks oli olenevalt ajast kas W või Q. Kuivõrd 2017-2020 reisis Mailis Reps koos imikuga, kellele ei ole võimalik võtta reisivast vanemast eraldi piletit, siis võeti reisibüroolt pakkumine ka imikule, arve esitatakse büroo poolt lapse eest ministrile kui eraisikule. Lähetus Ameerikasse oli 2019. aasta jaanuaris, kaasas olid mh tema, Mailis Reps, ministri laps, xxxx W. Ministril ja ta lapsel tekkisid lähetuse ajal lisakulud seoses lennuklassi muutmisega. Lisakulude eest esitati ministri eest arve ministriumile, lapse eest Mailis Repsile kui eraisikule. Mõni kuu pärast reisi pöördus reisibüroo tema poole ja teavitas, et eraisikule ehk Mailis Repsile esitatud arve on tasumata ning edastas selle informatsiooni W. Mõni aeg hiljem pöördus reisibüroo uuesti samal põhjusel tema poole, edastas info uuesti kas W või tööle naasnud Q ja saatis ka arved uuesti, mitmel korral printis arved välja ja edastas need kas ministri nõunikule või abile. Seejärel tuli Q tema kabinetti ja esitas suuliselt palve, et arved vormistataks ümber ministriumi nimele.

Eeldab, et see palve tuli ministrilt. Q oli küsides ebalev (seda põhjusel, et tunnistaja hinnangul ei ole tegemist eetilise käitumisega). Tunnistaja vastas talle, et nii ei saa teha ja soovitas pöörduda reisibüroo poole. Mingi hetk hiljem pöördus Q tema poole sama palvega ja tunnistaja tundis end väga ebamugavalt, sest leiab, et ametnikud ei pea selliseid palveid täitma. Nõustus aga uurima reisibüroolt variante selle arvega tegelemiseks, kuid sai büroolt sama vastuse, et seda ei saa teha. Kui edastas reisibüroo vastuse Q survestati teda edasi, et leida lahendus, kuidas arve ministeeriumile vormistada. Tundis end survestatuna, sest leiab, et see ei olnud õige. Helistas reisibüroosse, kes samuti leidis, et see ei ole eetiline ega õige, millega ka tunnistaja nõustus. Tunnistajale oli esitatud palve Qi poolt vormistada arve HTM nimele ilma nimeta ja reisibüroo lõpuks vastumeelselt nõustus tegema arve ümber nii, et eemaldada lapse eesnimi ja arvele jäi ainult perekonnanimi. Edasi liikusid arved kooskõlastamisele ja need tasuti. Arvete ümbervormistamisest andis Q teada e-kirja teel ja saatis talle ka arved. Kui Q tuli tema juurde konkreetsete palvetega arved ümber teha, oli tema eeldus, et minister on arved kätte saanud ja palve tuleb ministrilt, mida omakorda võttis tunnistaja kui korraldust, sest see ei olnud arutelu (03.03.2022 kohtuistung protokoll).

W ei mäleta, et oleks C. reisiarvetega kokku puutunud. Reisikindlustuse osas eeldab, et selle pidi tasuma minister (27.05.2022 kohtuistung protokoll). E-kirjavahetuse kohaselt W lubab Mailis Repsile saata C. kindlustusearve (kr. toimik VIII kd, tl 35).

Qi ütluste kohaselt 2019. aasta Ameerika reisiga tegeles ministri xxxx W, tasumata olid C. lennupiletite arved. Kui tema oli ministri xxxx, siis alati iga kord kui C. oli kaasas, edastas ta last puudutavad arved Mailis Repsile, kes ka arved tasus. Kui tunnistaja sai teada, et arve on maksmata, läks ministriga rääkima, tuletas seda ministrile meelde ja andis talle ka need arved. Ei mäleta täpselt aga vist alates veebruari kuust, maksmine venis, reisibüroolt tuli meeldetuletusi ja tuletas seda mitmeid kordi ministrile meelde, tundus, et see kestis pikalt, kuna teema ise oli vastik. Minister selgitas talle, et nõunikul W oli sel teemal mingi kokkulepe kantsler T. V.uga, aga sel hetkel ei töötanud seal enam ei xxxx ega kantsler. Minister vaatas arvet ja ütles, et see on suur summa ja see on nõuniku ja kantsleri tegemata töö, W asi, nõunikul oli kantsleriga selle osas kokkulepe, ütles, et ta seda uuriks ja edasi läks vestlus teiste teemade peale. Tunnistaja eeldas, et minister ootab, et ministeerium tasuks need arved. Arutasid sellel teemal L., kumbki ei teadnud mida teha. Teab, et L. rääkis ka ministriga ja mingil hetkel tuli L. info, et see on tasutud ja sellega ei pea enam tegelema. Ei tea, kelle soovil arved ümber tehti, eeldab, et see oli ministri soov aga ei saa seda 100% väita. Arved jõudsid kindlasti Mailis Repsi kätte, esimesel võimalusel edastas need vastavalt e-kirja väljatrükkidele 02.05.2019 ministrile (21.03.2022, 25.03.2022 kohtuistung protokollid).

M. K. ütluste kohaselt suhtles ta L. L.-K.ga, kellega telefoni teel suheldes sai aru, et Mailis Reps ei ole nõus arveid maksuma, ministeeriumi poolt oli soov, et arved ei jõuaks inkassosse ja sooviti, et leitaks mingi lahendus, kuidas saaks arveid muuta, korrigeerida nii, et ministeerium saaks arved tasuda. Selle peale ministeeriumist öeldi, et nad ei saa arveid tasuda, kuna arved on tehtud mitte nende töötaja nime peale ja siis tuli jutuks, et muuta arve sisus reisija nime. Ka E. B. oli L. L.-K.ga kontaktis ja andis nõusoleku arvete muutmiseks (23.05.2022 kohtuistung protokoll).

M. M.i ütluste kohaselt rahandusosakonna finantsarvestuse eksperdina käisid kõik ministeeriumi arved tema juurest läbi. Mailis Repsi jaanuari kuu lähetuse arveid vaadates märkas, et arved on esitatud mitu kuud pärast tekkimist. Küsis arve peal oleva kontaktisiku L. L.i käest täiendavat infot, kes vastas talle, et need arved olid jäänud kuhugi nõuniku postkasti ja tegemist on ministri lähetuse lisakuludega ja on kantsleriga kooskõlastatud. Samuti tekkis tal kahtlus, kas tegemist võib olla ministri lapse kuludega, kuid L. L. vastas, et tegemist on lisakuludega. Tavaliselt on arve peal ka inimese täisnimi, seal oli ainult perenimi. Seejärel palus, et L. L. oleks ka Fitekis kooskõlastusringis, millega ta kinnitaks nende arvete seonduvalt kokkulepet kantsleriga (06.09.2022 kohtuistung protokoll). M. M.i ütlusi kinnitab tema e-kirjavahetus L. L. (kr. toimik IV kd, tl 88).

Ga ütluste kohaselt oli tal Mailis Repsiga telefonikõne, kes ütles, et oli välissuhetel lasknud arved kinni maksta. Tema puutus arvetega kooskõlastusringil kokku, arvetel ei olnud C. nime. L. L.-K. selgitas talle, et need USA lähetuse arved olid seoses reisiplaanide kallinemisega või muutumisega. Kooskõlastusringil peab inimesi usaldama selles osas, et kõik need andmed ja dokumendid, mis on esitatud on õiged ja kulud on tehtud lähtuvalt sellest, mis ministeeriumi tegevuste elluviimiseks vaja on (07.04.2022 kohtuistung protokoll). R kinnitas pidevalt komanderingutega seotud kulusid ning leidis, et kui kulud kantslerini välja jõuavad, on need ka põhjalikult kontrollitud ja vastavad nõuetele (23.05.2022).

Seega L. L.-K. ütles kinnitavad Qi ja M. K. ütlused, et reisibürooga toimus suhtlus pikemat aega. Sellest oli teadlik ka Q, kes tasumata piletitest ka Mailis Repsiga rääkis. Q on Mailis Repsile arveid viinud ja saanud ka ministri poolse vastuse, et tegemist oli nõuniku ja kantsleri vahelise kokkuleppega. Sellest saab järeldada, et Q ja L. L.-K. omavahel ka suhtlesid ja seetõttu oskas L. L.-K. anda M. M.ile ka selgituse kantsleriga olnud kokkuleppest. Qi ütluste kohaselt sai ta aru, et Mailis Reps ei soovinud neid arveid maksta, väljendas, et need on liiga suured summad ja tema eesmärk oli leida võimalus kuidas HTM arved tasuks. Samuti ei tasunud Mailis Reps arveid ka siis kui Q oli need talle e-kirja teel edastanud 02.05.2019, millest ta sai aru, et arved on tema lapse C. nimele ja maksmise tähtaeg on ammu möödas. Mailis Reps, kasutades oma kõrgemat positsiooni pani nõunikud halba seisu, kus nad pidid leidma lahenduse arvete tasumiseks HTM-i vahenditest, sest väljendas, et tema neid ei tasu ning mõlemad tundsid end seetõttu halvasti, kuid nad ka ei teadnud mida muud teha ning lõpuks muudeti L. L.-K. reisibürooga suhtluse järgselt arved ära nii, et HTM ka arved tasuks. Seega viitas süüdistatav varasema nõuniku ja varasema kantsleri kokkuleppele, ning kuna mõlemad olid töölt lahkunud, siis nende tegemata jäänud tööle, kuivõrd väidetava kokkuleppe kohaselt ei pidanud tema seda kulu kandma ja kulu pidi kandma ministeerium. Süüdistatav ütles ka Qile, et summa on liiga suur ja tema seda ei tasu, mida kohus hindab ministri korraldusena asi korda ajada selliselt, et tema oma rahalisi vahendeid kulutama ei pea ning kuidas seda tehakse, teda ei huvita, kuid maksta peab ministeerium.

Mailis Reps ministrina, samuti olles käinud varasemalt paljudel välislähetustel ja ka koos oma lapse C. R.ga, oli teadlik, et lapse reisikulud peab tasuma ta ise. T. V.u ütluste kohaselt oli Jaapani lähetuse puhul ministriga kokkulepe, et lapse kulud tasub minister, temale teadaolevalt ka eraldi arve ministrile lapse kohta esitati ja ta ka selle eraldi tasus (20.05.2022 kohtuistung protokoll). Seda kinnitab ka CWT 12.01.2020 kiri menetlejale (kr. toimik III kd, tl 1), millest nähtuvalt esitatakse andmed selle kohta, milliseid reisisiteenuseid telliti 23.11.2016 kuni 20.11.2020 AS CWT Estonia kaudu ainult C. R.le. Kirjas viidatud 5 tellimusest ühe on tasunud A. R. ja kolm Mailis Reps ning ainult ühe tellimuse kaks arvet, mis on ka käesolevas kriminaalasjas tõendamisesemeks, on tasunud Haridus- ja Teadusministeerium. Taolised andmed viitavad üheselt sellele, et süüdistatav on teadlik kohustusest tasuda kaasas oleva lapse eest arved oma vahenditest.

Seega Mailis Reps, soovides ise lapsega seotud reisikulud mitte tasuda, lasi HTM-i ametnikul L. L.-K.l, leida lahendus, kuidas teha arved ümber nii, et arved saaks esitada HTM-ile, kes need ka tasuks. L. L.-K. ei saanud arvete muutmisest mingit isiklikku kasu ning täitis ministri väljendatud korraldust. Arvete ümber tegemisega kaasnes kulu põhjendatuse osas tegelikest asjaoludest ebaõige ettekujutuse loomine kooskõlastusringil, mh Rile (kes asendas Ga), kajastades isiklikku kulu USA reisiga seotud õiguspärasele hüvitamisele kuuluva kuluna. R teadmata, et tegemist on Mailis Repsi lapse reisikuludega, kuivõrd arvelt oli lapse eesnimi eemaldatud, pidades neid välislähetusega reisikuludeks, kinnitas arvete põhjendatuse ning arved tasuti HTM-i eelarveliste vahendite arvelt kogusummas 812,65 eurot.

Seega korraldas Mailis Reps varalise kasu saamise eesmärgil temale usaldatud ministeeriumi vara arvelt ministeeriumi huvidega vastuolus oleva ja enda ametiülesannete täitmisega mitteseotud reisikulude tasumise, luues vahendlikult varakäsituse teinud isikule teadlikult vale ettekujutuse kulude põhjendatusest, kattes isiklike kulutusi ja tekitades varakäsituse tagajärjena Eesti Vabariigile kahju kokku 812,65 eurot. Seejuures saab tunnistajate ütlustest

järeldada, et süüdistatav ei olnud nõus lapse reisimisega kaasnenud sõidukulu hüvitama, kuivõrd pidas seda liiga suureks ning sissenõudja oli sunnitud arve adressaati muutma selliselt, nagu oleks see seotud ministri enda reisikuluga, mitte tema lapse reisikuluga, mistõttu kulu kinnitamisel loodi kooskõlastusringi kooskõlastajatele mulje kulu põhjendatusest. Arve tasumise ja arve esitajaga seotud tunnistajate ütlustest saab järeldada, et pärast süüdistatava poolt arve tasumisest keeldumist ei julgenud keegi ka nõuda, et süüdistatav siiski arve tasuks ning ilmselgelt on selleks põhjuseks asjaolu, et kõik need ministeeriumi ametnikud olid teenistuslikus sõltuvuses süüdistatavast, s.t nende kuulekusest sõltus nende töökoha säilimine. Seega ei pannud süüdistatav süütegu toime ise, vaid vahendlikult, ning kasutades teo valitsemisel ära ministri võimupositsiooni, lõi olukorra, kus tema alluvuses töötavad ametnikud hakkasid otsima võimalusi ministri põhjustatud ja ministri poolt tasumisest keeldutud võlgnevuse tasumiseks sissenõudja surve tõttu ministeeriumi vahenditest, kuivõrd võlgnevus tekkis ministri lähetusse kaasa võetud lapse sõidukulust ja sisseostetud teenuse eest ministri poolt tasumata jätmisest.

2.2.2. Kohvimasina soetamine

Qi ütluste kohaselt 2019. aastal oli ministri soov, et soetataks Tallinna esindusse uus kohvimasin, mis oleks ainult juhtkonna kasutada. Samuti palus minister, et kohvimasinal oleks kindlad funktsioonid, sellised nagu riigikantselei masinal, et oleks funktsioonina piima temperatuuri muutmise võimalus. Q edastas kohvimasina soovi haldusjuht J. L. ja mingi aeg toodi kohvimasin Tallinna esindusse. Kahe-kolme päeva pärast palus minister kohvimasina xxxx kaasa anda, kohvimasin oli mustas prügikotis, xxxx viis selle Mailis Repsi koju. Tunnistaja rääkis sellest järgmisel päeval kantsleriga, kes seda justkui teadis ja sellele vastu ei olnud. Rohkem sellest kohvimasinast ei tea, kui seda, et kui minister lahkus ametist oli kohvimasin ministeeriumis tagasi (21.03.2022 kohtuistung protokoll). Kantsler selgitas, et kohvimasinat on vaja juhtkonna ja nende külaliste jaoks, et ei oleks sama masin, mis terve maja külalistele on mõeldud (08.04.2022 kohtuistung protokoll).

J. L. ütluste kohaselt tema hankis ministeeriumisse kohvimasina Jura X8, mis vahepeal alates 2019. aasta kevadest oli Mailis Repsi kodus. Q andis talle teada, et on vaja uut kohvimasinat juhtkonna tarbeks, räägiti ka mingitest kriteeriumitest, Q paigaldust ei soovinud ja tema jäi Joogiekspertide kontaktiks ja masin tarniti Tallinnasse. Hiljem kuulis Xilt, et minister sai endale nüüd koju kohvimasina, ei võetud pakendistki välja ja oli selle ministri koju viinud. Põhjenduseks tõi selle, et minister oli öelnud, et kodukontoris tehakse palju tööd. Sel ajal ei olnud neil veel väikevarade arvele võtmise ja arvepidamise korda, see tehti 2019. aasta sügiseks. Masin toodi ministeeriumisse Tallinna esindusse tagasi, millal täpselt ja kelle poolt, ta ei tea. Praeguseks on masin Tartu esinduses. 2017-2020 aastatel ei olnud kellelgi kaugtöö kodutööl kohvimasinat ja ei ole ka praegu (04.03.2022 kohtuistung protokoll). Tunnistaja ütlusi kinnitavad J. L. ja Joogiekspert OÜ esindaja vaheline kirjavahetus (kr. toimik III kd, tl 93-95), mille kohaselt küsis 10. mail 2019 J. L. kohvimasinat, millel oleks võimalik piimatemperatuuri muuta ning otsustab Jura X8 masina kasuks, palub seda ilma paigalduseta ja viia Tallinna esindusse, kus vastuvõtjaks on Q. Kohvimasina eest esitati arve summas 2100 eurot, mis tasuti HTM-i poolt (kr. toimik III kd, tl 91-92, 96-97).

X viis 2019. aastal Mailis Repsile koju kohvimasina. Q ütles talle, et Mailis Reps lasi enda äranägemise järgi endale kohvimasina osta ning Q andis palve edasi osakonnajuhatajale J. L.. Kui kohvimasin ministeeriumisse jõudis, siis järgmisel päeval tuli käsk see ministrile koju viia. Tunnistaja võttis pakendis masina laost, pani musta prügikoti sisse ja viis ministrile koju. Hiljem toas käies nägi, et masin oli kööki üles pandud (08.04.2022 kohtuistung protokoll).

Joogiekspert OÜ väljastas 13.05.2019 HTM-ile arve Jura X8 Platin eest summas 2100 eurot (kr. toimik III kd, tl 92), kooskõlastajateks J. L., K. P.-M., M. M., R (asendades Ga) (kr. toimik II kd, tl 124).

G on andnud ütlusi, et kooskõlastust andes ta teadis, et see kohvimasin läheb Mailis Repsi kodukontorisse, oli varem temaga juttu olnud, pigem lõõpimisena, et kohvimasin võiks kodus

olla (06.05.2022 kohtuistungil protokoll). Taoline selgitus viitab sellele, et sel teemal tehti nalja, pakkudes riigi vara kasutamise otstarbe osas üle, kuid ei peetud sellist varianti tõsiseltvõetavaks ning ilmselgelt ei pidanud G sellist asjade võimalikku käiku reaalseks ja tegu oli lõõpimisega.

Seega Mailis Repts, soovides endale koju kohvimasinat, mille eest tasutaks HTM-i eelarvelistest vahenditest, avaldas Q soovi (koos täpsemate masina funktsioonide ja omanduste kirjeldusega) kohvimasin soetada selgitades, et seda on vaja ainult juhtkonnale kasutamiseks. Nii said sellisest kohvimasina soetamise põhjusest aru ka kantsler ja J. L.. Kohvimasin telliti, arve tasuti HTM-i eelarvelistest vahenditest ja masin tarniti ministeeriumisse, kust xxxx selle aga 1-3 päeva pärast viis Mailis Repsi koju. Ministeeriumi poolt ei olnud ette nähtul kodutööl töötavatele inimesetele kohvimasinat. Sellise tegevusega tekitas Mailis Repts HTM-i ametnikele ebaõige ettekujutuse, milleks kohvimasinat vaja on ning võttis selle enda isiklikku kasutusse. Seejuures ei nähtu kohtulikult arutamisel uuritud tõenditest, et kohvimasinat oleks saanud kasutada need, kellele see väidetavalt mõeldud oli, s.o juhtkond, v.a minister ise, kes seda masinat vaid kodustes tingimustes ja teiste juhtkonna liikmete teadmata kasutada sai.

Kohvimasina kulu põhjendatuse osas tegelikest asjaoludest ebaõige ettekujutuse loomine kooskõlastusringil, mh Rile (kes asendas Ga), kajastades kohvimasina soetamist õiguspärasele hüvitamisele kuuluva kuluna, võimaldas kohvimasina soetamist muul otstarbel ja kasutamist väljaspool ministeeriumi ruume, kuigi masina ostmist põhjendati vajadusega kasutada seda just ministeeriumi ruumides. R, teadmata, kuhu kohvimasin soetatakse, kinnitas arve põhjendatuse ning arve tasuti HTM-i eelarveliste vahendite arvelt kogusummas 2100 eurot.

Puutuvalt kohtulikult arutamisel tõstatatud spekulatsioonidesse selle kohta, et kuna Mailis Repts kohvi ei joonud, siis ei olnud talle seda kohvimasinat ka vaja ning M. Repsi sõnade kohaselt oli talle üldse üllatuseks, et masin tema juurde jõudis, siis peab kohus vajalikuks märkida, et sellel, kas Mailis Repts kohvi jõi või ei joonud, ei ole süüküsimuse lahendamise seisukohast mingit tähtsust. Ka ei saanud M. Reptsile, vastupidiselt kohtuistungil väidetule, olla üllatuseks kohvimasina ilmumine tema juurde koju, kuivõrd muudest kogutud ja kohtuistungil kontrollitud tõenditest nähtuvalt kirjeldas ta Qile, millist masinat ta koju soovib ja andis teada, millised funktsioonid sellel olema peavad. Sellistele nõudmistele vastav kohvimasin telliti ja sellise kohvimasina M. Repts ka endale koju sai. Kriminaalasjas on üheselt tuvastatud, et kohvimasin soetati ministeeriumi rahaliste vahendite arvelt viidates juhtkonna vajadusele ministeeriumi ruumides. Üheselt on tuvastatud ka see, et vaidlusalune masin M. Repsi koju jõudis ja ta võeti seal ka kasutusele. Kohtuistungil üle kuulatud xxxx Y, kes M. Repsi juures tihti oli, selgitas, et jõi seal kohvi ja suuremad lapsed ka rääkisid, et jõid. Seejuures on kaitsjad püüdnud saada tunnistajatelt kinnitust selle kohta, et M. Repts jõi teed ning tunnistajad on seda ka kinnitanud. Samas, arvestades vaidlusaluse kohvimasina funktsioone võib asuda seisukohale, et kohvimasinaks saab seda seadet pidada seetõttu, et sellega on muude funktsioonide kõrval võimalik ka kohvi valmistada. Samas on sellel masinal võimalik valmistada erinevaid teesid, kuumutada vett, piima jne ning valmistada ka muid jooke. Näiteks on Ü. N. selgitanud, et jõi kohvi ja lapsed jõid kakaod (09.06.2022 kohtuistungil protokoll). Mis puudutab aga seda, et väidetavalt M. Repts üldse kohvi ei joonud, siis on ka see väide ümber lükatud Qi ütlustega (21.03.2022, 08.04.2022 kohtuistungil protokollid), mille kohaselt minister jõi mingil ajal kohvi, aga üldiselt sellist, millel palju piima, e cappuccino või latte ning ta on ise ministrile kohvi viinud. Samas võimaldas see seade ka selliste rohke piimaga kohvijookide valmistamist, s.t vastas täielikult süüdistatava ja tema pereliikmete nõudmistele.

Kohtuliku arutamise ajal on püütud seadme koju viimist põhjendada ka kaugtöö vajadusega, kuid kohtu arvates ei ole kuuma või külma joogi valmistamiseks ettenähtud seade vajalik töövahend või hädavajalik seade, mille olemasolul töö tegemata jääb. Kohvimasinaga on väga keeruline kaugtööd teha, kui just mitte võimatu. Seega selle seadme koju toomise põhjendamine kaugtöö tegemise vajadusega ei ole asjakohane, kuivõrd kohvimasin ei ole kaugtöö tegemist võimaldav või abistav seade või vahend. Kohtuistungil üle kuulatud tunnistajate ütluste kohaselt olid enne M. Reptsil kodus kohvikeetja n.n mulksutaja ja veekeetja, millega seni hakkama saadi. Samas ilmnes M. Repsi ülekuulamisel, et hiljem, pärast vaidlusaluse seadme

ministeeriumile tagastamist on ta endale ikkagi sarnase seadme koju soetanud. Seega on süüdistatav sellise seadme kodus olemist hakanud pidama vajalikuks, mis kaudselt ka kinnitab seda, et ta pidas sellise seadme kodus olemist ja kasutamist vajalikuks.

Seega korraldas Mailis Reps varalise kasu saamise eesmärgil temale usaldatud ministeeriumi vara arvelt ministeeriumi huvidega vastuolus oleva ja enda ametiülesannete täitmisega mitteseotud kulu tasumise, luues varakäsituse teinud isikule teadlikult vale ettekujutuse kulu põhjendatusest ministeeriumi tarbeks, kattes isiklike kulutusi ja tekitades varakäsituse tagajärjena Eesti Vabariigile kahju summas kokku 2100 eurot. Kohus peab vajalikuks märkida ka selle episoodi puhul seda, et süüdistatav ise ei tellinud kohvimasinat, ei võtnud seda ministeeriumi ruumides vastu, ei viinud seda koju ega võtnud seda ka kodus vastu. Süüdistatav, kasutades oma ministri ametikohast tulenevat võimupositsiooni, laskis tema soovidele vastava kohvimasina tellimuse edastada oma alluval teisele tema alluvast ametnikule, kes kohvimasina tellis ning seejärel laskis endale alluval ametnikul selle kohvimasina üle anda temale alluvale xxxx, kes selle kohvimasina talle koju tõi. Kuivõrd KarS § 209 lg 1 tähenduses on süütegu lõpule viidud kannatanul kahju tekkimisega, tekkis varalise kahju hetkel, mil ministrile alluv ametnik, kes oli eksimusse viidud kohvimasina vajalikkusest ja kasutuse eesmärgist, arve maksmise heaks kiitis ja varakäsituse tegi. Selline käitumine viitab sellele, et süüdistatav laseb kõik süüteokoosseisulised asjaolud toime panna temale alluvatel ametnikel, kasutades ära temal seoses ministri ametiga kaanevat võimupositsiooni ja ametnike alluvussuhet, mis annab talle suuremad võimalused ministeeriumi vara käsutada varalise kasu saamise eesmärgil varakäsituse õigust omavaid isikuid tegelikest asjaoludest eksimusse viies.

2.2.3. Restoranis Mon Repos peetud sünnipäeva kulud

Qi ja Mon Repose restorani esindaja vahelise kirjavahetuse koos lisadega (kr. toimik III kd, tl 111-121) kohaselt tellis Q 6 käigulise õhtusöögi 13. jaanuaril 2019, algusega kell 19.00, inimeste arv 30. J. L. allkirjastas 07.01.2020 HTM-i nimel arve tasumise kohta garantiikirja. Mon Repos esitas arve summas 2762,50 eurot, mille HTM 20.01.2019 tasus.

Õiendi (kr. toimik III kd, tl 161-164) kohaselt saadeti aadressilt minister@htm.ee 07.01.2020 kokku 29 inimesele e-kiri pealkirjaga „Kutse 13. jaanuar kell 19.00“ restorani Mon Repos. Adressaatide hulgas olid Tallinna Linnavalitsuse töötajaid, ministreid, riigikantselei töötajaid, riigikogu liikmeid, kes kõik olid Keskerakonna liikmed.

Külalistele saadeti kutse sisuga „Armas sõber! Mul on uue aasta ja uue eluaasta alguse vahel ainult kolmteist päeva. See on nii lühike aeg, et korraga saab tähistada mõlemat. Oled oodatud esmaspäeval 13. jaanuaril kell 19.00 restorani Mon Repos, Narva mnt 92. Parimate soovidega Mailis PS Kingitus ei suurenda minu heameelt ja tänulikkust, et sa tuled. Soovi korral võid panustada põrandakella fondi.“ (kr. toimik V kd, tl 163).

Qi ütluste kohaselt minister palus, et ta paneks Mon Repos restorani kinni, telliks toidud ja saadaks kutsed. Minister ütles inimeste arvu, nimed (seal oli valitsuse liikmed, riigikogu liikmed, Tallinna linnavalitsuse liikmeid, volikogust oli ka tema arust inimesi) ja menüüst valis õhtuks toidud. Ministriga koos koostasid kutse, kingisooviks oli põrandakell. Tunnistaja oli arve kooskõlastamise ringil, kuna ei teadnud, mida sinna kirjutada, küsis asekanclerilt ja kanclerilt, kes ütlesid, et ta paneks, et tegemist oli kancleri vastuvõtuga, et selle saaks tasuda kancleri eelarve realt (21.03.2022 kohtuistung protokoll).

Garantiikirja kohta selgitas J. L., et kinnitas ürituse garantiikirja dokumendi haldussüsteemis PINAL teadmata, et tegemist oli sünnipäevaga, kancleril ja teistel osakondadel on toimunud üritusi, kus garantiikiri on vaja allkirjastada ja ta on seda teinud (04.03.2022 kohtuistung protokoll).

Ga ütluste kohaselt Mailis Reps selgitas talle, et tegemist oli ministri vastuvõtuga, erinevad ministrid pidid mingisuguse regulaarsusega korraldama selliseid üritusi ja kutsutakse vastavaid partnereid. Kuna oli sünnipäeva paiku, siis oli tähistamine ja ka kokkusaamine aga mitte sünnipäeva pidu (27.04.2022 kohtuistung protokoll).

Mon Repos OÜ väljastas 13.01.2020 toitulustamise arve summas 2762,50 eurot (kr. toimik II kd, tl 131), mis sai ministeeriumis kinnitatud, kinnitusringil Q on kommentaariks lisanud, et „Kantsleri vastuvõtt, meie majast kolm inimest, ülejäänud mujalt. Tasuda kantsleri eelarvest.“. Kooskõlastus ringil oli ka G (kr. toimik II kd, tl 132, 133).

Kaitsjad leiavad, et tegemist oli aga ministri vastuvõtuga, mille sisu oli rangelt tööine, mida korraldati koalitsioonis olevate pingete tõttu väljaspool Stenbocki. Regulaarseid kohtumisi korraldati keskerakondlastega Tallinna linnas ja Vabariigi Valitsuses, Mon Repos osalesid veel ka Riigikogu ja Tallinna Linnavolikogu keskerakondlastest liikmed. Juubilarile sooviti õnne elementaarsest viisakusest, kuna üritus sattus Mailis Repsi sünnipäeva peale. Kohtu hinnangul näitavad aga tõendid vastupidist. Välja saadetud kutses oli selgelt välja toodud, et tegemist on sünnipäevaga, viide oli kingitusele ning inimesi oli kutsutud tähistama. Ei olnud ühtegi viidet regulaarsele kokkusaamisele, arutelu teemadele seoses pingetega valitsuses ja poliitika maastikul laiemalt. Samuti on arusaamatu kaitsjate väide, et viide kingitusele oli suunatud vaid fraktsiooni liikmetele ja polnud mõeldud Vabariigi Valitsuse või Linnavalituse liikmetele, sellekohast viidet ei olnud kutses toodud ja jääb mõistetamatuks, kuidas kingisoovi selliselt tõlgendada. Kõik said ühesuguse kutse ja kutses ei olnud märgitud, et pörandakella fondi panustagu ainult fraktsiooni liikmed. Samuti on kaitsjad leidnud, et Mailis Reps ürituse korraldamisega rohkem ei tegelenud kui edastas nimekirja kutsutavatest ja andis teada turvakaalutlustest. Tunnistaja Q on selgitanud, et koos ministriga koostasid kutse nagu ka samal päeval toimunud sünnipäevale HTM ruumides, kutsete erinevus oli viide pörandakellale ja selle peale ei saanud Q ise tulla. Samuti valis süüdistatav välja menüü. Q on suhtluses Mon Repos restoraniga ka maininud, et „sain nüüd vahepeal korraldajatega täpsustada“, seega täpsustas ta vahepeal Mailis Repsiga ürituse üksikasju.

Seega Mailis Reps, soovides pidada restoranis Mon Repos erakonnakaaslastega sünnipäeva, mille eest tasutaks HTM-i eelarvelistest vahenditest, palus ta Qil kooskõlastada üritus restoranis ja lõi kantsler Gale kulu põhjendatuse osas eksliku ettekujutuse öeldes, et tegemist oli ministri vastuvõtuga. Mailis Reps pidi HTM-i ministrina olema kursis ministeeriumi eelarveliste vahendite kasutamise põhimõtetega, mille jaoks on arengukulud või kantsleri kulud ette nähtud ning olema teadlik, et tal lasub kohustus valitseda riigivara eesmärgipäraselt, otstarbekalt, säästlikult ja heaperemehelikult. Sünnipäeva kulude ministeeriumi poolne hüvitamine ei ole kuidagi ministeeriumi praktikaks, kuna tegemist ei ole tööga seotud kuluga ning seda ei saa ka pidada töötajatele korraldatud ürituse motivatsiooni kuludena. Kui jätta kõrvale sünnipäev ja lähtuda sellest, et tegemist on uue aasta tähistamisega, siis ei peaks siiski kutsujale kingitusi tooma, ka mitte raha pörandakella jaoks. Ka uue aasta tähistamiseks ei oleks saanud sellist üritust korraldada. Seejuures nähtub aga kutsutute nimekirjast ja kohtuistungil üle kuulatud tunnistajate ütlustest, et kõik kutsutud olid Keskerakonna liikmed. Seega tehti üritus erakonnakaaslastele, ükskõik siis kas uue aasta või sünnipäeva tähistamiseks. Selline asjaolu aga viitab üheselt sellele, et ministeeriumi eelarveliste vahenditega tasuti erakondliku ürituse korraldamise eest. Kohus leiab, et ministeerium, ka Haridus- ja Teadusministeerium või mõni muu ministeerium ei pea ega või kulutada eelarvelisi vahendeid erakonna ürituste rahastamiseks, olge see erakond kasvõi koalitsioonierakond, kuivõrd selline kulu ei kattu riigivara valitsemise põhimõtetega. Erakondade rahastamine toimub muudel alustel, kuid erakondade rahastamist või erakondadele soodustuste või hüvede loomist ei saa teha valitsusasutuste rahaliste vahendite arvelt, kuivõrd see on vastuolus eelarveliste vahendite kasutamise eesmärgiga.

Ürituse kulu põhjendatuse osas lõi Mailis Reps tegelikest asjaoludest ebaõige ettekujutuse kooskõlastusringil, lastes ürituse korraldamist kajastada õiguspärasele hüvitamisele kuuluva kuluna, millest G kui vastutav kooskõlastaja sattus eksimusse. G teades, et tegemist oli ministri vastuvõtuga kinnitas arve põhjendatuse ning arved tasuti HTM-i eelarveliste vahendite (kantsleri arengukulud) arvelt kogusummas 2762,50 eurot.

Seega korraldas Mailis Reps varalise kasu saamise eesmärgil temale usaldatud ministeeriumi vara arvelt ministeeriumi huvidega vastuolus olevat ja enda ametiülesannete täitmisega

mitteseotud kulu tasumise, luues varakäsituse teinud isikule teadlikult vale ettekujutuse kulu põhjendatusest, kattes isiklike kulutusi ja tekitades varakäsituse tagajärjena Eesti Vabariigile kahju summas kokku 2762,50 eurot.

Kohus peab vajalikuks veel kord märkida, et kõigile kutsututele saadeti ühesugune kutse ning ei tehtud vahet fraktsiooni liikmete või teiste erakonnakaaslaste vahel. Kohtuistungil üle kuulatud T. K. selgitas, et temal oli kalendrisse märgitud üritus kui Mailis Repsi sünnipäev Mon Repos, Narva mnt 92. Seevastu K. K. suutis meenutada vaid seda, et ta seal üritusel käis, kuid mitte midagi enam. J. A. ei olnudki võimalik selget vastust saada selle ürituse osas või kuidas ta selle ürituse eesmärgist võis aru saada. Seevastu teadis K. S. väita, et Mailis Repsil oli sünnipäev, oli ka juubel, kindlasti viidi ka lilli, kuid sünnipäeva ei tähistatud. Samal üritusel käinud A. O. selgitustest sai järeldada, et ta sellel üritusel viibis, kuid midagi rohkemat kui paari inimese kohaolekut ta ei mäletanud, kuid viisaka inimesena ta kindlasti lilled viis, kuid sünnipäeva seal kindlasti ei tähistatud ning kohalolnud isikuid sidus erakondlik suhe. T. A. selgituste kohaselt ta üritusel osales ning viis Mailis Repsile ka sünnipäeva puhul lilli, kuid tegemist oli tema arvates tööüritusega ja arutati päevakajalisi teemasid. T. T. selgituste kohaselt kui inimesel oli lähipäevil sünnipäev, siis ikka inimest õnnitleti, kuid seltskond kattus suures osas sellisega nagu poliitilistel üritustel. M. K. on kohtuistungil andnud segaseid selgitusi ürituse kohta, kuid on märkinud, et koosviibimise põhjuseks oli Mailis Repsi sünnipäev, kuhu minekuks sai ta kutse sama päeva hommikul Mailis Repsilt. Arvestades üritusel osalenud ja ülekuulatud tunnistajate selgitusi ja külalistele saadetud kutses märgitud isikute nimekirja, saab järeldada, et kõik kutsutud olid eranditult Keskerakonna liikmed. Mitmed kohtuistungil üle kuulatud tunnistajad selgitasid, et nad küll said kutse, kuid üritusele ei läinud. Kohtu arvates viitab n.ö kuupäevaline kokkusattumine (13.01.), kutse sõnastus, vihje pörandakella fondi panustamise kohta üheselt sellele, et tegemist oli kutsega sünnipäeva tähistamisele ja ka sünnipäevalapsele kingituse tegemisele. Asjaolu, et kutsutud olid vaid erakonna liikmed, viitab sellele, et kutsuja soovis sünnipäevapidu teha ainult n.ö olulisel positsioonil olevatele erakonnaliikmetele nagu eelnevalt oli tehtud üritus haridusala töötajatele ja allasutuste esindajatele. Kohtuistungil üle kuulatud teiste tunnistajate ütlustest saab järeldada ka seda, et sugulastele tegi süüdistatav sünnipäevapeo kodus. Seega eraldas süüdistatav oma juubeli tähistamiseks erineva taustaga isikud eraldi ürituste vahel ning ka kulud jaotati erinevate ürituste puhul erinevalt, s.o erinevast allikast. Tuleb küll tõdeda, et valdava osa kulude kandmine jäeti Haridus- ja Teadusministeeriumi kanda ning loodetavasti kandis kodus peetud sünnipäeva kulud sünnipäevalaps ise. Kohtuistungil kõlanud väited selle kohta, et Mon Repos räägiti vaid tööjuttu, ei muuda kohtu arvates ürituse sisu. Kuna kokku tulid sünnipäeva kutsele reageerides eranditult sama erakondliku kuuluvusega isikud, siis on eeldatav, et isikutel on ühised huvid ja ühised probleemid ja nendest räägitaksegi. Tavapärast kui sünnipäeva tulevad tähistama sama eriala või sama huviga inimesed, siis räägitaksegi kas ainult tööst või ühisest huvist. Seega teemade valik, s.h koalitsiooni probleemide lahkamine saigi olla põhiliseks teemaks, kuid mitte kokkutulemise põhjuseks. See aga ei välista sünnipäeva tähistamist, milleks kõik eeldused loodud olid.

2.2.4. WRC Rally Estonia kulud

Välislähetuskorralduse kohaselt oli Mailis Repsil 04.09.2020 kuni 05.09.2020 lähetus WRC rallile, lähetuse eeldatavad kulud kokku 400 eurot (kr. toimik I kd, tl 83-85). Kuluaruande kohaselt olid ministri majutuskulud 330,28 eurot (kr. toimik I kd, tl 149-150), Pallase hotellis majutuse eest kahes toas esitati arve 360 eurot, koos käibemaksuga (kr. toimik I kd, tl 151). C käis siselähetuskorralduse (kr. toimik II kd, tl 89) kohaselt siselähetusel 04.-05.09.2020 Tartus, WRC Rallil, siselähetuse majutuskulud oli 120 eurot (kr. toimik II kd, tl 94, 123), mis tasuti HTM-i eelarvelistest vahenditest (kr. toimik II kd, tl 94, 126).

Vastusest nõudekirjale (koos lisadega kr. toimik III kd, tl 98-110) nähtub, et K. S. palus broneerida toa Mailis Repsile ning teise toa tema lastele (R. R., E. R., K. R. R., H. R. R. ja F. R.). Kõik toad maksid 180 eurot öö. Edastati ka ministri auto number ja paluti parklapääset.

Qi ütluste kohaselt oli Riigikantselei poolt majutus ja tema Tartu halduse poole pealt organiseeris xxxx majutuse. Mailis Repsil olid lapsed kaasas. Alguses said aru, et majutuse eest tasub riigikantselei, aga kui arve tuli, panid nad selle lähetuskorralduse juurde. Arve tulles andis sellest ministrile teada, minister ütles, et järelikult ikkagi nad saatsid arve, siis läheb tasumisele. Ta ei pannud tähele, et arvel oli kaks tuba, sellepärast saatis selle maksmisele. Eeldas, et kui lastele oli eraldi tuba, oleks ka eraldi arved tulnud. Arved maksti HTM-i poolt ära (21.03.2022 kohtuisutngi protokoll).

Ci ütluste kohaselt käis ta rällil ministri, tema 3-4 lapse ja Qiga. Kui Tartusse jõudsid, läksid teised Pallase hotelli, tema ise otsis üles Haridusministeeriumi Tartu hoone. J. L. näitas talle, kus tema ööbimine on (23.08.2022 kohtuisutngi protokoll). J. L. ise teab lähetusest nii palju kui C talle rääkis, et viib ministri lastega rällit vaatama. Seega otsisid xxxx majutuse ja kui arve tuli, siis selle ka kinnitas (04.03.2022 kohtuisutngi protokoll).

Haridus- ja Teadusministeeriumi lähetusjuhendi (kr. toimik VIII, tl 123-127) punkti 2 kohaselt on lähetus teenistuja suunamine teenistus- või tööülesande täitmiseks või koolitusele väljaspool alalist teenistus- või töökoha asukohta kindlaks määratud ajavahemikuks. Punkti 4 kohaselt lähetusi korraldades jälgitakse ressursside (raha, tööaeg jms) vastutustundlikku ja säästlikku kasutamist.

Mailis Reps oli teadlik, et WRC Rally Estonia külastus ei ole teenistuselähetus, kuivõrd selle raames ei teostanud Mailis Reps ministrina avalikku võimu ning seega ei ole kooskõlas riigivara valitsemise põhimõtetega, mistõttu puudus seaduslik alus majutuskulude tasumiseks HTM eelarveliste vahendite arvelt. Samuti ei olnud tal õigust mitte tööülesannetega seoses kasutada ministeeriumi xxxx teenuseid. Juba laste kaasavõtmine viitab sellele, et süüdistatav veetis vaba aega. Asjaolu, et Mailis Reps oma sõnade kohaselt vestles kohapeal n.ö oluliste isikutega, tehes teene Eesti Vabariigile, ei ole aluseks lugeda seal viibimist tööülesande täitmisena, milleks oleks vaja vormistada siselähetus. Oluliste isikutega suhtlemisest on rääkinud vaid süüdistatav, kuid mingeid andmeid konkreetsete oluliste isikute, nende olulisuse, kohaolu jne kohta kohtule esitatud ei ole. Seega on tegemist tõendamata väitega, millega kohus arvestada ei saa.

WRC Rally Estonia korraldamine oli arusaadavalt Eesti jaoks oluline sündmus, mis oli ka osaliselt riigi poolt rahastatud. U. A. ütluste kohaselt külastusprogrammi raames väljastasid nad kutsed mitte ainult valituse liikmetele, vaid kõigile olulistele inimestele, kes olid riigi poolt seotud. Külalised olid oodatud oma peredega (06.12.2022 kohtuisutngi protokoll). Seega on arusaadav, et ürituse korraldustiim tahab toetuse eest tänada, saates tähtsamatele isikutele ja nende lähedastele kutsed, st, et külalised saavad osaleda üritusel tasuta, võttes kaasa ka pereliikmed. See aga ei tähenda, et kutsutute jaoks oleks tegemist teenistus- või tööülesandega ja kaasa võetud pereliikmetel, s.h alaealistel lastel ei ole võimalik teenistus- või tööülesandeid täita ja riiki esindada.

Ürituse kulu põhjendatuse osas lõi Mailis Reps tegelikest asjaoludest ebaõige ettekujutuse kooskõlastusringil, kajastades üritusel osalemist õiguspärasele hüvitamisele kuuluva kuluna, millest sattus G eksimusse. G teades, et tegemist oli ministri siselähetusega, kinnitas arve põhjendatuse ning arve tasuti HTM-i eelarveliste vahendite arvelt summas 360 eurot. Samuti oli tegelikest asjaoludest ebaõige ettekujutuse saanud J. L. sattunud eksimusse, et tegemist oli siselähetuse kuluga ning kinnitas arve põhjendatuse ning xxxx majutuse arve tasuti HTM-i eelarveliste vahendite arvelt summas 120 eurot. Seejuures jäi tähelepanuta, et minister käis seal koos lastega, kellele ei saa laieneda siselähetusega kaasnevad kulud ja nende hüvitamine ministeeriumi poolt, sest lähetada saab vaid ministeeriumi töötajat, kelleks süüdistatava lapsed ilmselgelt ei olnud. Kui minister peab lähetusse vajalikuks kaasa võtta oma lapsed, peab ta oma lastega seotud kulu ise tasuma, kuivõrd lastel puudub igasugune teenistuslik või tööõiguslik suhe ministeeriumiga ja seda olenemata sellest, keda või kuidas ürituse korraldaja osalejaid kutsub. Ürituse korraldajal puudub õigus teha otsustusi ministeeriumi lähetuskulude tasumiseks, mistõttu ei saa ka kulude hüvitamisel lähtuda kutsel märgitud isikute nimekirjast või märkest pereliikmete osalemiseks antud loa kohta. Seejuures lähetati ministrit sõidutama ka

ministeeriumi xxxx, kelle majutuskulu samuti hüvitati, kuigi tegemist ei saanud olla siselähetusena ja xxxx lähetamine oli samamoodi vastuolus HTM kantsleri 02.07.2018 käskkirjaga kinnitatud HTMi lähetusjuhendi põhimõtetega, kuivõrd süüdistatava ja tema laste WRC Rally Estonia külastus ei kvalifitseerunud teenistuselähetusena ja süüdistatav ei teostanud seal ministrina avalikku võimu ja lähetusjuhendis sätestatud põhimõtted ei temale ega tema lastele ei laienenud. Sellest tulenevalt puudus alus nii Mailis Repsi, tema laste kui ka xxxx majutuskulude tasumiseks ministeeriumi arvelt. Ometigi edastas Estonian Events MTÜ arve 360 eurot ulatuses ja Maastikuarhitektuuri Büroo OÜ arve 120 eurot ulatuses tasumiseks HTM-le, millest oli süüdistatav ka Qi kaudu teadlik ja laskis selle ministeeriumil ära maksta.

Sellest saab üheselt järeldada, et Mailis Reps korraldas varalise kasu saamise eesmärgil temale usaldatud ministeeriumi vara arvelt ministeeriumi huvidega vastuolus oleva ja enda ametiülesannete täitmiseks mitteseotud kulu, s.o lähetuse tekkimise ja tasumise, luues varakäsituse teinud isikule teadlikult vale ettekujutuse kulu põhjendatusest, lastes katta siselähetusena vormistatud isiklike kulutusi ja tekitades varakäsituse tagajärjena Eesti Vabariigile kahju summas kokku 480 eurot.

Ülalviidatud episoodide osas kuulati kaitsjate taotlusel üle mitmeid tunnistajaid, s.h U. L., A. R., E. V., E. G. jt, kuid ainult U. L. ütlused puudutasid süüdistuses märgitud süüteo asjaolusid ning seejuures oli tunnistaja ilmselgelt kutsutud selleks, et ta räägiks tunnistajast L. L.-K. kui valelikust ja tõusiklikust inimesest ning Xist kui suure suuga mehest, kes rääkis teisi ministeeriumi töötajaid taga. Seega oli U. L. tunnistajana ülekuulamise eesmärgiks kõigutada kohtuistungil üle kuulatud L. L.-K. ja Xi kui tunnistajate usaldusväärust. Samas andis sama tunnistaja ise pikalt selgitusi selle kohta, kuidas ta lähetustel või üritustel Mailis Repsi last hoidis kui Mailis Reps esines või oma tööd tegi ja ministeeriumis või kodus Mailis Repsi lapsi õppimises järele aitas. E. G. ütlustest tulenes asjassepuutuvat informatsiooni vaid selles osas, et ta kohtus korduvalt Mailis Repsiga, ka enda kodus ja alati tõi Mailis Repsi kohtumisele Mailis Repsi xxxx. Seega saavutati nende tunnistajate küsitlemisega süüdistatuse toetamine. Mis puudutab nende tunnistajate ütlusi, kelle ütlustest ei ilmnenu tõendamiseseme asjaolusid, ei saa kohus nende tunnistajate ütlustega arvestada, kuivõrd need tunnistajad ei vasta tunnistaja mõistele KrMS § 66 lg 1 tähenduses, mistõttu tuleb nende tunnistajate ütlused tõendikogumist välja jätta.

Kokkuvõtteks. Kohus ei nõustu aga prokuratuuri käsitlusega, et punktis 2.2. toodud nelja teo puhul on tegemist jätkuva süüteoga. Riigikohus on märkinud, et hindamaks, kas tegemist on õiguslikult ühe või mitme erineva teoga, tuleb esmajoones tähelepanu pöörata selle teo objektiivsele avaldumisele. Ühe teoga teoühtsuse mõttes on tegemist siis, kui mitu olemuselt sarnast käitumisakti on kantud ühisest tahtlusest ja nad on ajalis-ruumilise läheduse tõttu üksteisega sellisel määral seotud, et kogu käitumine on kolmandale isikule objektiivselt vaadeldav ühtse, kokkukuulava teona. Teisiti väljendatuna tähendab see, et õiguslikus mõttes on ühe teoga tegemist siis, kui koosseisu realiseerimisele suunatud osateod kujutavad endast objektiivse kõrvaltvaataja jaoks loomuliku elukäsitluse järgi ühtset käitumist (vt Riigikohtu kriminaalkollegiumi 21. oktoobri 2004. a otsus asjas nr 3-1-1-99-04 - RT III 2004, 28, 306, p 10.4). Käesoleval juhul heidetakse Mailis Repsile ette oma enda lähedase lähetuskulude, koju kohvimasina soetamise, mitte tööalase ürituse majutuskulude ning sünnipäeva kulude katmist HTM-i vahendistest. Kohus ei saa nõustuda, et tegude puhul on tegemist oma olemuselt sarnaste käitumisaktidega, kuna kõik teod on toime pandud erinevatel viisidel ja erinevatel eesmärkidel ja asjaoludel. Samuti ei ole teod ajalis-ruumiliselt tihedalt seotud, sest lähetus toimus 2019. aasta alguses, kohvimasin soetati 2019. aasta kevadel, sünnipäeva pidu korraldati 2020. aasta alguses ning ralli toimus 2020. aasta septembris. Kohtu hinnangul ei ole antud teod vaadeldavad kui üks kokkukuuluv tegu ja tingimused selleks ei ole täidetud. Jätkuva süüteo puhul on tegemist vähemalt kahe teoga, mis on suunatud ühe ja sama objekti vastu, hõlmatud ühise tahtlusega ja suunatud ühtse kuritegeliku tagajärje põhjustamisele või eesmärgi saavutamisele ning need teod on eraldatud üksteisest lühikese ajavahemikuga. Seega peavad jätkuva süüteo osateod olema suunatud sama objekti vastu ja sarnasel viisil toime pandud. Seejuures peavad need osateod olema eraldiseisvalt koosseisupärased, õigusvastased ja

süülised ning neid osategusid saab lugeda ühtseks teoks kui osateod on kantud ühtsest tahtlusest. Jätkuva süüteo korral on oluline ühtne tahtlus, mis võimaldab konkreetset üksiktegu vaadelda eelnenud ja lõpule viidud süüteo jätkuna. Nõue, et jätkuvaid tegusid peab hõlmama ühtne tahtlus, tähendab, et toimepanija tahtlus hõlmab enne konkreetse osateo lõpuleviimist järgmist tegu. Süüdistatavale inkrimineeritud süütegude kogum ülalkirjeldatud tingimustele ei vasta. Kriminaalasjas kogutud tõenditest saab küll teha üldistavaid järeldusi süüdistatavale omase eluviisi kohta, kuid pelgalt eluviis ei võimalda hinnata neid erineval ajal erineval viisil ja erinevatel asjaoludel toime pandud tegusid jätkuva süüteona. Seega on tegemist korduvate kuritegudega KarS § 209 lg 2 p 1 tähenduses ja süüdistatavale inkrimineeritud süüteod tuleks kvalifitseerida KarS § 209 lg 2 p 1 ja 2 järgi, s.o teisele isikule varalise kahju tekitamisena tegelikest asjaoludest teadvalt ebaõige ettekujutuse loomise teel varalise kasu saamise eesmärgil, mis on toime pandud isiku poolt, kes on varem toime pannud omastamise ja kelmuse, kuivõrd eelnevalt on süüdistatav toime pannud ka KarS § 201 järgi kvalifitseeritavad teod, ja mis on toime pandud ametiisiku poolt. KarS § 209 lg 2 p 1 tunnust kohus süüdistuse formuleeringule ise lisada ei saa, kuivõrd täiendava kvalifitseeriva tunnuse lisamine raskendaks süüdistatava olukorda ning seda saaks teha vaid KrMS § 268 lg 2 sätestatud korras süüdistust muutes. Kuivõrd süüdistust muudetud ei ole, peab kohus süüdistatava süüdi tunnistama KarS § 209 lg 2 p 2 ettenähtud kuriteo toimepanemises.

Mis puudutab subjektiivset külge, siis peab kohus vajalikuks märkida, et süüdistatav on ministrina samas ministeeriumis töötanud korduvalt ning talle on teada kõik ametihüved ja -kitsendused. Samamoodi on talle teada riigi vara valitsemist ja eelarveliste vahendite kasutamist puudutavad normatiivaktid. Vastasel juhul ei saaks ta ministrina Vabariigi Valitsuse seadusest tulenevaid ja temal lasuvaid ülesandeid täita, s.h otsustada eelarveliste vahendite kasutamise üle, valvata eelarve otstarbelise kasutamise üle, vastutada riigivara säilimise ja heaperemeheliku kasutamise eest ning teha otsustusi eelarveliste vahendite kasutamiseks. Samamoodi on süüdistatav teadlik kuidas toimub ministeeriumi huvides kantud kulu vormistamine, lähetuste vormistamine ning kulude põhjendatuse ja tasumise kooskõlastusringid, s.t ka see, kes peavad kelle kulu kooskõlastama ja ilma kelle kooskõlastuseta kulu heaks ei kiideta. Samamoodi on ta teadlik sellest, et ministeeriumi rahalisi vahendeid saab kasutada vaid ministeeriumi ülesannete täitmiseks, mitte enda ja erakonna kulude vähendamiseks. Lisaks sellele on süüdistatav pidanud vajalikuks rõhutada seda, et tal on kõrgem juriidiline haridus. Seega teadis süüdistatav temale süüks arvatud süütegusid toime pannes oma vastutusala ja oli ka ilmselges teadmises teo keelatusest ning kuivõrd süüdistatav on ka juriidilise kõrgharidusega, olid olemas ka kõik eeldused selleks, et ta on teadlik ka teo karistatavusest. Seetõttu leiab kohus, et süüdistatav pani temale inkrimineeritud teod toime vähemalt otsese tahtlusega, kuivõrd oma ametiseisundist ja sellega kaasnevast teadmishajadusest tulenevalt teadis süüdistatav, et ta teostab süüteokoosseisule vastava asjaolu ja ta tahtis või vähemalt mõõnis seda.

Seega pani Mailis Eesti Vabariigi teadus- ja haridusministrina, s.o ametiisikuna, toime Eesti Vabariigile varalise kahju tekitamise tegelikest asjaoludest teadvalt ebaõige ettekujutuse loomise teel varalise kasu saamise eesmärgil, s.o KarS § 209 lg 2 p 2 järgi kvalifitseeritava kuriteo.

3. TSVIILHAGI

Kannatanu Eesti Vabariik Haridus- ja Teadusministeeriumi kaudu esitas kohtueelsel menetlusel süüdistatava Mailis Repsi vastu tsiviilhagi tekitatud varalise kahju nõudes kokku summas 118 819,77 eurot ja viivis alates hagi esitamisest kuni kohtuotsuse tegemiseni kindlas summas ning edasi kuni kohustuse kohase täitmiseni VÕS § 113 lg 1 teises lauses sätestatud määras (kohtutoimik I kd, tl 21-27). Kohtuistungil jäi kannatanu esindaja esitatud tsiviilhagi juurde.

KrMS § 37 lg 1 kohaselt on kannatanu füüsiline või juriidiline isik, kellele on kuriteoga või süüvõimetu isiku poolt õigusvastase teoga vahetult tekitatud füüsilist, varalist või moraalselt kahju. Võlaõigusseaduse (VÕS) § 1043 kohaselt teisele isikule (kannatanu) õigusvastaselt

kahju tekitanud isik (kahju tekitaja) peab kahju hüvitama, kui ta on kahju tekitamises süüdi. Vastavalt VÕS § 1045 lg 1 p 5 sätetele on kahju tekitamine õigusvastane eelkõige siis, kui see tekitati omandi rikkumisega. Kahju hüvitamise eesmärk on VÕS § 127 lg 1 kohaselt kannatanu asetamine olukorda, mis oleks võimalikult lähedane olukorrale, milles ta oleks olnud, kui kahju hüvitamise aluseks olevaid asjaolusid ei oleks olnud ning lõike 4 kohaselt peab isik kahju hüvitama üksnes juhul, kui asjaolu, millel tema vastutus põhineb, on kahju tekkimisega sellises seoses, et tekkinud kahju on selle asjaolu tagajärg. Lähtuvalt VÕS § 128 lg 1-3 võib hüvitamisele kuuluv kahju olla varaline või mittevaraline. Varaline kahju on eelkõige otsene varaline kahju ja saamata jäänud tulu. Otsene varaline kahju hõlmab eelkõige kaotsiläinud või hävinud vara väärtuse või vara halvenemisest tekkinud väärtuse vähenemise, isegi kui see tekib tulevikus, ning kahju tekitamisega seoses kantud või tulevikus kantavad mõistlikud kulud, sealhulgas mõistlikud kulud kahju ärahoidmiseks või vähendamiseks ja hüvitise saamiseks, muu hulgas kahju kindlaks tegemiseks ja kahju hüvitamisega seotud nõuete esitamiseks. Vastavalt VÕS § 132 lg 1 sätetele asja hävimisest või kaotsiminekest tekkinud kahju hüvitamise kohustuse olemasolu korral tuleb maksta hüvitis, mis vastab uue samaväärse asja soetamiseks tehtavatele mõistlikele kulutustele. Vastavalt VÕS § 1045 lg 1 p 5 on kahju tekitamine õigusvastane eelkõige siis, kui see tekitati kannatanu omandi või sellega sarnase õiguse või valduse rikkumisega ja VÕS § 1045 lg 1 p 7, 8 kohaselt on kahju tekitamine õigusvastane eelkõige siis, kui see tekitati seadusest tulenevat kohustust rikkuva käitumisega ja heade kommete vastase tahtliku käitumisega.

Tsiviilhagi kohaselt seisneb Eesti Vabariigile Haridus- ja Teadusministeeriumi kaudu tekitatud varaline kahju HTM töötajate kasutamine isiklikes huvides (summas 70 561,34 eurot), HTM ametiauto kasutamine isiklikes huvides (summas 40 507,31 eurot), HTM kütusekaardiga tankimised ametiülesannetega mitteseonduvalt (summas 120,32 eurot), Mailis Repsi 13.01.2020 sünnipäeva pidamise kulude kandmine HTM eelarvest (summas 5 950 eurot), kohvimasin Jura X8 Platin omandamine HTM arvelt MR isiklikuks kasutamiseks (summas 1 560,80 eurot) ja HTM arvelt 2020. aastal WRC Rally Estonia ürituse külastamine (summas 120 eurot).

Esmalt võtab kohus seisukoha varalise kahju osas seoses HTM töötajate kasutamine isiklikes huvides. Kohus on eelnevalt jõudnud järeldusele, et Mailis Reps on kasutanud HTM-i töötajaid vähemalt ajavahemikul 15.03.2017 kuni 21.11.2020 tööülesannetega mitte seotud korralduste ja ülesannete täitmiseks. Kohus nõustub kannatanu esindajaga selles, et on ebaselge, kas töötajad X, C, Q, Y, F ja W, keda Mailis Reps kasutas oma isiklike asjade ajamiseks, täitsid lisaks üldse töölepingujärgseid ülesandeid ja kui jah, siis millises mahus, siis ei saa nende tööd ja töölepingujärgset tasustamist üheselt pidada vaid Mailis Repsi isiklikes huvides tehtuks. Seejuures on osade xxxx puhul tegemist n.ö poliitiliste nõunikena, kes suunati sinna erakonna poolt ja kes tegelesid poliitiliste küsimuste lahendamise ja juhul, kui minister vahetus, lahkusid need nõunikud ka töölt, s.t n.ö poliitilised nõunikud ei olnud ministeeriumi alalised töötajad. Samamoodi on ebaselge, kas eelnimetatud töötajatele makstud lisatasud, tulemustasud, preemiad jm olid täies ulatuses või osaliselt seotud Mailis Repsi isiklike asjade ajamisega. Kannatanu esindaja on kahju suuruse arvestamisel võtnud aluseks selle, et perioodil 10.03.2017-21.11.2020 on süüdistatav rikastunud vähemalt summas 1 589,22 eurot kuus (selle perioodi keskmine palgafond), seega kokku summas (44,4 kuud x 1 589,22 eurot =) 70 561,34 eurot. VÕS § 127 lg 6 ja TsMS § 233 lg 1 järgi antud kohtule võimalus hinnata kahju tekkimise kindlakstegemisel kahju suurust diskretsiooni alusel. Riigikohus on väljendanud seisukohta, et kahju ei saa jätta välja mõistmata üksnes seetõttu, et kahju täpset suurust on raske kindlaks teha (RKTKo 3 2 1 173 12, p 22). Antud juhul leiab aga kohus, et ka diskretsiooni alusel ei ole võimalik kahju suurust kindlaks teha. Töötajatest tunnistajate ütlustest ei selgu, millises ulatuses ja kui palju nad täpselt Mailis Repsi isikliku eluga seotud ülesannetega tegelesid. Tunnistajate ütlused on oma sisu poolest pealiskaudsed ja neist ei ole võimalik tuvastada ka süüdistatava erahuvides toimunud tegevuste regulaarsust. Seejuures annab mõni tunnistaja enda ja teiste töötajate kohta ütlusi, millest saaks järeldada, et konkreetsed ministeeriumi ametnikud tegelesidki ainult süüdistatava eraelu korraldamisega ning teised tunnistajad annavad samade

asjaolude kohta ütlushi, pisendades enda ja teiste töötajate kokkupuudet süüdistatava pereelus osalemisel miinimumini või olematuks. Seega on samade asjaolude kohta erinevad tõendiallikad andnud diametraalselt erinevaid ütlushi. Kohtule ei ole esitatud ka muid tõendeid, mille kaudu ligilähedastki kahju saaks tuvastada või määratleda. Kohus ei saa lähtuda n.t töönädala töötundidest protsentuaalselt, erinevatel aegadel olid tööl erinevad töötajad, mingil perioodil nende tööaeg ka kattus, ei ole võimalik kindlaks teha kui mitu tundi nädalas ja kas nad koos või eraldi täitsid Mailis Repsi poolt antud ülesandeid, mis olid tema isiklikes huvides. Samuti on töötajad selgitanud, et vahepeal nad tegelesid lastega oma töö kõrvalt ja said samal ajal ka tööd teha. Ei ole tuvastatav, millises ulatuses ja mil määral üks või teine trenni viimine ja seal olemine või ministeeriumi ruumides laste järgi vaatamine või nende kooliülesannetega aitamine oli ainult lastega tegelemine või osaliselt ka täideti sel ajal tööülesandeid. Rääkimata sellest, et ei ole tuvastatav millistel kuupäevadel, koolivaheaegadel, lasteaiavabadel päevadel, laste haigestumise ajal, ka mõnel nädalavahetusel või õhtustel aegadel väljaspool tööaega antud ülesannetega tegeleti. Samuti ei ole tuvastatav, kas tulemustasusid maksti töötajatele just eraülesannete või tööülesannete täitmise eest või selle eest, et töötaja suutis teha mõlemat, kasutades nende ülesannete täitmiseks nii tööaega kui ka töövälise aega. Seega leiab kohus, et kuivõrd ei ole võimalik kulu mahtu tuvastada kolme ja poole aastase perioodi jooksul töötajate kasutamises isiklikuks otstarbeks, ei kuulu tsiviilhagi antud nõudes rahuldamisele, kuivõrd pelgalt oletuslikul alusel tehtud arvutustega ei saa võimalikku kahju suurust tuvastada, kuivõrd tehtavas tehtes on liiga palju muutujaid, mis ise ajas muutusid. Ka diskretsioonile ei ole kohtul võimalik tugineda, sest ka diskretsiooni kasutamine eeldab võrreldavaid andmeid, mida kohtule käesoleval juhul esitatud ei ole. Arvestades vaidlusaluste isikute tunnistajana kohtuistungil antud ütlushi sisu, ei ole võimalik seda ka ligikaudselt tuvastada. Küll on kohus seisukohal, et tegemist on kuluga, mis ületab 200 euro piiri, mida saab kasutada süüte kvalifitseerimiseks, kuid mitte kahju tuvastamiseks ja välja mõistmiseks.

KrMS § 38¹ lg 1 p 1 sätestab, et kannatanul on õigus esitada kahtlustatava, süüdistatava või tsiviilkostja vastu tsiviilhagi, mille kohus vaatab läbi kriminaalmenetluses. Kannatanu võib tsiviilhagis esitada nõude, kui nõude eesmärk on kriminaalmenetluse esemeks oleva teoga rikutud kannatanu hüveolukorra taastamine või heastamine, kui selle nõude aluseks olevad faktilised asjaolud kattuvad olulises osas menetletava kuriteo tehiooludega ja kui sellist nõuet oleks võimalik läbi vaadata ka tsiviilkohtumenetluses. Seega HTM ametiauto kasutamisega isiklikes huvides seotud nõuet summas 40 507,31 eurot ei saa kohus rahuldada, kuivõrd ametiauto kasutamist isiklikeks sõitudeks ei ole süüdistusaktis sisuliselt kajastatud, rääkimata sellest, et sellega oleks kahju tekitatud. Süüdistusaktis on asutud seisukohale, et Horvaatia ja Soome erasõitudeks kasutas Mailis Reps tema kui ametiisiku kasutuses olnud ametiautot Mercedes Benz reg.nr xxxx ning seda omakasu eesmärgiga. Enda sõiduauto kasutamisega kaasneb välismaareisiga turuväärtust vähendav amortiseerumine ja läbisõidu kasv ning rendiauto kasutamisega kaasneb rendikulu. Vastavalt KVS § 5 lg 2 ja § 17 taoline avalikku vahendi enda huvides omakasu eesmärgil kasutamine, millega kaasneb avaliku huvi seisukohast ebavõrdne ja põhjendamatu eelis, on kvalifitseeritav väärteona. Juhindudes KarS § 2 lg 3 ja § 3 lg 5 antud väärtegu iseseisvalt ei menetleta, kuna nii kütuse tankimine ja kasutus erasõiduks välisriigis kui ametiauto kasutus välisriigis on tihedas omavahelises ajalises ja ruumilises seoses, mistõttu käsitletavad ühe ja sama teona. Seega on kütusekaardi kasutamine ja ametiautoga seonduv võimalik kahju loetud üheks teoks, lugedes seda tegu jätkuva teona koos teiste süüksarvatud tegudega, kuid kohus loeb kütusekaardi kasutamisega tekitatud kahju selle suuruse tõttu väärteoks ega saa seda siduda ametiauto kasutamisega kui süüdistusaktis märgitud väärteoga või sellega kaasneva kahjuga. Teadupärast ei saa kohus kriminaalmenetluses väärteosja menetleda ja väärteoga tekitatud kahju hüvitamise toimub hoopis VTMS § 7 sätestatud korras. Seega katkeb süüdistusaktis tekitatud seos teo ja kahju vahel ning süüdistusaktis ei ole ka märgitud kui suurt kahju süüdistatav ametiautot erasõitudeks kasutades võis tekitada. Seejuures on süüdistusaktis süüdistatavale ette heidetud ametiauto välismaa reisidega seonduvalt, s.o reisiks Soome ja Horvaatiasse, kuid kannatanu on esitanud nõude, mis hõlmab sõiduki kogu kasutamise aega, mis väljub süüdistuse piiridest ja ei kattu menetletava kuriteo asjaoludega.

Kannatanu võttis kahjuarvestuse puhul aluseks Mercedes Benz reg nr xxxx igakuise liisingutasu, millele lisandub HTM poolt tegelikult kantud kulu kütusele, hooldusele, kindlustusele jmt perioodil 15.03.2017-21.11.2020. Nõude alus ei kattu ei süüdistatavale süüks arvatud kuriteo (väärtuse) tehiludega ega ka süüdistatavale esitatud süüdistusega ja sel põhjusel tuleb antud nõue jätta rahuldamata.

Samuti on kannatanu esitanud nõude HTM kütusekaardiga tankimisel ametiülesannetega mitteseondult tekkinud kulu summas 120,32 eurot. Kohus on eelnevalt jõudnud järeldusele, et kütusekaardi kasutamise puhul on tegemist väärtusega KarS § 218 lg 1 mõistes ehk varavastase süüteoga väheväärtusliku varalise õiguse vastu ja seega lõpetab kriminaalmenetluse KrMS § 199 lg 1 p 1 ja § 274 lg 1 alusel Mailis Repsile inkrimineeritud kütusekaardi isiklikuks otstarbeks kasutamise süüteo (p 2.1.2.). Kuivõrd kohus lõpetab selle süüteo osas kriminaalmenetluse, ei saa kohus selles osas tsiviilhagi rahuldada.

Esitatud tsiviilhagis nõuab kannatanu Mailis Repsi 13.01.2020 sünnipäeva pidamise kulude kandmine HTM eelarvest, kokku summas 5 950 eurot (HTM-is 3188 eurot ja Mon Repos 2762,50 eurot) väljamõistmist. Siin kannatanu ise arvutab varalise kahju 50 sendi võrra väiksemaks. Kuivõrd kohus on eelnevalt jõudnud järeldusele, et Mailis Reps lasi oma sünnipäeva kulud kanda ministeeriumi arvelt ja selleks ei olnud tal seaduslikku õigust, pani ta toime kahe erineva süüteona omastamise ja kelmuse ning kuna kahju tekkis kannatanul kuriteo toimepanemise tulemusena, kuulub nõue sünnipäevade korraldamise kuludega seoses VÕS § 1043 ja § 1045 lg 1 p 5 alusel (summas 3188 eurot) ja VÕS § 1043 ja § 1045 lg 1 p 7, 8 alusel (summas 2762,50) rahuldamisele täies ulatuses ja süüdistatavalt kannatanu kasuks väljamõistmisele.

Samuti nõuab kannatanu kohvimasina Jura X8 Platin Mailis Repsi poolt isiklikuks kasutamiseks kokku hoitud kulu summas 1 560,80 eurot väljamõistmist. Hageja lähtub Jura X8-ga seonduva kahjuarvestuse puhul olukorrast, kus kohvimasin oleks tarbija poolt ostetud järeelmaksuga ning võtab kahju aluseks järeelmaksu summa ühes kuus. VÕS § 128 lg 2 sätestab, et varaline kahju on eelkõige otsene varaline kahju ja saamata jäänud tulu. Antud juhul ei ole tegemist kannatanu saamata jäänud tuluga. VÕS § 128 lg 3 sätestab, et otsene varaline kahju hõlmab eelkõige kaotsiläinud või hävinud vara väärtuse või vara halvenemisest tekkinud väärtuse vähenemise, isegi kui see tekib tulevikus, ning kahju tekitamisega seoses kantud või tulevikus kantavad mõistlikud kulud, sealhulgas mõistlikud kulud kahju ärahoidmiseks või vähendamiseks ja hüvitise saamiseks, muu hulgas kahju kindlaks tegemiseks ja kahju hüvitamisega seotud nõuete esitamiseks. Kriminaalasjas kogutud ja kohtule esitatud tõendite kohaselt tagastati kohvimasin ministeeriumi valdusesse ning 08.03.2021 seisuga on see Haridus- ja Teadusministeeriumi Tartu esinduses Munga 18 (kr. toimik III kd, tl 132-139). J. L. sõnul kasutavad masinat ministeeriumi teenistujad ja külalised (ehk masin töötab) ja tema teada ei ole masin hoolduses käinud (vt samas). Varaline kahju kannatanul peab lähtuma varakäsitusest, mille tagajärjel kannatanu varaline seis halveneb. Varaline kahju tõendatakse kannatanu varakäsituse eelse ja järgse varalise seisu võrdlemisega. Seega saanuks kannatanu kohvimasina osas nõuda kahju hüvitamist vaid vara väärtuse halvenemisest tuleneva kahju mõttes. Antud juhul on vara taas kannatanu valduses ning vara halvenemist või väärtuse vähenemist ei ole kannatanu poolt tõendatud. Seega ei saa kohus selles osas nõuet rahuldada ja kohus leiab, et nõude esitamisel on nõude esitaja lähtunud alusest, millele tugineda ei saa. Kokku hoitud kulu mõiste esitatud nõude alusel jääb kohtule arusaamatuks. Juhul, kui süüdistatav oleks endale tahtnud sellist seadet osta, saanuks ta seda teha, ostes seadme kauplusest, kuivõrd tema palk seda võimaldas. Kohtuistungil antud selgitusest tulenevalt ongi süüdistatav endale sarnase seadme soetanud. Seega kuna seade tagastati omanikule, saanuks kahju nõuda vaid vara halvenemisele või väärtuse vähenemisele viidates, esitades asjakohased tõendid vara väärtuse kohta enne ja pärast süüteo toimepanemist ning vara tagastamist.

Kannatanu nõuab ka HTM arvelt 2020. aastal WRC Rally Estonia ürituse külastamisega tekkinud kulu hüvitamist. Kohus on eelnevalt tuvastanud, et WRC Rally Estonia külastamise puhul ei olnud tegemist siselähetusega, mistõttu ei olnud ka õigustatud sellega seonduvate

kulude katmine HTM eelarve vahendistest. Ürituse külastamisega tekkis HTM-ile kulu Mailis Repsi ja tema laste majutuse eest 360 eurot ja neid üritusele sõidutanud xxxx C Eyladi majutuskulu 120 eurot. Seega tekkis kannatanule varaline kahju 480 eurot ja kuna see tekkis ühe teoga, on kahjusumma arvestatav kogusummana, mitte kahe eraldi summana. 17.11.2020 esitas Mailis Reps 04.-05.09.2020 lähetusega kaasnenud majutuskulude palgast kinnipidamise avalduse summas 360 eurot (kr. toimik I kd, tl 152-153) ja selles osas ka kannatanul nõudeid ei ole. Kuivõrd Ci osalemine rallil ja sellest tulenevalt tema majutuskulude tekkimine oli otseselt seotud 360 euro suuruse varalise kahju tekkimisega ning on põhjustatud sama teoga, on see 120 eurot osa 480 eurosest kahjust ning on põhjuslikus seoses Mailis Repsi poolt vale ettekujutamise tekitamisega, et tegemist oli siselähetusega ning HTM-i töötajate eksimusse viimisega, et vastav kulu ka HTM-i eelarvelistest vahenditest tasutakse. Seega on nõue põhjendatud ja tuleb rahuldada ning süüdistatavalt VÕS § 1043 ja § 1045 p 7, 8 alusel kannatanu kasuks välja mõista.

Kannatanu on esitanud kohtule ka viivise nõude. VÕS § 113 lg 1 alusel võib rahalise kohustuse täitmise viivitamise korral võlausaldaja nõuda võlgnikult viivitusintressi (viivis), arvates kohustuse sissenõutavaks muutumisest kuni kohase täitmiseni. Kuna kohus rahuldab kannatanu nõuded 6070 euro osas, on kannatanul õigus nõuda süüdistatavalt ka viivist. Kannatanu on esitanud tsiviilhagi taotlenud viivise väljamõistmist, kusjuures on kannatanu tsiviilhagi punktides 80 ja 81 asunud seisukohale, et kui rahalise kohustuse täitmise aeg ei ole kindlaks määratud, muu hulgas kahju hüvitamise nõude puhul, arvestatakse võlgnetavalt rahalt viivist alates ajast, mil võlausaldaja teatas võlgnikule oma nõudest või esitas raha sissenõudmiseks hagi. Kuivõrd kannatanu sai tekitatud kahjust ning kahju põhjustanud isikutest teada alles kriminaalasja materjalidega tutvumise käigus, puudus HTM-l võimalus kahju hüvitamise nõue varem esitada, mistõttu arvestab HTM kahjunõudelt viivist alates hagiavalduse esitamisest, s.o alates 06.09.2021.

Kohus asub seisukohale, et taoline viivise arvutamise tähtaeg on võimalik tsiviilkohtumenetluses, kuid ei ole rakendatav kriminaalmenetluses. Kannatanu õigust esitada tsiviilhagi või avalik-õiguslik nõudeavaldus reguleerib KrMS § 38 lg 1 p 1, mille kohaselt võib kannatanu esitada tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse uurimisasutuse või prokuratuuri kaudu ning kannatanu saab seda teha KrMS § 225 lg 1 või § 240 p 4 sätestatud tähtaja jooksul. Seejuures tuleb tsiviilhagi esitada uurimisasutusele või prokuratuurile, kellest kumbki mingit otsustust tsiviilhagi osas teha ei saa, kuivõrd tsiviilhagi lahendamise otsustusõigus on antud kohtule, milleks ei uurimisasutuse ega prokuratuur ei ole. Kohus leiab, et tsiviilhagi esitamist uurimisasutusele või prokuratuurile ei saa võrdsustada tsiviilhagi esitamisega kohtule, kuivõrd ei prokuratuurile ega uurimisasutusele ei ole tsiviilhagi kohtusse jõudmise aeg teada. Seega saab hagi esitamisel hakata VÕS § 113 lg 2 ja TsMS § 362 lg 1 ja 3 alusel viivist arvestama hakata hagi kohtusse jõudmise ajast. Kriminaaltoimikust nähtuvalt on kannatanu esindaja tsiviilhagi allkirjastanud 06.09.2021 ja süüdistusakti p 4 kohaselt ka prokuratuurile samal päeval esitanud, kuid süüdistusakt koos tsiviilhagiga esitati KrMS § 226 sätestatud korras Harju Maakohtule 29.11.2021 ning KrMS § 226 lg 7 kohaselt pidi prokuratuur tsiviilhagi edastama ka süüdistatavale ja tema kaitsjale. Seetõttu saab kohus viivist arvestada alates 29.11.2021, s.o hagi kohtusse jõudmise ajast.

Kannatanu on tsiviilhagi punktis 82 taotlenud TsMS § 367 alusel kostjalt viivise väljamõistmist arvestatuna põhinõudelt alates tsiviilhagi esitamisest kuni kohtuotsuse tegemiseni kindlas summas ning edasi põhinõude täitmiseni seadusjärgses viivisemääras.

VÕS § 113 lg 1 kohaselt võib rahalise kohustuse täitmise viivitamise korral võlausaldaja nõuda võlgnikult viivitusintressi (viivis), arvates kohustuse sissenõutavaks muutumisest kuni kohase täitmiseni. Viivise määraks loetakse käesoleva seaduse §-s 94 sätestatud intressimäär, millele lisandub kaheksa protsenti aastas. Kui lepinguga on ette nähtud kõrgem intressimäär kui seadusjärgne viivisemäär, loetakse viivise määraks lepinguga ettenähtud intressimäär.

Eelviidatud sättes märgitud VÕS § 94 lg 1 kohaselt kui kohustuselt tuleb vastavalt seadusele või lepingule tasuda intressi, on intressimääraks poolaasta kaupa Euroopa Keskpanga põhirefinantseerimisoperatsioonidele kohaldatav viimane intressimäär enne iga aasta 1. jaanuari ja 1. juulit, kui seaduses või lepinguga ei ole ette nähtud teisiti ning lõike 2 kohaselt korraldab lõikes 1 nimetatud intressimäära õigeaegse avaldamise Eesti Pank väljaandes Ametlikud Teadaanded.

Kuna VÕS § 113 lg 1 viitab üheselt §s 94 sätestatud intressimäära arvestamisele, tuleneb intressi arvestamise kohustus seadusest.

Seega tuleb viivist VÕS § 113 lg 1 tähenduses arvestada ajavahemikus 29.11.2021 kuni 27.09.2024. Kuivõrd viivise maksmiseks kohustatud isik ei ole VÕS § 113 lg 8 sätestatud korras taotlenud viivise vähendamist, arvutab kohus viivise alljärgnevalt.

Ülalviidatud allikast (AT) tulenevalt oli 01.07.2021, 01.01.2022 ja 01.07.2022 intressimääraks 0,00%, 01.01.2023 2,50%, 01.07.2023 4,00%, 01.01.2024 4,50% ja 01.07.2024 4,25%.

Seega hüvitatavalt summalt 6070 eurot arvutab kohus viivist alljärgnevalt:

2021 aasta eest ($6070 \times 8\%/365$) ehk kokku 33 päeva eest 42 eurot ja 90 senti,

2022 aasta eest ($6070 \times 8\%/365$) ehk kokku 365 päeva eest 485 eurot ja 60 senti,

2023 aastal ajavahemiku 01.01.2023 kuni 30.06.2023 eest ($6070 \times 8\% + 2,5\% = 10,5\%/365$) ehk kokku 181 päeva eest 307 eurot ja 70 senti,

2023 aastal ajavahemiku 01.07.2023 kuni 31.07.2023 eest ($6070 \times 8\% + 4\% = 12\%/365$) ehk kokku 184 päeva eest 349 eurot ja 60 senti,

2024 aastal ajavahemiku 01.01.2024 kuni 30.06.2024 eest ($6070 \times 8\% + 4,50\% = 12,50\%/365$) ehk kokku 182 päeva eest 378 eurot ja 30 senti,

2024 aastal ajavahemiku 01.07.2024 kuni 27.09.2024 eest ($6070 \times 8\% + 4,25\% = 12,25\%/365$) ehk kokku 89 päeva eest 178 eurot.

Seega on ajavahemiku 29.11.2021 kuni 27.09.2024 eest välja mõistetav viivis kindla summana 1742 eurot ja 10 senti.

TsMS § 367 sätestab, et viivisenõude võib koos põhinõudega esitada hagi selliselt, et taotletakse viivise, mis ei ole hagi esitamise ajaks veel sissenõutavaks muutunud, väljamõistmist kohtult mitte kindla summana, vaid täielikult või osaliselt protsendina põhinõudest kuni põhinõude täitmiseni. Eelkõige võib viivist nõuda selliselt, et kohus mõistaks selle välja kindla summana kuni otsuse tegemiseni ja edasi protsendina põhinõudest. Käesoleval juhul on kannatanu selliselt ka viivist nõudnud.

Omaksvõetud kohtupraktika kohaselt viidatud sätte teisest lausest tulenevalt saab kohus mõista otsuse tegemise ajaks sissenõutavaks muutunud viivise välja kindla summana ning viivise, mis ei ole veel sissenõutav, saab välja mõista otsuse tegemisest edasi protsendina põhinõudest. Säte lähtub põhimõttest, et otsuse tegemise ajani jooksev viivis on otsuse tegemise ajaks muutunud sissenõutavaks ja alates otsuse tegemisest jooksva hakkav, s.o edasiulatuv viivis ei ole veel sissenõutav. Viidatud sätte järgi mõistab kohus edasiulatava viivise välja protsendina põhinõudest. Põhinõudeks selle sätte mõttes on nõue, mille kohus põhinõudena rahuldab, mitte nõue, mille rahuldamist hagi esialgu taotleti. Eeltoodud põhimõtte kohaldub TsMS § 367 järgi ka olukorras, kus kohus, rahuldades alates hagi esitamisest arvatud viivise nõude, ei ole otsuse tegemiseni sissenõutavaks muutunud viivist mõistnud välja kindla summana. Seega tuleb ka alates hagi esitamisest kuni otsuse tegemiseni makstava viivise aluseks võtta otsusega rahuldatud põhinõue. Käesoleval juhul on selleks rahuldatud põhinõudeks 6070 eurot, millelt kohus mõistab viivise kindla summana summas 1742 eurot ja 10 senti kui sissenõutavaks muutunud viivise ning alates otsuse kuulutamisest viivise seadusjärgses määras, s.o VÕS § 113 lg 1 sätestatud suuruselt lähtuvalt kuni põhinõude täitmiseni, kuid mitte enam kui põhinõude ulatuses.

4. KARISTUSE MÕISTMINE

Vastavalt KarS § 56 lg-le 1 on karistamise aluseks isiku süü. Karistuse mõistmisel kohtu poolt arvestatakse kergendavaid ja raskendavaid asjaolusid, võimalust mõjutada süüdlast edaspidi hoiduma süütegude toimepanemisest ja õiguskorra kaitsmise huvisid.

Seadusandja on KarS § 201 lg 2 p 3 järgi inkrimineeritava kuriteo toimepanemise eest ette näinud karistusena rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistuse.

KarS § 209 lg 2 p 2 järgi inkrimineeritava kuriteo toimepanemise eest on seadusandja ette näinud karistusena ühe- kuni viieaastase vangistuse.

Kuivõrd KarS § 201 lg 2 p 3 puhul on tegemist alternatiivselt sätestatud karistusliikidega, kujundab kohus enne süüdistava süü suuruse hindamist seisukoha selle kohta, kas süüdistatava suhtes on võimalik kohaldada kergemaliigilist karistust rahalise karistuse näol.

Süüdistatava karistusregistri andmetest (kr. toimik VIII kd, tl 94) nähtub, et süüdistataval kehtivaid karistusi ei ole. Keskmise päevasissetuleku ja elatusaseme teatise (kr. toimik VIII kd, tl 93) kohaselt on süüdistataval 2020. aastal sissetulek olnud 64 982 eurot ning keskmise päevasissetuleku suurus mahaarvamiste järgselt 61,78 eurot.

Samas tuleneb 2020. aasta sissetulek süüdistatava tolleaegsest ametipalgast ning Mailis Reps astus ametist tagasi 21.11.2020. Seejärel oli ta Riigikogu liige Riigikogu XIV koosseisus kuni 31.03.2023. Seega võib eeldada, et süüdistataval on olnud püsiv sissetulek palgana kuni 31.03.2023. Kriminaalasja kohtulik arutamine lõppes 22.04.2024 ning kohtule ei ole esitatud andmeid selle kohta, et süüdistataval oleks pärast 31.03.2023 töist sissetulekut. Kohus asub seisukohale, et kohtuotsuse kuulutamise aja hetkel, s.o nelja aasta möödudes ei ole võimalik arvestada keskmise päevasissetulekuga 2020. aastal ja võtta seda sissetulekut aluseks rahalise karistuse suuruse kindlaksmääramisel KarS § 44 lg 2 ja 3 sätestatud põhimõtteid arvestades, kuivõrd süüdistatava majanduslik olukord ja sissetulekuallikas on ilmselgelt nelja aasta jooksul oluliselt muutunud ja on vähetõenäoline, et see muutus oleks olnud paremuse poole. Seega saaks vaatamata nelja aasta tagustele andmetele võtta käesoleval ajal keskmiseks päevasissetulekuks vaid miinimumpäevamäär KarS § 44 lg 2 ls 4 sätestatud suurus.

Samas peab kohus vajalikuks märkida, et rahalise karistuse kohaldamisel tuleb arvestada sellega, et süüdistataval lasub süüdimõistva otsuse korral ka menetluskulude hüvitamise kohustus, samuti lepinguliste kaitsjate poolt osutatud õigusabi eest tasumise kohustus ning tsiviilhagi kohtu rahuldatud osas hüvitamise kohustus ja kannatanu kantud ja kohtu määratud ulatuses kannatanu menetluskulu hüvitamise kohustus, millised rahalised kohustused on kogumis juba niivõrd suured, et neile veel rahalise karistuse lisandumine muudaks kõigi rahaliste kohustuste täitmise ebareaalseks ning rahaline karistus ei oleks täidetav. Seega on kaheldav, kas isikul oleks rahalise karistuse mõistmisel võimalik talle pandud kohustusi täita. Samuti on olulisem tagada kannatanu huvid ja välja mõistetava tsiviilhagi hüvitamine kui rahalise karistuse tasumine. Eeltoodule tuginedes asub kohus seisukohale, et rahalise karistuse kohaldamine süüdistatava suhtes on sellise karistusliigi täitmise võimatuse tõttu välistatud ning süüdistatava suhtes tuleb kohaldada isiku vabadust piiravat karistust vangistuse näol.

Hinnates Mailis Repsi süü suurust KarS § 201 lg 2 p 3 järgi kvalifitseeritava õigusvastase teo toimepanemises, tuleb arvestada, et kohus on tuvastanud, et toime on pandud kaks tegu. Kannatanule tekitatud ja kohtuliku arutamise tulemusena tuvastatud varaline kahju ei ulatunud ka olulise kahjuni KarS § 12¹ p 1 mõttes, kuigi jõudis sellele üpris lähedale ning tööressursi kasutamine süüdistatava isikliku elu tarbeks toimus enam kui kolme ja poole aasta jooksul, kuid seda kulu ei ole kohtu hinnangul samas võimalik kindlaks teha. Süüdistatav ei ole toime pandud tegu kahetsenud ning kohtumenetluses ei ole tuvastatud ei kergendavaid ega raskendavaid asjaolusid. Seetõttu leiab kohus, et arvestades tekitatud kahju suurust, süüdistatava omakasu motiivi, süüdistatava erisubjekti staatust, samuti varasemate kehtivate karistuste puudumist, võib asuda seisukohale, et süüdistatava süü on alla keskmise suur ning süüdistatavale võib

karistuse mõista alla ettenähtud sanktsiooni keskmise määra sanktsiooni alumise kolmandiku lähedases määras.

KarS § 209 lg 2 p 2 alusel süüdistatakse süüdistavat nelja kelmuse episoodi toimepanemises. Kannatanule tekitatud kahju ületas kuritegude kogumis tekitatud kahju mõttes KarS § 12¹ p 1 sätestatud olulise kahju piiri tunduvalt ning tuleb arvestada ka seda, et süüdistatav on kahju osaliselt hüvitanud. Riigikohtu hinnangul üksnes siis kui tuvastatakse, et kahju vabatahtlik hüvitamine ei vasta tegelikkusele, ei ole tegemist kergendava asjaoluga. Seega isegi kui süüdistatav hüvitas kahju vaid väikeses osas, tehes seda avalikkuse survele, saab seda osalist kahju hüvitamist hinnata kahju vabatahtliku hüvitamisena ja karistust kergendava asjaoluna KarS § 57 lg 1 p 2 tähenduses. Seetõttu leiab kohus, et arvestades tekitatud kahju suurust, süüdistatava erilist isikutunnust, kahju osalist hüvitamist, varasemate kehtivate karistuste puudumist, võib asuda seisukohale, et süüdistatava süü on alla keskmise suur ning süüdistatavale võib karistuse mõista alla ettenähtud sanktsiooni keskmise määra. Arvestades kehtestatud sanktsiooni alammäära suurust, peab kohus võimalikuks karistuse mõista ettenähtud sanktsiooni alammääras.

Liitkaristuse mõistmisel lähtub kohus kuritegude kogumi eest liitkaristust moodustades KarS § 64 lg-st 1, mille kohaselt samaliigiliste põhikaristuste korral mõistetakse liitkaristus mõistetud üksikkaristustest raskeima suurendamise teel või loetakse kergem karistus kaetuks raskeima karistusega. KarS § 201 lg 2 p 3 ja § 209 lg 2 p 2 puhul on kaitstavaks õigushüveks vara, kuid arvestades, et süüteod olid toime pandud pika perioodi jooksul ning ministeeriumi eelarveliste vahendite kasutamine oma isiklike kulude katmisel oli muutunud süüdistatava jaoks elustiiliks, peab kohus vajalikuks kohaldada süüdistatava suhtes rangeimat karistuste liitmise viisi, s.o üksikkaristustest raskeima suurendamist, kuid seda siiski mitte täies ulatuses karistusi liites, vaid peab võimalikuks liita karistused osaliselt.

Puutuvalt karistuse osalisse või täies ulatuses täitmisele pööramisse või karistuse kohaldamata jätmisse peab kohus vajalikuks märkida, et karistuse täies ulatuses täitmisele pööramine tuleb eelkõige kõne alla siis, kui süüdistatava puhul on tegemist varem korduvalt samalaadsete süütegude toimepanemise eest karistatud isikuga ning osaliselt pööratakse karistus tavaliselt täitmisele siis, kui see on vajalik kas eri- või üldpreventiivse eesmärgi saavutamiseks või nõuab seda konkreetne karistusseadustiku eriosa säte. Käesoleval juhul eelmärgitud eeldusi mõistetava karistuse täies ulatuses või osaliselt täitmisele pööramiseks ei esine ning kohtul on alust kaaluda süüdistatava mõistetavast karistusest vabastamise võimalusi. Omaksvõetud kohtupraktika kohaselt tuleb karistusest tingimisi vabastamine kõne alla eelkõige siis, kui isikul puuduvad varasemad kriminaalkaristused. Arvestades seda, et süüdistataval ei ole kehtivaid kriminaal- ega väärteokaristusi, leiab kohus, et mõistetava karistuse ärakandmine ei ole põhjendatud, kuivõrd esmakordsel süüdimõistmisel vangistuse täies ulatuses või ka osaline ärakandmine võib vähendada süüdistatava resotsialiseerumise väljavaateid. Sellest väljavaatest ilmajäämine vangistuse ajaks võib pärast karistuse ärakandmist oluliselt raskendada isiku toimetulekut ning tema taasühiskonnastumist. Seetõttu asub kohus seisukohale, et süüdistatavale mõistetava vangistuse võib jätta süüdistatava suhtes kohaldamata ja täies ulatuses täitmisele pööramata ning kohus loodab, et määratav katseaeg juhatab süüdistatavat õiguskuulekusele ja süüdistatavale inkrimineeritud kuritegu jääb süüdistataval ainukeseks õigusvastaseks käitumiseks. Kuivõrd süüdistataval ei ole kehtivaid karistusi, leiab kohus, et süüdistatavat ei pea allutama käitumiskontrollile ja kriminaalhooldaja järelevalve alla ning süüdistatava suhtes võib kohaldada KarS § 73 sätteid, millede kohaselt on ainukeseks karistuse täitmisele pööramata jätmise tingimuseks uue tahtliku kuriteo toimepanemisest hoidumine.

5. MENETLUSKULUD

KrMS § 180 lg 1 kohaselt hüvitab menetluskulud süüdimõistetule. Menetletavas kriminaalasjas on süüdistatava menetluskuludeks teise astme kuriteo toimepanemises süüdimõistva otsusega kaasnev sundraha ja kannatanu kantud menetluskulu, mis seisneb kannatanu valitud esindajale makstud tasus.

Sundraha puhul on tegemist üldise kuluga, mille süüdistatavalt väljamõistmise eesmärgiks on see, et menetluse põhjustanud isik kompenseeriks osa kulutustest, mida riik kandis seoses oma üldise avalik-õigusliku ülesandega tagada kriminaalmenetluse toimimine ja sellel on kompensatoorne eesmärk ning see kulu hüvitatakse riigile.

Kannatanu esindaja esitas 22.04.2024 kohtule menetluskulude nimekirja, mille kohaselt on kannatanu kandnud menetluskulu 443,12 tunni ulatuses töötunni maksumusega keskmiselt 175 eurot ehk kokku 77 546 eurot.

Kohtuasjas nr 3-1-1-67-13 p 11 on Riigikohus sedastanud, et „Kriminaalmenetluse seadustiku § 180 lg 1 esimeses lauses märgitu kohaselt hüvitab süüdimõistva kohtuotsuse korral menetluskulud süüdimõistetule. Selles sättes ei täpsustata, kellele peab süüdimõistetule konkreetselt menetluskulud hüvitama. Tõlgendades süstemaatiliselt KrMS VII peatükis sätestatud ja arvestades ka kohtupraktikas valitsevat arusaama, tuleb kolleegiumi arvates toetada seisukohta, et KrMS § 175 lg 1 p-des 2-10 nimetatud juhtudel mõistetakse süüdimõistetult menetluskulud välja riigile ja vastavatel isikutel tekib omakorda õigus muude seaduste (näiteks riigi õigusabi seaduse) alusel nõuda riigilt nende poolt kantud menetluskulude hüvitamist. Samas aga ei ole KrMS § 175 lg 1 p-s 1 nimetatud menetluskulude, so valitud kaitsjale või esindajale makstud mõistliku suurusega tasu ja kriminaalmenetlusega tekkinud muude menetlusosaliste vajalike kulude, riigilt väljanõudmise võimalust teistes seadustes sätestatud. Eelöeldust järeldub, et menetluskulu, mis on kannatanul tekkinud valitud esindajale tasu makstes, mõistetakse KrMS § 180 lg 1 esimese lause kohaselt välja süüdimõistetult vahetult kannatanule (vt ka Riigikohtu kriminaalkolleegiumi 28. jaanuar 2010. a kohtuotsus kriminaalasjas nr 3-1-1-79-09, p 21).

Võttes arvesse asja keerukust, tõendite mahtu, kohtuliku menetluse kestust, olnuks lepingulise esindaja ajakulu mõistlik ja vajalik. Tunnitasu suurus 175 eurot, millele lisandub käibemaks, vastab kohtupraktikas lepingulise esindaja mõistliku tunnitasu suurusele. Kohus on seisukohal, et kannatanu kulutused õigusabile oleks esitatud tsiviilhagi edukuse korral olnud vajalikud ja põhjendatud.

Samas seab KrMS § 182 tsiviilhagiga seotud menetluskulude väljamõistmise osas teatud piirangud ning menetluskulu väljamõistmise ulatus seatakse sõltuvusse esitatud tsiviilhagi edukusest. KrMS § 182 sätestab tsiviilhagiga seotud menetluskulude jaotuse korra ning lõike 2 kohaselt kannab tsiviilhagi täieliku rahuldamise korral tsiviilhagi menetlemisest tingitud kulud süüdimõistetule või tsiviilkostja. Käesoleval juhul rahuldab kohus esitatud tsiviilhagi varalise kahju nõudes osaliselt, s.o 6070 euro ulatuses (sünnipäeva kulud 5 950 eurot ja WRC Rally Estonia ürituse külastamine 120 eurot) ning 112 749,77 euro ulatuses jätab kohus tsiviilhagi rahuldamata. Seega esitatud tsiviilhagist rahuldab kohus hagi kogu nõude summast vaid osaliselt, s.o 5% ulatuses. Vastavalt KrMS § 182 lõikele 3 jaotab kohus tsiviilhagi osalise rahuldamise korral tsiviilhagi menetlemisest tingitud kulud kõiki asjaolusid arvestades kannatanu, süüdistatava ja tsiviilkostja vahel. Kuivõrd käesolevas asjas tsiviilkostjat menetlusse kaasatud ei ole, tuleb kulud jaotada kannatanu ja süüdistatava vahel. Vastavalt KrMS § 182 lõike 5 lausele 2 jaotab kohus tsiviilhagi muudel põhjustel kui lauses 1 märgitud alused, läbi vaatamata jätmise korral tsiviilhagi menetlemisega tekkinud kulud kannatanu ja riigi vahel. Seega kui kohus jätkaks tsiviilhagi läbi vaatamata, peaks kandma menetluskulu riik, s.o sisuliselt kannatanu ise, sest tsiviilhagi ongi esitanud Eesti Vabariik Haridus- ja Teadusministeeriumi kaudu. Kuivõrd kohus jätab tsiviilhagis esitatud varalise kahju nõude osaliselt rahuldamata, tuleb vastavalt eelviidatud sätetele ka tsiviilhagi menetlemisest tekkinud kulu jaotada süüdistatava ja kannatanu vahel. Seejuures varalise kahju nõudes jätab kohus nõude osaliselt rahuldamata eelkõige seetõttu, et kahju suurust ei ole võimalik kindlaks määrata või ei saa kohus rahuldada tsiviilhagi seetõttu, et esitatud tsiviilhagi ei kattu menetletava kuriteo tehiooludega. Sellest tulenevalt asub kohus seisukohale, et kannatanul tsiviilhagi menetlemisest tekkinud kulu saab KrMS § 182 lg 1, 3 ja 5 põhimõttest tulenevalt hüvitada ja süüdistatavalt välja mõista vaid proportsionaalselt tsiviilhagi rahuldamise osaga, s.o suurusjärgus 5% ning ülejäänud osas tuleb kannatanul valitud esindajale tasu maksmisest tekkinud kulu jätta

kannatanu enda, s.o riigi kanda. Seega on põhjendatud süüdistatavalt välja mõista kannatanul tekkinud kulu summas 3877,30 eurot ning kannatanu enda kanda tuleb jätta 73 668,70 eurot.

Süüdistatava Mailis Repsi võimalik töökoht või sissetulekuallikas kohtuotsuse kuulutamise ajal ei ole kohtule teada ja elatusaseme teatise (kr. toimik VIII kd, tl 93) kohaselt on süüdistataval 2020. aastal sissetulek olnud 64 982 eurot ning keskmise päevasissetuleku suurus mahaarvamiste järgselt 61,78 eurot. Ilmselgelt on süüdistatava sissetulek käesoleval ajal oluliselt vähenenud võrreldes 2020. aasta seisuga. Seaduse kohaselt ei tule menetluskulude väljamõistmisel silmas pidada mitte ainult isiku faktilist maksevõimet, vaid ka süüdimõistetu resotsialiseerumise väljavaateid. Senine kohtupraktika on olnud seda meelt, et menetluskulude vähendamise korral tuleb esmajoones arvestada selle meetme võimalikku positiivset eripreventiivset toimet. Isiku poolt toimepandud süütegu võib olla n.ö juhuslikku laadi ning kui menetluskulude riigi kanda jätmise annab täiendava positiivse tõuke isiku seaduskuulekusele, on alust selle põhimõtte rakendamiseks. Käesoleval juhul ilmneb karistusregistri väljatrükist, et süüdistataval kehtivad karistused puuduvad, mis viitab süüdistatava varasemale suhtelisele õiguskuulekusele. Kohus ei tuvastanud kriminaalasja menetluskulude küsimuse lahendamisel asjaolusid või takistusi, mis tingiksid või annaksid aluse kaaluda välja mõistetavate menetluskulude vähendamist. Süüdistatav pani toime tahtlikud ja korduvad süüteod, millega tekitas kannatanule varalist kahju, mistõttu asub kohus seisukohale, et süütegude iseloom ja süüteoga tekitatud varalise kahju suurus ning süütegude toimepanemise pikk ajavahemik välistavad võimaluse kaaluda riigi kasuks väljamõistetava menetluskulu vähendamist. Seega leiab kohus, et arvestades süüteo iseloomu ja toimepanemise asjaolusid on menetluskulu väljamõistmine põhjendatud ja välja mõistetava menetluskulu riigi kanda jätmisel ei oleks käesoleval juhul positiivset toimet.

Kuivõrd ei süüdistatav ega tema kaitsja ei esitanud taotlust riigi kasuks väljamõistetava menetluskulu ositi tasumise võimaldamiseks või tasumise tähtaja pikendamiseks või ajatamiseks, tuleb välja mõistetav menetluskulu tasuda saaja arveldusarvele KrMS § 423 ja 417 lg 2 sätestatud ühekuulise tähtaja jooksul alates kohtuotsuse jõustumisest.

Mis puudutab kannatanu kasuks välja mõistetavat menetluskulu, siis ei ole ei süüdistatav ega tema kaitsjad taotlenud ega ka kannatanu andnud nõusolekut kannatanu kasuks välja mõistetava menetluskulu ositi tasumiseks või tasumise tähtaja pikendamiseks või ajatamiseks. Kuigi kannatanuks on sisuliselt riik, kelle kasuks lõppkokkuvõttes menetluskulu välja mõistetakse, siis on tsiviilhagi esitatud ministeeriumi kaudu, keda omakorda esindab esindaja ning kohtul ei ole võimalik iseseisvalt määrata kannatanul tekkinud menetluskulu tasumist ositi või menetluskulu KrMS § 180 lg 3 alusel vähendada, kuivõrd kannatanu menetluskulu hüvitamine seoses tsiviilhagiga on reguleeritud KrMS § 182 sätestatud põhimõtetega.

Kohtuliku arutamise lõpus esitas süüdistatava valitud kaitsja kohtule menetluskulude nimekirja ja arved, millede kohaselt on süüdistatava valitud kaitsja advokaadibüroo esitanud süüdistatavale õigusabi osutamise eest arveid kokku summas 182 836,68 eurot ning kaitsja taotles selle kulu süüdistatava kasuks välja mõistmist Eesti Vabariigilt. Kohus leiab, et kuivõrd riik hüvitab menetluskulu KrMS § 181 lg 1 sätest tulenevalt vaid õigeksmõistva kohtuotsuse tegemise korral ja käesoleval juhul teeb kohus süüdimõistva kohtuotsuse, siis jääb süüdistatava KrMS § 175 lg 1 p 1 tähenduses kantud menetluskulu KrMS 180 lg 1 põhimõtte kohaselt süüdistatava enda kanda.

6. ASITÕENDID

KrMS § 306 lg 1 p 13 kohaselt peab kohus lahendama küsimuse, kuidas toimida asitõendite ja kriminaalmenetluses äravõetud, arestitud või konfiskeerimisele kuuluvate muude objektidega. Seega peab kohus võtma seisukoha esemete osas, milliste kohta ei ole kohtueelse menetluse lõpule viimisel menetlusotsustust tehtud, mis on kas kriminaaltoimikus või hoiustatud kohtueelse menetleja juures.

Kriminaalasja kohtuliku arutamise käigus esitas prokuratuur kohtule erinevaid salvestisi ja teabekandjaid, milleks on 20 CD-plaati nõudekirjade vastustega ja vaatlusprotokollide lisadega, millistele teabekandjatele on salvestatud kriminaalasjas tõendamiseset puudutav teave. Nimetatud salvestise osas kohus eraldi otsustust ei võta, kuna need salvestised on KrMS § 160¹ lg 2 kohaselt kohtutoimiku osa ja selle kriminaalasja materjalide juurde jätmine ei eelda kohtult eraldi otsustust (RKKKo nr 1-18-5732/226, p 125; RKKKo nr 1-20-6745 p 77).

Politsei- ja Piirivalveameti andmehoidlas hoiustatud elektronpostkastide PST-failid:

1. J. L. kasutuses oleva elektronpostkasti xxxx PST-fail nimetusega xxxx_Export_0001.pst (maht: 1835074560 baiti (1750 MiB)) SHA256: DD36E1E768804570EE2F35787B6DFD081B4A21B74D9EA5C22762D95DA2A05389 ;
2. L. L.-K. kasutuses oleva elektronpostkasti xxxx PST-fail nimetusega xxxx_Export_0001.pst (maht: 2123056128 baiti (2024 MiB)) SHA256: CB2EF8780C88F4885ACDFE157B1E2A25CBA59D8945FAAE8BEB71E2FD8A97D63 E ;
3. Mailis Repsi arhiveeritud postkast nimetusega „MailisReps_Export_0001.pst“ SHA1 räsiväärtusega 6A65B8D327C3ED7E751976C3D50C29D44672D9B9 ;
4. Mailis Repsi live-vaate postkast nimetusega „Mailis_Reps_exchange_postkast_09022021_kell_1013.pst“ SHA1 räsiväärtusega 3D32F122CF283CFC95238C05B106E8184349A5E1 ;
5. Mailis Repsi kasutuses oleva elektronpostkasti minister@hm.ee PST-fail nimetusega emailminister_Export_0001.pst (maht: 3686384640 baiti (3515 MiB)) SHA256: A20FB77AFA9491DDEE01AD5F902FD3BC4D24959AA74B2354B99164943E4E574F ;
6. Qi kasutuses oleva elektronpostkasti xxxx PST-fail nimetusega xxxx_Export_0001.pst (maht: 8314659840 baiti (7929 MiB)) SHA256 räsiväärtusega 2E5955DA21260F21EE4B9762F14AD9EA17BA8E62B65405D6D1D8CA58D6BB8BB C

minetavad otsuse jõustumisel oma tõendusliku väärtuse, mistõttu tuleb Politsei- ja Piirivalveameti andmehoidlas olev teave kustutada andmehoidlast KrMS § 126 lg 3 p 4 alusel kui väärtusetu asi.

7. KONFISKEERIMISE TAOTLUS

Süüdistusakti punktis 8 on prokuratuur leidnud, et esinevad ka konfiskeerimise alused vastavalt KarS §-dele 83¹ lg 1 ja § 84. Kohtule jääb arusaamatuks, miks prokuratuur sellisele seisukohale on asunud, kui toetab samal ajal ka tsiviilhagi, mille nõuded kattuvad konfiskeerimise taotluse sisu ja summadega. Prokuratuur ei ole sel teemal peatunud ka kohtuvaidlustes. Antud kriminaalasjas on esitatud tsiviilhagi, millel on KarS § 83¹ lg 3 ls-st 2 tulenevalt prioriteet konfiskeerimise ees. Tsiviilhagi esitanud kannatanuks on Eesti Vabariik Haridus- ja Teadusministeeriumi kaudu ja konfiskeerimise nõude rahuldamisel läheks konfiskeeritu KarS § 85 lg 1 alusel riigi, s.o Eesti Vabariigi omandisse, s.t nii tsiviilhagi rahuldamise kui ka konfiskeerimise adressaat kattuvad. Kohus lahendab kohtuotsusega tsiviilhagi ja rahuldab tsiviilhagi põhjendatud ulatuses ning sisuliselt samas ulatuses on taotletud ka konfiskeerimist. Kohus leiab, et kattuvate nõuete teistkordne lahendamine ja välja mõistmine ei oleks põhjendatud, sest selle tulemusena läheks nii välja mõistetud tsiviilhagi summa kui ka konfiskeeritu riigi omandusse, s.t sama summa mõistetaks süüdistatavalt välja kaks korda erinevatel alustel. Seega jätab kohus konfiskeerimise taotluse rahuldamata, kuivõrd tsiviilhagi on varalise kahju osas juba lahendatud, millega on lahendatud ka süüteoaga saadud ja ära tarvitatud vara riigi kasuks väljamõistmise küsimus.

Märt Toming

Kohtunik

/allkirjastatud digitaalselt/